

ویژه نامه
بیست و دومین دوره
جشنواره ملی کتاب رشد

آموزش، تحلیلی و اطلاع رسانی



وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و فناوری آموزشی



جوانه

رشد ۷۵-۷۶

ISSN 1735-4862

فصلنامه تخصصی سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی / زمستان ۱۴۰۳ / ۶۹ صفحه
برای مشتریان پدیدآورندگان، مدیران مدارس، اولیا، و کارشناسان آموزشی و پرورشی



جوانه

آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی

۷۵-۷۶

رشد

ویژه‌نامه
بیست و دومین دوره
جشنواره ملی کتاب رشد

فصلنامه تخصصی سامان‌دهی
منابع آموزشی و تربیتی



وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و فناوری آموزشی

مدیر مسئول:

سید سعید بدیعی

سرمدیر:

ابوذر حسامپور

دبیر پرونده ویژه:

حامد فتحعلی خانی

همکاران این شماره:

جواد هداوند

الهام رخشنده

مانلی نورائی

سیدمجتبی طباطبائی

حسن شاهنگی

اسماء اسدی‌پور

عبدالاحد رادکریم

ویراستار:

فاطمه نوروزی

طراح گرافیک:

محمدسعید مظفری

عکاس:

محمدسعید مظفری

پیام رئیس جمهور فقید به بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد / ۲

یادداشت؛ ریاست محترم سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی / ۳

معلمان، سفیران نشان رشد / ۵

جشنواره کتاب رشد، بستر مشارکت پذیری فعالان حوزه کودک و نوجوان / ۷

نشان رشد، مرجع قابل اعتماد انتخاب کتاب خانواده‌ها شود / ۱۱

برای امتداد جشنواره کتاب رشد، برنامه‌ریزی کنیم / ۱۲

فرهنگ کار، دغدغه فردی نویسندگان شود / ۱۳

برای آن‌هایی که هیچ وقت کتاب به دستشان نمی‌رسد یک جریان جدی فراهم شود / ۱۴

دانش‌آموزان اهل اندیشه و نظر در جشنواره نقش داشته باشند / ۱۵

نسل آینده بیشتر به سمت مطالعه خواهند رفت / ۱۶

نشان رشد، وظیفه هدایت‌گری و تنظیم‌گری مصرف کتاب کودک و نوجوان / ۱۸

اگر قرار است کتابی وارد مدارس شود حتما باید نشان رشد داشته باشد / ۱۹

کتاب‌های دارای نشان رشد سریع‌تر به چاپ‌های بعدی می‌رسند / ۲۰

فرهنگ ترجمه بر روی ادبیات نوجوان تأثیر دارد / ۲۱

ضرورت همکاری بین مدارس و کتابخانه‌های عمومی / ۲۲

والدین نگران سطح مطالعه کودکان هستند / ۲۴

داستان‌نویسی یک رشته درسی شود / ۲۶

نشست «تولید معنا و مفهوم برای کودک» / ۲۷

نشست «نشان رشد و اقتصاد کتاب کودک و نوجوان» / ۲۹

نشست «سیاست‌گذاری ادبیات کودک و نوجوان در دوگانه تألیف و ترجمه» / ۳۲

نشست «رصد تحولات فرهنگی در تولید و ترویج محتوای کودک و نوجوان» / ۳۴

کتاب‌های برگزیده و تقدیری و بیانیه‌های گروه‌های داوری / ۳۷



نشانی پستی دفتر مجله:

تهران، ایران‌شهر شمالی، پلاک ۲۶۶

صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۶۵۸۵

تلفن دبیرخانه سامان‌بخشی: ۸۸۳۰۶۰۷۱

دورنما: ۸۸۳۰۶۰۷۱

پیامک: ۳۰۰۰۸۹۹۵

وبگاه: samanketab.roshdmag.ir

پیام‌نگار: javaneh@roshdmag.ir



پیام رئیس جمهور فقید
شهید آیت الله رئیسی
به بیست و یکمین
دوره جشنواره ملی کتاب رشد

بسم الله الرحمن الرحيم

انتخاب کتاب خوب و مفید برای مطالعه و التفات در به‌گزینی کتاب‌ها به خصوص در مورد کودکان و نوجوانان به سبب شخصیت شکل‌پذیر و هویت در حال تکامل این گروه مخاطب دارای اهمیتی صدچندان است. دستگاه‌های متولی امر تربیت و تعلیم بالاخص وزارت آموزش و پرورش، نه تنها در مورد کتب درسی و فضای آموزشی مدرسه، بلکه بنابر سند تحول بنیادین و مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، در مورد جمیع عناصر هویت‌بخش و فضای تنفس تربیتی کودک و نوجوان ما وظیفه‌ای خطیر دارند که ارزیابی صلاحیت و تضمین استاندارد کیفیت آثار مکتوب و چندرسانه‌ای حوزه کودک و نوجوان با ابزار «نشان رشد» شاهدهی است از احساس مسئولیت در انجام این مأموریت. دستیابی به این جایگاه نیازمند تعمیق کیفیت بررسی و شفافیت در ارزیابی، مقدمه افزایش شناخت و اعتماد عمومی به نشان رشد وزارت آموزش و پرورش است. ایجاد روش‌های کارآمدتر در تعامل با دیگر متولیان و دست‌اندرکاران امر نشر جهت تسهیل در دسترسی به آثار ممتاز و تجهیز چند برابری کتابخانه‌های مدارس با کتاب‌های متناسب و البته افزایش شوق و فرهنگ مطالعه در بین کودکان و نوجوانان باید مورد توجه جدی وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دیگر نهادهای مرتبط قرار گیرد. جشنواره ملی کتاب رشد محمل مناسبی جهت پایه‌گذاری این ارتقا است. امید است که بتوانید با ریل‌گذاری و حرکت در مسیر تعالی برای نسل فردای این کشور به لسان قرآن کریم هادی به سبیل رشد و رشاد در محیط تعلیم و تربیت باشیم. در پایان از همه دست‌اندرکاران برگزاری این جشنواره ملی، ناشران، نویسندگان، تصویرگران و دیگر پدیدآورندگان و عزیزانی که برای توزیع و ترویج کتاب‌های خوب در جامعه تلاش می‌کنند و نیز میهمانان و حاضران این جشنواره که هر کدام سکان‌دار بخشی از دستگاه عظیم فرهنگی و آموزشی ایران اسلامی هستند صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

سید ابراهیم رئیسی

۱۶ اسفندماه ۱۴۰۲



یادداشتی از

حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی لطیفی

معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

نشان رشد

❖ نشانی برای مشارکت پذیری در تنوع بخشی به منابع تربیتی و آموزشی ❖

نقشه راه چیست. سازمان تا کنون این تصویر از مسیر و نقشه راه را عمدتاً در قالب برخی توضیحات در کتابهای راهنمای معلم به مدارس ارائه می کرده، لکن در برنامه جدید خود، در حال تدارک «راهنمای عمل برنامه درسی در سطح مدرسه» است تا بتواند تصویری شفاف و یکپارچه از برنامه درسی در مدرسه به دست دهد. برای پیمودن مسیر تربیت و یادگیری، با نگاه به این نقشه و در چارچوب آن، باید از مجموعه‌ای از ابزارها و وسایل

مدرسه نهاد متولی طراحی و اجرای فرصت‌های تربیت و یادگیری در نظام تربیت رسمی عمومی است. فرصت‌های تربیت و یادگیری، بر اساس «برنامه درسی»، پیش‌بینی، طراحی و اجرا می‌شوند. به عبارت دیگر، «برنامه درسی» نقشه مسیر تربیت و یادگیری است. بی‌تردید، نخستین مأموریت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، تدوین برنامه درسی و به دست دادن تصویری روشن از آن به مدرسه و عوامل مدرسه است تا بدانند مسیر کجاست و



رو دارند. با مشارکت جدی و ایفای نقش مؤثر نهادهایی همانند وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما، نهاد کتابخانه‌های ملی، سازمان تبلیغات اسلامی و مانند آنهاست که می‌توان امید داشت که این نشان و فرآیندهای مرتبط با آن، بتواند در تحقق اهداف آموزشی و تربیتی در سطح کشور، نقش آفرین باشد. جشنواره کتاب رشد علاوه بر آن که فرصتی برای گرد هم آمدن علاقمندان حوزه کتاب آموزشی و تربیتی کودک و نوجوان است، موقعیتی برای یادآور مجدد اهمیت این نشان و نقش آن در مشارکت‌پذیری نظام آموزش و پرورش در تربیت نسل فرداست.

نشان رشد به عنوان یک نماد معتبر در نظام آموزشی، باید به یک مرجع اجتماعی تبدیل شود که هم معلمان و هم خانواده‌ها آن را به عنوان معیاری برای انتخاب منابع با کیفیت برای تربیت و یادگیری در نظر بگیرند. برای دستیابی به این هدف، ضروری است که این نشان بیش از پیش در میان جامعه آموزشی و خانواده‌ها شناخته شود و این امر، هم نیازمند تلاش افزون‌تر سازمان در این جهت و هم مشارکت‌های فعالانه از سوی دیگر مجموعه‌ها و نهادهای سهیم و مؤثر پیش‌گفته است.

استفاده کنیم که کتاب‌های درسی، بخشی از این وسایل هستند و دیگر کتاب‌ها (در عرصه‌های متنوع آموزشی و تربیتی)، مواد و محصولات چندرسانه‌ای، نرم‌افزارها، مواد کمک آموزشی و مانند آنها نیز، نمونه‌های دیگری از ابزارهای مورد نیاز برای طی این مسیرند. بر اساس مطالعات و تجارب مختلف، استفاده مؤثر معلمان از مواد و منابع تربیتی و آموزشی و کمک آموزشی، یکی از ضرورت‌های تنوع بخشی به فرصت‌های تربیت و یادگیری است. از این منظر، دیگر مأموریت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ساماندهی مواد و منابع آموزشی و تربیتی متنوعی است که در مسیر تربیتی دانش‌آموزان، می‌تواند مورد استفاده معلمان و یا حتی خانواده‌ها باشد. اهمیت مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش در همین نقطه است که آشکار می‌شود. بر پایه این مصوبه، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، مسئول شناسایی، پالایش و معرفی مواد و منابع آموزشی متنوع و مفید به مدارس است. این منابع آموزشی باید به گونه‌ای باشند که به مدارس کمک کنند تا به طور مؤثر به اهداف تربیت و یادگیری خود دست یابند.

نقش آفرینی در مسیر تربیت و یادگیری در مدرسه، مختص معلمان و عوامل داخل مدرسه نیست، بلکه انبوهی از نویسندگان و تولیدکنندگان محصولات تربیتی و آموزشی خارج آموزش و پرورش نیز باید در این فرآیند مهم، مشارکت داشته باشند. نشان رشد، نشان‌دهنده صلاحیت یک کتاب یا محصول آموزشی و تربیتی جهت استفاده در مدرسه و به عنوان یکی از منابع مفید در چارچوب نقشه تربیت و یادگیری است. از این رو، می‌گفت نشان رشد، یکی از نقاط مشارکت دیگر نقش آفرینان در تحقق تربیت و یادگیری در مدرسه است. این نشان، به همه دست‌اندرکاران تربیت (و به خانواده‌ها) این اطمینان را می‌دهد که کتاب یا محصول دارنده آن، می‌تواند نقش آفرینی مؤثری در تحقق اهداف تربیتی شایسته داشته باشد.

تقویت اعتبار نشان رشد (به مثابه نماد و نمود عملی مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش) در گام نخست، مستلزم اهتمام بخش‌های مختلف وزارت آموزش و پرورش به جایگاه این نشان و التزام به اجرای فراگیر آن مصوبه است. گام بعد، هم‌افزایی و هماهنگی میان آموزش و پرورش و دیگر نهادهای مرتبط و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود در آنها است، نهادهایی که سهم مهمی در تربیت عمومی، کمک به تأمین نیازها و رفع موانع پیش



یادداشتی از
حامد فتحعلی‌خانی

دبیر پرونده ویژه
ویژه نامه بیست و دومین
دوره جشنواره ملی کتاب رشد

معلمان سفیران نشان رشد

سازوکارهای صدور مجوز نشر، حمایت از ناشران و پایین آمدن سطح گفت‌وگو و تبادل فرهنگی می‌بینند؛ ضعف در سیستم توزیع کتاب، درک نادرست خانواده‌ها و جامعه از کتابخوانی، نبود الگوی تربیتی صحیح از دوران کودکی به منظور عادت دادن کودکان به مطالعه، نظام اطلاع‌رسانی نادرست و کمبود اطلاع‌رسانی در زمینه کتاب، ضعف در نظام آموزشی و نداشتن ساعت کتابخوانی در مدارس، نظام آموزشی نادرست مبتنی بر کتب درسی و کمک آموزشی از دیگر موانع توسعه فرهنگ کتابخوانی است؛ اما در همین شرایط، تولید کتاب‌های خوب و مفید کم نیست و ویتترین کتابفروشی‌ها مملو از کتاب‌های اثرگذار و شایسته است که باید صنعت نشر کشور را در این حوزه ستود؛ لذا به نظر می‌رسد کلید مفقوده توسعه فرهنگ کتابخوانی را نه در «تولید»، بلکه در «ترویج» باید جست.

ترویج فرهنگ مطالعه، به‌ویژه در میان کودکان و نوجوانان، نیازمند یک رویکرد یکپارچه و هم‌افزایی میان دستگاه‌های مسئول است. چنانچه هر یک از نهادهای آموزشی، فرهنگی و رسانه‌ای در مسیر ترویج کتابخوانی گام بردارند اما بدون هماهنگی عمل کنند، این تلاش‌ها به نتیجه مطلوب نخواهد رسید. تدوین سیاست‌های مشترک، اجرای برنامه‌های

ترویج فرهنگ کتابخوانی از دوران کودکی، سنگ‌بنای توسعه فرهنگی و اجتماعی هر جامعه‌ای است. کتاب‌های مناسب و استاندارد، تأثیر عمیقی بر رشد فکری، اخلاقی و اجتماعی کودکان دارند. این آثار می‌توانند خلاقیت، تفکر انتقادی و مهارت‌ها را تقویت کرده و ارزش‌های انسانی و ملی را در ذهن نسل آینده نهادینه کنند. بر این اساس، «نشان رشد» به‌عنوان یک معیار معتبر برای انتخاب کتاب‌های مناسب، نقش مهمی در هدایت خانواده‌ها، معلمان و کودکان به‌سوی آثار ارزشمند دارد. با این حال، دستیابی به یک فرهنگ عمومی در زمینه مطالعه و انتخاب کتاب‌های مناسب، نیازمند همکاری و هم‌افزایی نهادهای مختلف فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ای است. در این راستا، جشنواره کتاب رشد به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رویدادهای ادبی کشور، نقش مهمی در معرفی و ترویج کتاب‌های خوب برای کودکان و نوجوانان ایفا می‌کند که زمینه‌ساز تربیت نسلی آگاه، خلاق و توانمند خواهد بود.

کتابخوانی در جامعه ایرانی که مبتنی بر فرهنگ شفاهی و دیداری است نه فرهنگ مکتوب، با موانع و مشکلات فراوانی دست به‌گriپان است. ناشران معمولاً دغدغه‌مندانه موانع تولید کتاب مناسب و در نتیجه توسعه فرهنگ کتابخوانی را در

معلمان
عاملی کلیدی
در تعیین
کیفیت مطالعه
و سینگال
یادگیری
هستند،
لذا نقش و
مسئولیت
اساسی در
ترویج فرهنگ
کتابخوانی
دارند

هماهنگ و بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود، می‌تواند موجب رشد شاخص‌های کتابخوانی در کشور شده و آینده‌ای روشن‌تر برای نسل‌های بعدی رقم بزند.

فرایند ترویج کتاب و فرهنگ مطالعه، نیز تنها به یک نهاد محدود نمی‌شود؛ بلکه مستلزم مشارکت چندجانبه بین نهادهای دولتی، آموزشی، رسانه‌ای و حتی بخش خصوصی است. مدارس، وزارت آموزش و پرورش، صداوسیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ناشران و حتی کتاب‌فروشی‌ها و کتابخانه‌های عمومی، همگی در این چرخه نقشی تعیین‌کننده دارند. اگر این نهادها به‌صورت جزیره‌ای و بدون هماهنگی عمل کنند، سیاست‌های کتابخوانی با چالش‌های جدی روبه‌رو خواهد شد.

وزارت آموزش و پرورش به عنوان یکی از متولیان اصلی توسعه و ترویج فرهنگ کتابخوانی وظایف مهمی برعهده دارد که این وظایف قابل تفویض به دیگر نهادهای اجتماعی نخواهد بود. تجهیز مدارس به کتابخانه‌های به‌روز و غنی از کتاب‌های دارای نشان رشد، گنجاندن سرفصل‌های مرتبط با مطالعه در برنامه درسی، تشویق معلمان به استفاده از کتاب‌های غیردرسی در فرایند آموزشی و برگزاری جشنواره‌های کتابخوانی و مسابقات مرتبط با معرفی کتاب‌های دارای نشان رشد از جمله اقداماتی است که باید به نحو احسن صورت پذیرد.

مدارس نخستین و مهم‌ترین نهاد تربیتی هستند که می‌توانند فرهنگ کتابخوانی را در دانش‌آموزان نهادینه کنند.

در برخی مطالعات صورت گرفته چهار عامل ارزش‌های اجتماعی، معلم، خانواده و فضای آموزشی بر ترویج فرهنگ کتابخوانی در میان دانش‌آموزان اثر گذارند و جایگاه و نقش انکارناپذیر معلم در محیط آموزشی برای ارتقای فرهنگ کتابخوانی حائز اهمیت است.

معلمان عاملی کلیدی در تعیین کیفیت مطالعه و سینگال یادگیری هستند، لذا نقش و مسئولیت اساسی در ترویج فرهنگ کتابخوانی دارند. توفیق یا شکست برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی هر نظام و هر کشور به معلمان آن بستگی دارد. آنچه معلمان می‌دانند و عمل می‌کنند عاملی مهم در کیفیت مطالعه و کتابخوانی است و این خود مهمترین نقش را در پیشرفت مطالعه و یادگیری دانش‌آموزان خواهد داشت. معلمان الگوهایی هستند که نگرش‌های کلی، رفتارها و حضورشان می‌تواند تأثیری بسزا بر رشد اجتماعی و عاطفی دانش‌آموز داشته باشد.

معلمان باید روش صحیح مطالعه را مانند درس دیگر به

دانش‌آموز توضیح دهند، امکانات و تسهیلات استفاده از کتابخانه را فراهم کنند و محیط کتابخانه را به شیوه‌ای مناسب طراحی نمایند. معلمان باید دانش‌آموزان را تشویق کنند که برای یافتن پاسخ سوالات خود به کتابخانه مراجعه کنند، جلساتی از درس یا دقایقی از ساعات کلاس را به مطالعه اختصاص دهند، همچنین کودک را اجباراً وادار به مطالعه نکنند، دانش‌آموزان با راهنمایی معلم باید با نحوه مطالعه آشنا شوند تا یادگیری عمیق‌تر باشد.

علاوه بر تاثیر عمیقی که معلم به عنوان الگو در ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی دارد روش تدریس او نیز یکی از عوامل موثر در کسب موفقیت است. اگر خواسته شود مطالعه و کتابخوانی را در متن فعالیت‌های آموزش و پرورش وارد کرد ناگزیر باید از روش‌هایی استفاده کرد که دانش‌آموز نیاز به کتاب غیر درسی و مطالعه پیگیر را با تمام وجود احساس کند. یکی از این برنامه‌ها استفاده از روش‌های تدریس است که دانش‌آموزان را به سوی مطالعه کتاب هدایت می‌کند یعنی روش تدریس فعال که می‌تواند دانش‌آموزان را به صحنه فعالیت بکشانند. خوشبختانه کتابهای جدید التالیف فارسی با طراحی فعالیت کتابخوانی گامی بسیار مثبت در جهت هدایت شاگردان به مطالعه و کتابخوانی برداشته است. به طور کلی روش تدریسی که دانش‌آموزان را به کتابخانه و جستجو در جهان پیرامونشان هدایت کند و آنها را به مطالعه و تحقیق وادارد از بهترین روش‌های تدریس است. در تدریس باید روش معلم محوری کنار رود و استفاده صرف از کتاب درسی به عنوان یک محور از میان برداشته شود تا نتیجه مطلوب از آموزش بدست آید. معلم نباید همه سوال‌های دانش‌آموزان را به راحتی پاسخ دهد بلکه باید با انتخاب و معرفی کتاب‌های مناسب زمینه‌ای فراهم کند که دانش‌آموز مطالب مورد نیاز خود را از طریق کتاب و مطالعه بدست آورد حتی برای ایجاد انگیزه بیشتر در اوایل کار می‌تواند نشانی دقیق مطالب و صفحه‌ها را نیز بدهد. همچنین معلم می‌تواند پیش از شروع درس جدید کتاب‌هایی را که مکمل بحث آن است و با توانایی‌های دانش‌آموزان نیز همخوانی دارد انتخاب و به آنها معرفی کند. اگر معلم هر جلسه همراه خود کتاب به کلاس آورد، به عنوان یک الگوی رفتاری مورد توجه دانش‌آموزان قرار می‌گیرد. معلم آگاه و خردمند برای تنوع در کلاس درس و برای ایجاد انگیزه نسبت به مطالعه کتاب‌ها و نشریه‌ها، کتاب یا مجله‌ای همراه خود به کلاس آورده و نکته‌ای کوتاه و شیرین برای دانش‌آموزان می‌خواند و این‌گونه به طور مستقیم شیرینی و لذت مطالعه و مراجعه به کتاب را در کام تشنه‌ی دانش‌آموزان می‌ریزد و بدین وسیله مهر و علاقه‌ی دانش‌آموزان را نیز به خود جلب می‌کند.



جشنواره کتاب رشد

بستر مشارکت پذیری فعالان حوزه کتاب کودک و نوجوان

گفت‌گوبا
حجت الاسلام والمسلمین علی ذوعلم
رئیس اندیشکده گام دوم انقلاب اسلامی

بگوییم چه تأثیری بر زیست‌بوم کتابخوانی و حول قالب کتاب توانسته در کشور ایفا کند؟

در این زمینه من ارزیابی خیلی دقیقی ندارم و به‌نظر من به یک امر پژوهشی دارد که در دوره‌ی ده ساله‌ی گذشته‌ی جشنواره‌ی کتاب رشد، چه مقداری محصول برآمده از این جشنواره توانسته در آینده‌ی نشر برای کودک و نوجوان، تأثیر داشته باشد ولی اجمالاً عرض می‌کنم که این تأثیر خیلی بیش از این می‌تواند و باید باشد البته یک بخشی به مخاطبان مربوط است که مخاطبان اصلی جشنواره‌ی کتاب رشد، مؤلفین و ناشران و طراحان و تسهیل‌گران کتاب کودک و نوجوان هستند به خصوص مجموعه‌هایی که در این جهت تأثیر بسیار بالایی دارند مثل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان یا مؤسسات غیر دولتی مثل نشر قدیانی که در این حوزه فعال هستند که خود اینها فرصت مغتنمی هستند و من همین جا می‌خواهم عرض کنم که حتماً در جشنواره‌ی کتاب رشد، این ناشران عمده باید مشارکت جدی داشته باشند که یک نوع همدلی و همسویی از آغاز ایجاد شود. اگر بخواهیم کلاً در یک نگاه کلان به آموزش و پرورش نگاه کنیم، علی‌رغم اینکه ذات تعلیم و تربیت باید یک ذات مشارکت‌پذیر باشد، از کسانی که زیربُست و ذینفع و مخاطب هستند ولی متأسفانه این فرهنگ سازمانی انحصارگرا در درون و بافتش شکل گرفته که جوانان باید بتوانند این را اصلاح و تعدیل کنند از جمله در همین جشنواره‌هایی که هست بنابراین فکر می‌کنم خیلی بیش از این می‌تواند

سؤال اول این است که مهمترین دستاوردهای جشنواره‌ی کتاب رشد در دوره‌های گذشته را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
یعنی جشنواره‌ی کتاب رشد چه دستاوردهایی داشته است؟
تشکر از دوستانی که این جشنواره‌ی کتاب رشد را علیرغم فراز و نشیب‌ها در طی سالها به عنوان یک ظرفیت بسیار مهم حفظ کردند برای چند هدف اساسی در آموزش و پرورش که به نظر بنده مهمترین‌اش اهمیت دادن به کتاب و ضرورت توجه به کتاب غیر درسی در نظام آموزشی است که بسیار مهم است و خود به خود نکته‌ی دوم و هدف دوم که کمک کردن به مراکز آموزشی ما، دبستان‌ها، دبیرستان‌ها و هنرستان‌ها است برای اینکه بتوانند کتابخانه‌های خودشان را به‌گونه‌ای که برای دانش‌آموزان مفید هست، تجهیز کنند. سومین هدف اینکه بتواند یک رویکرد تربیتی را در آثاری که برای کودک و نوجوان منتشر می‌شود در بین ناشران اعمال گردد و نویسندگان، طراحان و نقاشان کتاب‌های غیر درسی برای کودک و نوجوان با توجه به این رویکرد به رشد کیفی آثار خودشان بپردازند. ما یک خلأ جدی که در این عرصه داریم خلأ کم‌توجهی به نیازها و اولویت‌هاست. اینکه واقعاً نوجوان امروز ما و کودک امروز ما را باید به چه نیازی و به چه مقوله‌ای بیشتر توجه داد بسیار مهم است و امیدواریم که در این جشنواره در تحقق این اهداف موفق باشد.

به نظر شما جشنواره‌ی کتاب رشد چه تأثیری بر ارتقاء کیفیت محتوای آموزشی در کشور داشته یا حتی می‌توانیم



تأثیرگذار باشد. یعنی جشنواره‌ها می‌تواند فرصت و بستری برای هم‌افزایی و مشارکت‌پذیری فعالان این حوزه باشد.

سؤال بعدی اینکه جنابعالی در دوره‌های گذشته چه چالش‌هایی را در مسیر برگزاری جشنواره تجربه کردید و چگونه آنها را مدیریت کردید؟

خوشبختانه زمانی که بنده در سازمان پژوهش بودم و قبل آن زمانی که در دفتر تألیف بودم واقعاً چالش جدی در این زمینه نداشتیم یعنی همیشه تیم برگزاری جشنواره تیم مجرب، علاقمند و پرانگیزه‌ای بودند و کارهایی که انجام می‌دادند همیشه در حال رشد بوده است.

مهمترین اقداماتی که برای بهبود تأثیرگذاری جشنواره‌ی کتاب رشد بر نظام آموزشی باید انجام بشود کدام است؟

سؤال مهمی است و البته این اقدامات کمابیش انجام شده ولی نه در حد کفایت؛ که به‌نظر بنده برای اینکه این اقدامات در حد کفایت انجام شود یک حمایت قوی از طرف وزیر آموزش و پرورش برای جشنواره‌ی کتاب رشد لازم است و یک پیوندی که باید بین جشنواره‌ی کتاب رشد با مراحل قبل و بعد از جشنواره مستحکم شود و یک چرخه تشکیل شود؛ یعنی اگر مثلاً در بازار نشر، یک ناشر متوجه این معنا باشد که آن کتابی در جشنواره‌ی کتاب رشد، حائز صلاحیت برای ورود به فضای آموزشی شده آن کتاب از یک بازار خوبی برخوردار خواهد شد خودبه‌خود این جهت‌دهی جشنواره‌ی رشد تقویت خواهد شد.

یا اگر دبیران و معلمان دوره‌های مختلف هم ابتدایی، هم متوسطه، هم هنرستان بدانند آن نگاهی که در جشنواره‌ی کتاب رشد هست به کیفیت آموزش اینها کمک خواهد کرد، باز این یک هم‌افزایی ایجاد خواهد کرد و همچنین اگر ما نگاهمان صرفاً به مرکز نباشد، یعنی نگاه مرکزپیرامون، یک نگاه غلطی است. همه جای ایران مرکز ایران است، همه‌ی مدارس ما باید دیده بشوند؛ بنابراین مؤلفان، ناشران و تصویرگرانی که در نقاط دوردست کشور هستند باید دیده شوند. ما یک کشور هشتاد و چند میلیونی با ۱۸ میلیون دانش‌آموز داریم، بنابراین نمی‌شود صرفاً با چند ناشر محدودی که یک نشان قوی‌تری دارند کار تربیت را پیش ببریم. ما باید به یک ناشر در استان هرمزگان هم بها بدهیم، به یک ناشر در استان همدان بها بدهیم و به آن نیازها و اقتضائات خاص آن منطقه توجه کنیم. شما

ملاحظه کنید که اگر قرار باشد کتابخانه‌های مدارس ما واقعاً کتابخانه‌های فعال و جدی باشند، ما به کتاب‌های با تیراژ ده‌ها هزار در کتابخانه‌ها نیاز داریم که این رقم بالایی است و خیلی می‌تواند به کار نشر جهت دهد؛ بنابراین به‌نظرم اقداماتی که در دوره‌های قبل کمابیش انجام شده باید تقویت و تثبیت شود. ما به ریل‌گذاری‌های جدید نیاز داریم مثلاً در عرصه کتاب الکترونیک باید حتماً ورود پیدا کنیم. باید به کتابخانه‌ی مجازی بپردازیم، بدون اینکه بخواهیم محیط کتابخانه‌ی واقعی را کمرنگ کنیم و خود کتاب‌خانه در مدرسه باید بتواند چرخه‌ی کار جشنواره را تقویت کند.

نشان رشد به دنبال چه جایگاهی است؟ چشم‌انداز این نشان را چگونه ترسیم می‌کنید؟

همان اهدافی که در سؤال اول عرض کردم همان را باید دنبال کنید و این نشان یک نماد است و اگر این نماد بتواند به یک نهاد تغییر کند و تبدیل بشود می‌تواند موفق باشد. یعنی از نماد به یک نهاد تبدیل شود. به یک نهادی که یک بخش آن گفتمان است، یک بخش آن کار علمی است، یک بخش آن عینیت قضیه در صحنه‌ی عمل است و ما نیاز داریم به یک نوع بازطراحی‌هایی برای آینده. پیشنهاد من این است که اولاً دوستان نوعاً به این هیئت‌های اندیشه‌ورز جوان بها بدهند. خود دانش‌آموزان را در این چرخه وارد کنند.

ما می‌توانیم آرام آرام به یک سطح دانش‌آموز-مؤلف برسیم. الان باید دانش‌آموزانی که استعداد دارند را جدی تلقی کنیم نه به‌عنوان یک پالیوت و نه به‌عنوان یک مقدمه و به‌جای اینکه صرفاً دانش‌آموزان کتاب بخوانند، نقد کتاب یا گفتگوی پیرامون کتاب را در مدارس احیا کنیم.

زنگ مطالعه را که سال‌ها قبل حضرت آقا روی آن تأکید داشتند باید جدی بگیریم که در برنامه‌ی درسی به آن پرداخته شده اما در برنامه‌ی درسی رایج هنوز ورود پیدا نکرده است. اینکه ما یک کلاس آزاد برای مطالعه‌ی کتاب‌های غیر درسی باید داشته باشیم که کارشناسان خود و اقتضائات خودش را می‌طلبند که اگر بخواهد تعمیم پیدا کند به یک زیرساخت‌های نیاز دارد، ولی نمی‌شود به خاطر اینکه این زیرساخت‌ها فعلاً فراهم نیست و اینکه فراهم کردنش دشوار است ما به این بهانه از این مسئله عدول کنیم و به‌نظم بیانیه‌ی گام دوم، افق‌هایی را پیش روی ما باز می‌کند که بتوانیم یک نگاه آینده‌نگارانه به نقش جوان در آینده‌ی کشور داشته باشیم.

امروز متأسفانه این نگاه، نگاه فانتزی تلقی می‌شود نه نگاه واقعی. درحالی‌که این یک نگاه واقعی است یعنی نگاه رهبر انقلاب به جوان یک نگاه واقعی است. تا چه حد ما توانستیم این نگاه را در فرآیندهای جشنواره‌ی کتاب رشد یا در شاخص‌های ارزیابی کتاب در جشنواره وارد کنیم؟ اینها سؤال‌هایی است که باید دوستان برگزارکننده به این جواب بدهند.

ما به ریل‌گذاری‌های جدید نیاز داریم مثلاً در عرصه کتاب الکترونیک باید حتماً ورود پیدا کنیم. باید به کتابخانه‌ی مجازی بپردازیم، بدون اینکه بخواهیم محیط کتابخانه‌ی واقعی را کمرنگ کنیم

چه پیشنهادهایی برای بهینه‌سازی فرآیند داوری و انتخاب کتابها دارید؟

اشاره کردم حالا تفصیل بدهم. ما در مرحله‌ی داوری کتابها باید از نگاهی به عناوین، نگاهی به اسم نویسنده، نگاهی به اسم ناشر پرهیز کنیم. متأسفانه گاهی، شاید خیلی کم بین داوران و خود نویسندگان یا ناشران یک ارتباطات غیرمنطقی شکل گرفته که اینها را در معرض اتهام قرار می‌داده و من خودم در یک دوره‌ای از جشنواره‌ی کتاب رشد مواجه بودم که یک نویسنده‌ی شهرستانی که با هزینه‌ی خودش آمده بود و شرکت کرده بود و انسان بسیار محترم و دغدغه‌مندی بود، ایشان واقعاً اعتراض داشت و گله‌مند بود و حداقل تصورش این نبود که همه‌ی این ارزیابی‌ها عادلانه است. بنابراین این نکته بسیار مهم است، جلب اعتماد همه‌ی مخاطبان به روند داوری. دوم بحث مشارکت مجموعه‌های نشر کودک و نوجوان که اشاره کردم. خود بحث خانواده‌ها و معلمان و دانش‌آموزان، یعنی ما باید حتماً این سه ضلع را در بحث داوری بهای جدی بدهیم. به هر حال بحث جاذبه و کشش داشتن کتاب‌های درسی اولین بحث است. اگر کتابی خیلی هم با کیفیت باشد، خیلی پیام‌های خوبی داشته باشد اما دانش‌آموز را جذب نکند یعنی ما هیچ کاری نکردیم، بنابراین عنصر جاذبه در کنار کیفیت و جامعیت، باید به این سه عنصر در ارزیابی‌هایمان بها دهیم. مسائل فرم و محتوا و اینها هم که تخصصی انجام می‌شود و اینکه هرکدام از اینها چه وزنی در داوری دارد بسیار مهم است.

به نظر بنده هنوز شاخص‌های کیفیت‌سنجی ما در جشنواره‌هایمان انطباق کامل با الگوی اهدافی که در برنامه‌ی درسی ملی ارائه شده پیدا نکرده است. اینکه این کتاب چقدر به دانش‌آموز ما قدرت تفکر، تعقل و اندیشه‌ورزی می‌دهد؟ چقدر تفکر اکتشافی را در دانش‌آموز تقویت می‌کند؟ چقدر ایمان بچه‌ها را به معنای واقعی تقویت می‌کند؟ چقدر به آن کنشگری و فعالیت بدنی و یدی و معیشتی می‌پردازد؟ و چقدر به اخلاق توجه می‌کند و چقدر به دانش و معرفت و علاقه‌مندی به دانش و علم کمک می‌کند؟ این مجموعه‌هایی که در اهداف برنامه‌ی درسی روی آن کار شده خیلی می‌تواند الهام‌بخش باشد برای معیارهای شاخصه‌های داوری و هنوز من مطمئن نیستم اینها به صورت واقعی و کامل، به‌گونه‌ای هوشمندانه تفصیل و ورود پیدا کرده باشد؛ چون در صورت خام شاید آن اول یک نفر نتواند خیلی با اینها ارتباط برقرار کند ولی وقتی اینها را تفصیل می‌دهیم آن‌وقت آن اصل شاخص‌ها می‌تواند استنباط شود.

هویت نظام جمهوری اسلامی براساس مردم است. مردم باید کجا باشند؟ همین جا باید مردم حضور داشته باشند. عرض کردم آن تسلب تمرکزگرایانه‌ای که در بعضی از

مجموعه‌ی ما وجود دارد، علیرغم اینکه گاهی ما شعار مشارکت مردم را می‌دهیم اما در عمل می‌بینیم خبری از مردم نیست. چرا؟ چون ما بعضاً یک پیش‌فرض‌هایی داریم که این پیش‌فرض‌ها مانع یک گفتگو و تعامل دوسویه با آن نگاه مردم می‌شود و این را باید تعدیل کنیم در عین اینکه در ذیل آن شاخص‌های اساسی خودمان باید حرکت کنیم که اتفاقاً مردم دنبال همان‌ها هستند؛ یعنی اگر مردم به ما انتقادی دارند به‌خاطر فاصله گرفتن ما از آن شاخص‌ها و ارزش‌هاست و اگر که ما خودمان را با آنها هماهنگ کنیم در این صورت آن چالش‌ها برطرف می‌شوند.

در دوره‌ی شما برنامه‌ای برای حمایت از ناشران و نویسندگان کتاب‌های آموزشی و تربیتی انجام گرفت؟

اینها معمولاً در حد بسیار عادی انجام شده است؛ به‌خاطر اینکه آن چرخه‌ای که اشاره کردم هنوز شکل نگرفته است یعنی آن چرخه‌ای که باید وجود داشته باشد برای بحث کتاب و کتاب‌های غیردرسی، هنوز نیست بنابراین اگر حمایتی هم بشود همیشه حمایت در حد متوسط و پایینی است که باید روی اینها فکر کرد و با یک سرمایه‌گذاری ویژه در جهت چرخش آموزشی به سمت چرخه‌ی تربیتی که یکی از چرخش‌های مهم در اصل تحولی ماست باید پیاده‌سازی کرد.

این چرخه که می‌فرمایید شکل نگرفته بنظرتون ریشه‌ی آن این است که از ارتباط است؟ یعنی ارتباط شکل نگرفته است که آن چرخه را ایجاد نمی‌کند؟

هم ارتباط معنادار و مؤثر شکل نگرفته، هم به حضور همه‌ی عوامل مؤثر پرداخته نشده، هم حمایت مالی که باید در این زمینه شود و توجه به اصل مسئله‌ی مطالعه که بسیار به آن کم‌توجهی می‌شود. شما چند آموزگار را سراغ دارید که مثلاً در هر هفته یک کتاب خوب به بچه‌ها معرفی کنند؟ چند دبیر سراغ دارید که در محیط تخصصی خودش به بچه‌ها کتاب معرفی کند؟ امروز هم گرایش فضای مجازی کلاً جامعه را از کتاب‌ها دور کرده و این یک تهدید بسیار جدی برای آینده‌ی ماست. چندین سال قبل من می‌خواندم که یک تیم پژوهشی در انگلستان به نظام آموزشی هشدار داده بود که مواظب باشید بچه‌ها از کتاب فاصله نگیرند. ببینید این خیلی مهم است؛ به هر حال برای همه‌ی کشورها بحث هویت، تمدن و آینده‌شان مهم است. برای ما که بسیار بسیار مهم است؛ بنابراین واقعاً در این زمینه باید یک کار همه جانبه و جدی صورت بگیرد که امیدواریم دوستان توجه کنند و این هم درست نیست

به نظر بنده هنوز شاخص‌های کیفیت‌سنجی ما در جشنواره‌هایمان انطباق کامل با الگوی اهدافی که در برنامه‌ی درسی ملی ارائه شده پیدا نکرده است





در این جهت ورود پیدا کند و کتابخانه‌ی ملی و نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور باید ورود پیدا کنند. در همان زمان ما ایده‌هایی داشتیم که یک ارتباطاتی هم برقرار شد ولی به‌خاطر بروکراسی پیچیده و یک ذهن انحصارگرا در ساختار، متأسفانه به سرانجام نرسید.

باید نهادهای اصلی کتاب و کتابخوانی را به هم وصل کرد در حال حاضر مثلاً ما کتاب‌های عمومی داریم که مطالعه‌کننده‌ی چندانی ندارد از آنطرف مدارس داریم که کتابخانه ندارد. اگر ما اینها را به هم وصل کنیم، دانش‌آموز ما به عنوان یک فعالیت فوق برنامه تشویق شود و عضو کتابخانه‌ی عمومی محله‌شان شود و این ارتباط بین مدرسه و کتابخانه‌ی عمومی و کتابخانه‌ی کانون پرورش فکری ایجاد شود مسئله حل است. یک زمانی من شنیدم که آموزش و پرورش به یک اداره‌ای ابلاغ کرده بود که مراقب باشید بچه‌ها به کانون پرورش فکری مراجعه نکنند یعنی به جای اینکه یک هم‌افزایی بشود، احتمالاً یک ملاحظات و سواس‌گونه یا تلقی‌های غلط چنین کاری انجام داده است. ما حتماً باید اینها را به هم وصل کنیم. رسانه‌ی ملی و کانال‌ها و گروه‌هایی که در فضای مجازی در این زمینه فعال هستند، باید در این زمینه و حتی مراکز ساخت فیلم‌ها برای نمایش خانگی باید وارد شویم و از اینها استفاده کنیم؛ یعنی باید همه ظرفیت‌های فرهنگی، تربیتی، تبلیغی در حوزه‌ی علمی دانشگاه را شناسایی کنیم، آموزش و پرورش برای هر کدام یک سناریویی داشته باشد و با مشارکت خودشان نقشه را عملیاتی کنند. با توجه به اینکه این بازیگران، بازیگر محض نیستند که هر متنی به آنها داده شد حتماً بخوانند آنها خودشان دارای عقل و تفکر و دیدگاه هستند، این دیدگاه‌ها باید در یک رفت و برگشت تعاملی در جهت رشد شاخص‌های اصلی که در اسناد بالادستی ما هست فعال شود بدون اینکه ذره‌ای از شاخص‌های تربیتی و فرهنگی و ارزشی عدول کنیم ولی باید اینها را به همکاری بطلبیم و همه‌ی اینها شدنی است و من کاملاً به آینده کار امیدوار و خوشبین هستم که با حضور یک نسل تازه نفس و بزرگان دغدغه‌مند تربیتی این مسیر بتواند روز به‌روز بهتر و عمیق‌تر جلو برود.

که همه‌ی ما تکالیف و همه‌ی باید‌ها را از آموزش و پرورش مطالبه کنیم. اینجا باید یک کار فرآینادی، یعنی مجموعه‌ای از وزارتخانه‌ها باید در کنار هم قرار بگیرند اگر بخواهد یک اتفاق جدی در کشور رخ دهد. مثلاً همین تأمین مالی، آموزش در مسائل خودش مانده حالا بخواهد در این زمینه هم ما انتظار داشته باشیم تأمین مالی انجام دهد.

البته آموزش و پرورش خودش مسائل فراوانی دارد که به این چنین مواردی نمی‌رسد و این اول حرف است؛ یعنی معلوم است که این هنوز جزء مسائل مهم آموزش و پرورش قرار نگرفته یعنی اگر زمانی شما دیدید به همان اندازه که برای ساخت مدرسه یا برای تجهیز مدرسه یا کتاب درسی و از این قبیل اهتمام هست برای کتاب غیردرسی هم اهتمام خواهد بود قطعاً مسئله حل خواهد بود.

در دوره‌ای که شما بودید چه اقداماتی برای ترغیب معلمان و دانش‌آموزان به مطالعه‌ی کتاب‌های برگزیده انجام شد؟

عرض می‌کنم اگر اقداماتی هم انجام شده باشد بسیار بسیار کم‌رنگ بوده بخاطر اینکه این چرخش شکل نگرفته است. یعنی فقط نمی‌شود در هنگام برگزاری جشنواره کتاب رشد به کتاب فکر کرد. این جشنواره‌ی کتاب رشد باید حلقه‌ای باشد از یک فرایندی که از قبل شکل گرفته است؛ یعنی اگر شما از فردای جشنواره شروع کنید و از مدارس، معلمان و خانواده‌ها و دانش‌آموزان بخواهید شاخص‌هایشان را برای ارزیابی بگویند بعد این از پایین بالا بیاید و آنجا پخت و پز شود این موقع هست که به اقدامات قبلی گره خورده است. بعد آن هم خودبه‌خود شما که کتابی را برگزیده کردید همه راغب هستند آن کتاب را مطالعه کنند.

من سؤال می‌کنم آیا یک معلم تعلیمات دینی، یک معلم اجتماعی، یک معلم زیست‌شناسی، الان گوش به زنگ است که ببیند جشنواره‌ی کتاب رشد چه کتابی از کتاب‌های غیردرسی انتخاب کرد که فردا همان را در کلاس یا سر صف برای بچه‌ها یا در امور تربیتی معرفی کند؟ اگر اینطور هست معلوم می‌شود شما توانستید آن نماد را به نهاد تبدیل کنید و نهادینه کنید. اگر نیست معلوم است که باید خیلی برایش کار کنید.

و سؤال آخر چه چالش‌هایی ممکن است در آینده گریبانگیر جشنواره شود؟

به نظر بنده هیچ چالشی. یعنی جهت‌گیری کلی مسئولان نظام بر جریان کتاب، کتابخوانی و مطالعه است. خود رهبر معظم انقلاب در رأس امور از جهت تشویق به کتابخوانی و مطالعه و غیره. دستگاه‌های غیردولتی، چه خیرین مردمی، چه مجموعه‌هایی که حاکمیتی تلقی می‌شوند اینها آماده هستند کمک کنند. به نظر من جایی مثل بنیاد برکت، باید



گفتاری از **حجت الاسلام و المسلمین محمد خانی**
مدیر کل فرهنگی، هنری، اردوها و فضاهای آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

نشان رشد مرجع قابل اعتماد انتخاب کتاب خانواده‌ها شود

این موضوع همچنان جا نیفتاده است. زحماتی کشیده شده، کارهای رسانه‌ای انجام شده اما همچنان اگر یک خانواده دنبال یک کتاب خوب برای دانش‌آموزش می‌گردد اگر نگاهش این باشد که مثلاً بروم سایت رشد یا خروجی‌های جشنواره‌ی رشد را ببینم و براساس آن کتاب انتخاب کنم به نظرم هنوز این مرجعیت در استان‌ها و شهرهای مختلف جا نیفتاده است و جزء سؤالاتی که بعضاً می‌پرسند این هست که در مورد بعضی از کارهای مهمی که در آموزش و پرورش انجام می‌شود که البته این ایراد عمومی فعالیت‌های ما در آموزش و پرورش هست که کارهای خوبی که انجام می‌گیرد، متأسفانه درست و کامل به سمع و نظر مخاطب نمی‌رسد. اما در برخی حوزه‌ها که تمرکز ویژه‌ای شده، کار ویژه‌ای دارد انجام می‌شود قاعدتاً نسبت به بعضی نشان‌ها و برخی کارشناسی‌هایی که خیلی جزئی‌تر هستند و دوستان می‌شناسند خیلی اوقات خانواده‌ها به فلان سایت یا فلان کانال در اینستاگرام مراجعه می‌کنند وقتی می‌خواهند برای دانش‌آموزشان کتاب انتخاب کنند و خیلی‌ها هم نشان رشد را نمی‌شناسند لذا بنظرم از این منظر می‌طلبید یک کار جدی‌تری نه فقط در ایام جشنواره بلکه در طول سال انجام شود برای اینکه این اعتماد برای خانواده‌ها جلب شود و درواقع خانواده‌ها به این مرجع برای انتخاب کتاب رجوع کنند.

معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش همواره تلاش کرده که در توزیع، ترویج و کارشناسی کتاب همیشه بعد از نشان رشد بایستد؛ هم به لحاظ قانونی موظف به این کار هستیم و هم به لحاظ تخصصی و کارشناسی به نشان رشد اعتماد داریم و معتقدیم که این کارشناسی که دارد در سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی صورت می‌گیرد خیلی کار ما را جلو می‌اندازد. در همه‌ی برنامه‌هایی که در معاونت پرورشی انجام می‌شود، اعم از کتاب‌هایی که داریم روی آنها کار می‌کنیم، جشنواره و پویش برگزار می‌کنیم، در طرح تجهیز کتابخانه‌های مدرسه‌ای و کلاسی، در پویش‌هایی که برگزار می‌شود حتماً به نشان رشد توجه شده است. در جشنواره کتاب رشد هم نگاه ویژه‌ای حاکم بوده است. من به عنوان مثال بخواهم عرض کنم حداقل همه‌ی کتاب‌های مورد تأکید و توصیه‌ی مقام معظم رهبری که من نگاه می‌کردم و در جشنواره‌ی سال گذشته همه‌ی کتاب‌هایی بوده که یا امسال در جشنواره هست یا سال گذشته بوده است. یعنی این هم‌افقی و هم‌نگاهی به نظرم خیلی چیز مهمی است که وجود دارد. بعد از سالیان زیادی که این جشنواره دارد برگزار می‌شود بین اهالی کتاب جایگاهش تثبیت شده و فرایندهایش فرآیندهای دقیق و درستی شده است. نکته‌ای که وجود دارد به نظر من می‌آید در بین خانواده‌ها



گفتاری از **ساسان ضیایی**
مدیر کل دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور

برای امتداد جشنواره کتاب رشد برنامه ریزی کنیم



را رقم بزنیم یعنی به اینجا اکتفا نکنیم. نکته‌ی دوم هم بحث پیوند زدن جشنواره با جشنواره‌های مشابه هست. به هر حال ما جشنواره‌ی فیلم کودک را داریم، ببینیم چه ظرفیت‌هایی می‌شود اتصال این موضوع با آنجا را داشته باشیم، اتصال این موضوع با جشنواره‌ی کودک را داشته باشیم. کودک منظورم چه در حوزه‌ی فیلم است، چه حتی در حوزه‌ی نمایش منظورم تئاتر کودک و نوجوان. حتی اگر بشود سناریویی از این کتاب‌هایی که تولید شده چه در ساخت، چه در بحث نمایش می‌خواهم بگویم اگر ظرفیت‌های دیگر را هم سایر دستگاه‌ها دارند و می‌توانند گره بزنند این جشنواره را گره بزنند. یکی از مشکلات ما این است که حرکت به سمت الگوی حکمرانی واحد نیست. هرکسی دارد کار خودش را میکند. بنظرم اگر این اتفاق شکل بگیرد می‌توانیم کمی این موضوع را بالنده کنیم و در استفاده‌ی مردمی در این راستا موفق شویم.

این اتفاق و حرکت خوب فرهنگی نیاز به شاخصه‌های فراوانی دارد که این موضوع به خوبی شناخته شود. اگر این موضوع را مثل سیب سلامت را در بحث بهداشت در نظر بگیریم این یک امتیاز ویژه‌ای هست که همه باید از این کانال عبور کند و همه‌ی کتاب‌ها یک زمانی به این مدال دست پیدا کنند، یعنی همه‌ی آن چیزی که هست کتاب خوب آینده‌ی خوب باشد. با توجه به اینکه نگرش فرهنگی و موضوع عصر فرهنگی ما حرکت به سمت الگوی حکمرانی فرهنگی به صورت غیر متمرکز باید باشد، اگر ما به این سمت حرکت نکنیم هرآنچه که تولید می‌کنیم شاید نتیجه‌اش خیلی آن چیزی که می‌خواهیم نباشد. ما کتاب خوب کم نداریم اما الان مسئله‌ی ما کتابخوان است. آنچه که ما باید به آن فکر کنیم این است که وقتی این اتفاق مهم شکل می‌گیرد بتوانیم این را ادامه دهیم. به عبارتی الان در جشنواره‌هایی که در حوزه‌ی کودک مثل جشنواره‌ی فیلم کودک اتفاق می‌افتد، آثار تولید شده بعدش اتفاقاتی می‌افتد یعنی وقتی جشنواره تمام می‌شود تازه آن عمل اصلی اتفاق فردی که آن فیلم را ساخته تازه شروع می‌شود که ابتدا در سینما به اکران می‌رسد بعد در ادامه و تداوم این موضوع در بحث سینمای خانگی. باز هم در ادامه در مؤسسات مختلف. تصور من این است که ما باید آن اتفاق



گفتاری از دکتر مجتبی نورانی
دبیر ستاد ملی ارتقای فرهنگ کار
در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

فرهنگ کار دغدغه‌ی فردی نویسندگان شود



بخش فرهنگ کار به آن ورود پیدا کردیم و دوره گذشته جشنواره از سه کتاب حمایت کردیم. این جشنواره‌ها بهانه‌ای است برای اینکه به قلم نویسندگان یا به هنر هنرمندان جهت بدهد که بتوانند آن فرهنگی که فکر می‌کنیم نیاز به اصلاح دارد را جهت بدهند. مؤلفه‌های فرهنگ کار و دغدغه‌هایی که حول فرهنگ کار هست بسیار موضوعات جذابی هست. از خدامحوری و رزق حلال گرفته تا وجدان کاری و مسئولیت‌پذیری و بقیه‌ی مؤلفه‌ها. همه‌ی اینها آن مواردی هست که از کودکی باید به فرزندانمان یاد دهیم.

این جشنواره‌ها بهانه‌ای است برای اینکه موضوع فرهنگ کار دغدغه‌ی فردی نویسندگان شود و احساس کنند که واقعاً نیاز به این است که در این زمینه برای کودکان ما از ابتدا قلم‌فرسایی کنند. تقاضای ما از هر ناشر و نویسنده‌ای این است که مؤلفه‌های فرهنگ کار و دغدغه‌هایی

که حول فرهنگ کار هست در صدر موضوعات قرار دهند و کودکان‌مان با کتاب‌هایی که می‌خوانند بتوانند این مفهوم را درونی کنند و در بزرگسالی این را پیاده‌سازی کنند.

موضوع فرهنگ کار موضوعی هست که تقریباً دغدغه‌ی عموم مردم هست و هرکسی اندکی با مقوله‌ی کار، سروکار داشته باشد که تقریباً شامل همه‌ی مردم می‌شود چون هرکسی در یک حیطه‌ای مشغول به کار هست، آسیب‌هایی که ناشی از پایین بودن فرهنگ کار در جامعه هست را با تمام وجودش احساس می‌کند.

برخی از نوجوانان و جوانان نه شاغل هستند و نه به دنبال شغل، نه مهارت دارند و نه به دنبال مهارت‌آموزی‌اند، نه تحصیل کرده‌اند و نه به دنبال تحصیل کردن هستند. فرهنگ خانواده‌های ما به سمتی رفته که ارزش و منزلت کار اصالت خودش را از دست داده است و صرفاً براساس اینکه این فرد نیاز به کار دارد یا نیاز ندارد بستگی دارد یعنی نیاز به کسب درآمد دارد یا ندارد، اینجا فرهنگ کار برای او ارزشمند می‌شود. نوجوانان ما باید درگیر ارزشمندی کار و فرهنگ کار بشوند تا در ادامه بتوانند در زندگی‌شان این را پیاده کنند.

حدود ۲۴ مؤلفه در حوزه‌ی فرهنگ کار داریم از جمله مسئولیت‌پذیری، وجدان کاری و موارد دیگری که در این جشنواره هم در بخش سبک زندگی اسلامی ایرانی ما در

فرهنگ
خانواده‌های
ما به سمتی
رفته که ارزش
و منزلت کار
اصالت خودش
را از دست
داده است +



گفتاری از **محمد رضا کریمی صارمی**
معاون تولید کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

برای آنهایی که هیچ وقت کتاب به دستشان نمی‌رسد یک جریان جدی فراهم شود

دیگری ندیدند. یعنی اینها نه کتاب داستان دیدند و نه کتاب کمک آموزشی. بیش از ۴۵ سال از پیروزی انقلاب اسلامی گذشته است و بحث عدالت آموزشی همچنان مهم است. بعد این کودکان عشاير می‌خواهند کنکور بدهند و با چه کسانی روبرو هستند؟ کسانی که در زبان انگلیسی تافل گرفتند، کسانی که پدر و مادرانشان تمام کتاب‌های آموزشی را در کلان‌شهرها برایشان فراهم می‌کنند، البته به نظر من آنها موفق‌تر هستند ولی به نظرم در این جشنواره بیايم یک کار خدایی کنیم با کانون پرورش فکری، با کمک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ناشران خصوصی، بیايد برای تمام این ۴۵ هزار بچه حداقل سه جلد کتاب هدیه کنیم. راه‌کار آن را هم موجود است. ما هم در کانون پرورش فکری می‌توانیم به جشنواره کمک کنیم؛ هم از نظر واحدهای سیار روستایی‌مان که به مناطق صعب‌العبور و مرزی می‌روند و هم از طریق خود معلم‌ها. بیايد برایشان سه کتاب از همین کتاب‌هایی که نشان رشد گرفتند، بسته‌بندی کنیم و به دستشان برسانیم و این بار سنگین را از روی دوش همه برداریم که حداقل عدالت اجتماعی شکل بگیرد. امیدوارم بتوانیم یک جریان جدی در حوزه کتاب برای آنهایی که هیچ وقت کتاب به دستشان نمی‌رسد فراهم کنیم.

زمانی که یک جشنواره بیش از بیست دوره برگزار شده یعنی قوام کامل را پیدا کرده است و باید برای تقویت آن قدم‌های بیشتری برداشت. مهم‌ترین موضوع هم این است که جشنواره باید در راستای سند تحول آموزش و پرورش حرکت کند؛ لذا بایدکاری کنیم که این نشان هرسال معتبرتر شود و کاری کنیم که فرهنگ مطالعه شکل بگیرد. به خاطر دارم سال ۱۳۷۲ در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان یک جشنواره برگزار شد؛ بعداً به آقای چینی‌فروشان گفتند آقا یک مسابقه برای بچه‌ها در تابستان برگزار کنید، ایشان فی‌البداهه گفتند هرکس یک جمله‌ی خوب درباره‌ی کتاب بگوید من یک قفسه کتاب به او هدیه می‌دهم. مسابقه برگزار شد و یک خانمی از قم برنده شد، دختر ۹ ساله یک جمله فرستاده بود و نوشته بود که «کتاب تنها دوستی است که هیچ وقت با انسان قهر نمی‌کند» و این بعد از سی سال همیشه در ذهن من هست که کتاب دوست خیلی خوبی است. یک خبری را تقریباً دو سال پیش از یکی از مدیران ارشد وزارت آموزش و پرورش در یک جلسه شنیدم که دو سال است ذهن من را درگیر کرده و آن این است که ۴۵ هزار کودک عشاير در کشور داریم که دارند درس می‌خوانند و نزدیک به ۲۳ هزار ایشان، هرگز جز کتاب درسی هیچ کتاب



گفتاری از **امین آصفی**
مشاور معاونت متوسطه وزارت آموزش و پرورش

دانش آموزان اهل اندیشه و نظر در جشنواره نقش داشته باشند

هم به نوعی نقش داشته باشد. اگر این امکان فراهم باشد شاید یک نگاه جدیدتری به جشنواره تزریق شود که این را شما دوستان باید نظر بدهید.

نکته‌ی دیگری هم که حائز اهمیت است و باز به همین موضوع کمک می‌کند امسال ما حدود ده درصد مدارس دولتی و تقریباً ۵۰ درصد مدارس خاص و غیردولتی را تحت عنوان الگوی مدرسه‌ی تراز قرار می‌دهیم و این

یک آمار قابل توجهی است یعنی شاید در معاونت

متوسطه و معاونت ابتدایی قریب به ۱۵، ۱۶

هزار مدرسه تحت پوشش قرار بگیرند و عمدتاً

مدارس دولتی ما که در دوره‌ی متوسطه تقریباً

حدود ۹ هزار مدرسه هست. این ۹ هزار مدرسه

هم طوری انتخاب شدند که به نوعی مدرسه‌های

حاشیه‌ای و از مناطق محروم هستند که به

هرحال نیاز به کمک دارند. این طرح به آنها هم

کمک می‌کند. شاید اگر جشنواره بتواند روی آن

فرایندی که دارد کار می‌کند و تشویق و ترغیبی

که دارد انجام می‌دهد روی این مدرسه‌ها هم

اعمال نظری داشته باشد، ما خومان در معاونت

متوسطه همکاری لازم را خواهیم داد. اگر بحث

فضای کتاب باشد یا فعالیت‌هایی که مربوط

به کتاب و کتابخوانی باشد من فکر می‌کنم به

اجرای خود طرح هم کمک می‌کند.

جشنواره کتاب رشد بیشتر از خروجی اتفاقاتی که در جامعه به لحاظ نوشتاری اتفاق می‌افتد است؛ یعنی یک فردی اندیشه‌ای را در نظر می‌گیرد، روی آن کار می‌کند و یک مجموعه‌ای را تهیه می‌کند و به جشنواره می‌آورد؛ حالا از لحاظ اینکه مجموعه چقدر ارزشمند است و چه محتوایی دارد، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و در روند خودش به نوعی هم معرفی می‌شود.

ما بیشتر در مدرسه‌ها می‌توانیم پایه‌گذار این قضیه باشیم که چطور این اندیشه کردن و این نوشتن را به بچه‌ها آموزش دهیم و آنها را ترغیب کنیم که برای همین اندیشه‌های کوچکی که دارند احساس مسئولیت کنند و از کنار اینها با بی‌مسئولیتی رد نشوند و بخواهند روی اینها کار کنند.

اگر جشنواره این امکان را داشته باشد که در مدرسه‌ها به نوعی تشویق باشد که بچه‌هایی که اهل اندیشه و اهل

نظر هستند در یک فرایندی در جشنواره هم نقش داشته باشند یعنی کسی شناسایی شود، موضوعش انتخاب شود

و با همکاری حوزه‌های مختلف آموزش و پرورش مخصوصاً

معاونت پرورشی یا معاونت‌های آموزشی مورد رصد قرار

بگیرد. سالی دو سه بار هم به او زنگ بزنیم بگوییم مثلاً شما

موضوع را پروراندید، موضوع‌تان را به کجا رساندید؟ اگر در

این قسمت هم جشنواره نقش داشته باشد من فکر می‌کنم

جشنواره یک فرآیند کامل‌تری را می‌تواند جلو ببرد و فقط

روی محصول کار نکرده باشد بلکه روی تولید آن محصول

ما بیشتر در
مدرسه‌ها
می‌توانیم
پایه‌گذار این
قضیه باشیم
که چطور این
اندیشه کردن
و این نوشتن
را به بچه‌ها
آموزش دهیم



گفت و گو با

محمد میرکیانی

نویسنده ادبیات کودک و نوجوان

نسل آینده بیشتر به سمت مطالعه خواهند رفت

فضای عمومی کتاب و نوجوان را چطور تحلیل می‌کنید؟

با توجه به نظرات شما درباره وضعیت کتاب و نوجوانان، به نظر می‌رسد که ما در یک مرحله بحرانی قرار داریم. نوجوانان

امروزی در دنیایی زندگی می‌کنند که تحت تأثیر فضای مجازی و تکنولوژی قرار دارد و این موضوع می‌تواند بر روی علاقه‌مندی آن‌ها به کتاب تأثیر بگذارد.

به نظر شما، چه اقداماتی می‌تواند به ترویج فرهنگ کتابخوانی در بین نوجوانان کمک کند؟

یکی از مهم‌ترین اقدامات، ایجاد فضایی است که نوجوانان بتوانند خود را در آثار مکتوب ببینند. این یعنی نویسندگان باید داستان‌هایی بنویسند که با زندگی روزمره و دغدغه‌های نوجوانان همخوانی داشته باشد. همچنین، معلمان و مربیان می‌توانند با استفاده از درس انشاء و برگزاری مسابقات کتابخوانی، بچه‌ها را به مطالعه تشویق کنند. به عنوان مثال، می‌توان موضوعات انشا را به کتاب‌هایی که نوجوانان خوانده‌اند مرتبط کرد تا آن‌ها انگیزه بیشتری برای مطالعه پیدا کنند.

آیا شما چالش‌های خاصی را در این حوزه مشاهده می‌کنید؟

بله، یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها، جذابیت فضای مجازی است که توجه نوجوانان را به خود جلب کرده و باعث کاهش علاقه آن‌ها به کتاب می‌شود. اما باید تلاش کنیم که ارتباط آن‌ها با کتاب قطع نشود. مثلاً می‌توانیم از پلتفرم‌هایی مانند شاد استفاده کنیم تا مسابقات کتابخوانی برگزار کنیم و آثار نوشته شده توسط دانش‌آموزان را در گروه‌های مجازی منتشر کنیم.

چه راهکارهایی برای جلب توجه بیشتر نوجوانان به کتاب وجود دارد؟

برگزاری رویدادهای فرهنگی مانند دعوت از نویسندگان و شاعران برای صحبت با دانش‌آموزان می‌تواند بسیار مؤثر باشد. این‌گونه برنامه‌ها باعث می‌شود که بچه‌ها با نویسندگان آشنا شوند و شاید حتی خودشان نیز به نوشتن

علاقه‌مند شوند. در گذشته، این نوع برنامه‌ها بسیار رایج بود و تأثیر زیادی بر روی علاقه‌مندی نوجوانان به ادبیات داشت.

آیا فکر می‌کنید که رسانه‌ها نقش مهمی در ترویج کتابخوانی دارند؟

قطعاً. رسانه‌ها باید در معرفی نویسندگان موفق و آثار خوب ادبیات نوجوان فعال‌تر عمل کنند. برگزاری مسابقات و گویش‌ها نیز می‌تواند به ترویج این فرهنگ کمک کند. همچنین، تولید محتوای تصویری بر اساس کتاب‌ها می‌تواند جذابیت بیشتری برای نوجوانان ایجاد کند.

در نهایت، چه پیامی برای والدین و معلمان دارید؟

والدین و معلمان باید به نوجوانان کمک کنند تا دنیای کتاب را کشف کنند. آن‌ها باید به بچه‌ها فرصت دهند تا کتاب‌های مورد علاقه‌شان را انتخاب کنند و درباره آن‌ها صحبت کنند. این نوع تعامل می‌تواند به شکل‌گیری عادت مطالعه در آن‌ها کمک کند.

وضعیت فعلی کتاب و نوجوانان در کشور ما را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

وضعیت کتاب و نوجوانان در حال حاضر در مرحله حساسی قرار دارد. نوجوانان در این دوره انتقالی از کودکی به بزرگسالی، نیاز دارند تا با دنیای اطرافشان ارتباط برقرار کنند. اگر ما بتوانیم آثار مکتوبی تولید کنیم که با زندگی روزمره آن‌ها همخوانی داشته باشد، قطعاً استقبال بیشتری از کتاب خواهند داشت. همچنین، باید توجه داشت که نوجوانان به دنبال هویت خود هستند و کتاب‌ها می‌توانند به آن‌ها کمک کنند تا خود را بهتر بشناسند.

به نظر شما برای اینکه نوجوانان بیشتر به سمت کتاب هدایت شوند، چه اقداماتی باید انجام دهیم؟

یکی از مهم‌ترین اقدامات، ایجاد فضایی است که نوجوانان بتوانند خود را در آثار مکتوب ببینند. معلمان و رسانه‌ها باید به معرفی آثار خوب بپردازند و مسابقات کتابخوانی را برگزار کنند. همچنین، درس انشا می‌تواند فرصتی عالی برای تشویق دانش‌آموزان به مطالعه باشد. از طرف دیگر، ما باید نویسندگان جوان را تشویق کنیم تا آثار جدیدی خلق کنند که به دغدغه‌های روز نوجوانان پاسخ دهد.

آیا چالش خاصی در این حوزه وجود دارد؟

بله، یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها، فضای مجازی است که توجه نوجوانان را به خود جلب کرده و باعث کاهش علاقه آن‌ها به کتاب می‌شود. جاذبه‌های ظاهری فضای مجازی می‌تواند ذهن و اندیشه نوجوانان را مشغول کند. بنابراین، باید تلاش کنیم که ارتباط آن‌ها با کتاب قطع نشود. همچنین، کمبود منابع مالی برای خرید کتاب و دسترسی آسان به آن نیز از دیگر چالش‌هاست.

چه راهکارهایی برای مقابله با این چالش‌ها پیشنهاد می‌کنید؟

مدارس باید مسابقات کتابخوانی سراسری برگزار کنند و نویسندگان را دعوت کنند تا با دانش‌آموزان صحبت کنند. این ارتباط مستقیم می‌تواند انگیزه‌ای برای نوشتن و مطالعه در آن‌ها ایجاد کند. همچنین، استفاده از پلتفرم‌هایی مانند شاد برای معرفی کتاب و برگزاری مسابقات می‌تواند بسیار مؤثر باشد. در کنار این، باید کتابخانه‌های مدارس تقویت شوند و دسترسی به کتاب‌های جدید برای دانش‌آموزان فراهم گردد.

به نظر شما چرا این رویدادها در گذشته بیشتر برگزار می‌شدند اما اکنون کم‌رنگ شده‌اند؟

در گذشته، ما شاهد برگزاری برنامه‌های فرهنگی متنوعی بودیم که نویسندگان و شاعران به مدارس دعوت می‌شدند. این برنامه‌ها به نوجوانان کمک می‌کرد تا با ادبیات و نویسندگان آشنا شوند. اکنون باید دوباره این فرهنگ را زنده کنیم و از ظرفیت‌های موجود بهره‌برداری کنیم. همچنین، تغییرات فرهنگی و اجتماعی نیز تأثیرگذار بوده‌اند؛ زندگی مدرن و مشغله‌های روزمره باعث شده است که کمتر به فرهنگ مطالعه توجه شود.

آیا شما امیدوار هستید که با تغییراتی که در جامعه رخ می‌دهد، فرهنگ کتابخوانی دوباره رونق بگیرد؟

بله، من امیدوارم. هر نسلی نیاز به الهام دارد و ما باید این الهام را از طریق ادبیات فراهم کنیم. اگر ما بتوانیم نویسندگان خلاق و آثار جذاب تولید کنیم و همچنین فضایی برای گفتگو درباره کتاب ایجاد کنیم، قطعاً نسل آینده ما بیشتر به سمت مطالعه خواهد رفت.

رسانه‌ها باید در معرفی نویسندگان موفق و آثار خوب ادبیات نوجوان فعال‌تر عمل کنند



یادداشتی از
مجید مجیدی
مدیر اندیشکده امید حوزه هنری

کتاب رشد آگاهی کمتری وجود دارد و فهرستگان رشد برای آنان دسترس‌پذیر نیست؛ یکی از راهکارهای اطلاع یافتن از نشان رشد تعاملی شدن این فرآیند است، به طوری که والدین، معلمان و حتی دانش‌آموزان بتوانند کتاب‌هایی را که مطالعه می‌کنند و به نظرشان مفید است به سامانه کتاب رشد پیشنهاد داده تا در سازوکار بررسی کارشناسی اعتبار سنجی شود؛ در نتیجه نشان رشد ظرفیت ایجاد نظام توصیه‌گری را دارد.

در خارج از آموزش و پرورش، نشان رشد نتوانسته مرجعیت پیدا کند، نشان رشد اگر در صنعت نشر تأثیرگذار باشد، آن وقت ناشران اقبال بیشتری برای دریافت نشان رشد خواهند داشت؛ از حیث آماری بیشترین کتاب‌های چاپ شده از منظر شمارگان به کودک و نوجوان تعلق دارد به طوری که در دو یا سه اخیر حدوداً ۳۰ درصد این میزان را به خود اختصاص داده و از طرف دیگر کتاب‌های چاپ اول کودک و نوجوان در سال حدود ۴۰۰۰ عنوان را شامل می‌شود؛ این آمارها و سایر پژوهش‌های انجام شده در این راستا گویای آن است که کتاب کودک و نوجوان مخاطب و بازار فعال دارد. برای پاسخ به این نیاز اولاً بایستی آثار ادبی فاخر خلق شود و ثانیاً در زمینه توزیع و ترویج فعالانه و خلاقانه عمل شود. نشان رشد ظرفیت گسترده و فراگیر توزیع و ترویج کتاب را دارد و می‌تواند مشوق تولید آثار ادبی فاخر شود.

نکته دیگر در مورد محورهای جشنواره است؛ تنوع و تعدد محورها خوب است اما تمرکز بر روی یک یا دو محور می‌تواند دستاوردهای بهتری را برای جشنواره به ارمغان آورد؛ تأکید بر روی قالب داستان کودک و نوجوان به جهت وجود عنصر تخیل در این قالب، بر ارائه غیرمستقیم مفاهیم مؤثر خواهد بود. از سوی دیگر شعر نوجوان زیر سایه ادبیات داستانی کمرنگ شده و توجه چندانی به آن نمی‌شود؛ شعر یکی از قالب‌های ادبی است که فرهنگ و هویت ملی را بازگو می‌کند؛ و علاوه بر آن گفتمان‌سازی و مفاهیم مشترک بین نسلی را می‌تواند رقم بزند. شعر نوجوان می‌تواند زبان مشترک و ارتباط و تعامل فعال را با مخاطب از دریچه اندیشه و احساس ایجاد کند.

عناوین حوزه‌ی کودک و نوجوان خیلی متنوع و زیاد است، تعداد ناشرین هم خیلی زیاد است اما تعداد فروشگاه‌های کتاب آن اندازه نیست؛ یعنی یکی از چالش‌های کتاب کودک و نوجوان، دسترس‌پذیری، معرفی و توزیع و ترویج کتاب است که باید روی این همت گماشته شود؛ پویاها و جشنواره‌های کتابخوانی اگر با استفاده از بازی‌وارسازی و شیوه‌های خلاقانه برای مخاطب کودک و نوجوان طراحی شود، می‌تواند تا حدی این خلأ را پر کند. نکته‌ی بعدی رسانه‌ی نشان رشد است. سال گذشته دوستان همت کردند و یک نماهنگ تولید و منتشر شد و در صدا و سیما هم در چند نوبت بازپخش شد؛ برای شروع خوب است ولی در ادامه به نظر می‌رسد تعدد و تنوع تولیدات رسانه‌ای درخصوص معرفی نشان رشد برای جلب نظر خانواده‌ها به شیوه خلاقانه و با همکاری سایر مجموعه‌های متولی انجام شود.

❖ نشان رشد

و وظیفه هدایت‌گری و تنظیم‌گری مصرف کتاب کودک و نوجوان

اولاً تشکر کنم از دوره‌ی قبلی. مشخصاً بحث کتاب رشد در یک سالهایی چراغش خاموش بود. یک زمانی نشان رشد در آموزش و پرورش مرجعیت داشت به طوریکه زمینه هدایت‌گری کتابخوانی را برای دانش‌آموزان، والدین و معلمان فراهم می‌کرد. در سال‌های اخیر، نشان رشد کتاب با توجه به تعدد جشنواره‌ها و سایر محتواهای غیر مکتوب و بعضاً کم توجهی به اهمیت آن، رونق کمتری داشت.

نشان رشد براساس اصول تربیت اسلامی و بر مبنای مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش سازوکار خوبی را در اختیار آموزش و پرورش و مخاطبان آن قرار داده است؛ جوایز ادبی در ایران و خارج کشور در تلاش است تا علاوه بر هدایت‌گری، زمینه تنظیم‌گری را مهیا می‌کند و فرآیند توزیع و ترویج کتاب را سرعت می‌بخشد. به در سال‌های اخیر به جهت کم رونق شدن نشان رشد، شاهد آن هستیم جوایز ادبی محفلی با اهداف کلی رونق یافته و این جشنواره باید سازوکارهای دقیق‌تری را پیش‌بینی و اجرا کند.

در وهله اول، سازمان پژوهش و سایر حوزه‌های ستادی وزارت آموزش و پرورش می‌بایست نسبت به جشنواره کتاب رشد جدیت بیشتری را از خود نشان دهند و هر حوزه سهم خود را در تحقق اهداف ایفا نماید.

کتاب رشد نسبت به فیلم رشد و تولید محتوای الکترونیکی رشد به جهت متن پایه‌بودن از اولویت بالاتری برخوردار است. در حوزه صف آموزش و پرورش به ویژه مدارس، نسبت به



گفتاری از

محمد راهی

مدیر عامل انجمن کتابفروشان خوشه

اگر قرار است کتابی وارد مدارس شود حتماً باید نشان رشد داشته باشد

که اگر قرار است کتابی وارد مدارس شود حتماً باید نشان رشد داشته باشد اما این نیست. یعنی یک مدرسه به تشخیص خودش می‌تواند نمایشگاهی برگزار کند و کتاب‌هایی را بیاورد یا یک ناشر یا کتابفروشی هماهنگ کند و هیچ نظارتی روی این مسئله نیست. حالا برخی دوستان جزئی می‌شوند که ممیزی در ارشاد می‌گیرد اما خود همین ممیزی هم بالاخره ایراداتی دارد و نشان رشد باید خودش را مجزای از این ممیزی ببیند و بتواند کار ممیزی را انجام دهد.

ارزیابی نشان رشد را نویسندگان انجام می‌دهند. پیشنهاد من این است کمک ما این باشد که مروجین و موزعین کتاب کودک و نوجوان هم بازخورد بگیریم. در ورودی کتاب در نشان رشد برای بررسی این دوستان را هم قرار بدهیم چون این کسانی که تخصصی دارند در این حوزه کار می‌کنند در رفت و برگشت‌هایی که با مخاطب دارند و تمرکزی که دارند می‌توانند کتاب‌هایی که به نشان رشد ارسال نمی‌شود، شما فراخوان می‌زنید خیلی از ناشران ممکن است حتی ناشری که کتاب می‌فرستد حتی خودش نتواند کتاب خوبش را تشخیص دهد لذا می‌توانیم از این ظرفیت استفاده کنیم، از کسانی که دارند در این حوزه کار می‌کنند پیشنهاد بگیریم چه آنهایی که دارند کار ترویج کتاب انجام می‌دهند چه آنهایی که در فروش ایستادند.

اهمیت نشان رشد که قابل کتمان نیست، قرار هست که صیانت از محتوا و مضمون کند برای یک مخاطب مهم و حیاتی با نام کودک و نوجوان که البته اهمیتش اینجا بیشتر روشن می‌شود چون زمزمه‌های ممیزی بعد از انتشار هم از جاهایی شنیده می‌شود، قطعاً نشان رشد در این مسیر می‌تواند محکم بایستد و نقش خودش را ایفا کند.

اگر می‌خواهیم نشان رشد همه‌گیر شود باید ابتدائاً در نظام تعلیم و تربیت همه‌گیر شود. احساس من بر این است که در جامعه‌ی نظام تعلیم و تربیت نشان رشد شناخته شده نیست و اگر هم باشد اعتبار ندارد. ما در انجمن خوشه در فروش هستیم و غالباً دوستان در بحث تولید و سیاستگذاری هستند، ما در حلقه‌ی آخر هستیم لذا پیشنهادهایی دارم برای اعتباربخشی به نشان رشد و اصلاح برخی ساختارهایی که وجود دارد.

یک نگاه بحث تبلیغ و ترویج نشان رشد است که خیلی می‌تواند کمک کند در مرجعیت بخشی حالا در فضای مجازی، رسانه‌ها، ظرفیت‌هایی که رسانه‌های مکتوب دارند. ما نباید از این غافل شویم جدای از فضای مجازی، رسانه‌های مکتوب هنوز که هنوز است اثربخشی خودشان را دارند و می‌توانند جریان‌سازی کنند. بحث دیگر هماهنگی توزیع و خرید کتاب در سازمان با نشان رشد است. قدرت نشان رشد در نظام تعلیم و تربیت باید جوری باشد



درباره جشنواره کتاب رشد چه نظری دارید؟

جشنواره کتاب رشد به عنوان یکی از معتبرترین جشنواره‌های کتاب کشور تبدیل به نشان قابل اعتمادی برای ناشران و مخاطبان شده است. ناشران با حضور در این جشنواره اعتبار بیشتری کسب می‌کنند و والدین نیز با اعتماد بیشتری کتاب‌های مناسب را انتخاب می‌کنند. این جشنواره به خوبی وظایف خود را انجام داده و تبدیل به معیاری برای معرفی کتاب‌های مناسب حوزه کودک و نوجوان شده است.

آینده این حوزه را چگونه می‌بینید؟

اگر ما بتوانیم بر روی تولید کتاب‌های تألیفی با محتوای ایرانی تمرکز کنیم و ارتباط نزدیکی بین نویسندگان، ناشران و دانش‌آموزان برقرار کنیم، قطعاً شاهد رونق دوباره فرهنگ کتابخوانی خواهیم بود. موثرترین نقش متعلق به آموزش و پرورش است. معلمین به عنوان بدنه اصلی آموزش و پرورش، در خط مقدم ارتباط با دانش‌آموزان قرار دارند. قطعاً معلمی که خود علاقمند به کتاب باشد، می‌تواند دانش‌آموزان را به کتابخوانی ترغیب کند. بسیار خوب است که در فرآیند آموزش از کتاب به عنوان ابزار کمک آموزشی استفاده کنیم. مفاهیمی که در کتاب‌ها وجود دارد باید در کنار مفاهیم آموزشی قرار گیرد تا یک ترکیب مکمل ایجاد کند.

شما معتقدید معلمان چه تأثیری بر علاقه‌مندی دانش‌آموزان به مطالعه دارند؟

معلمین در فضای مدرسه مهم‌ترین تأثیر را روی دانش‌آموزان دارند. پذیرش دانش‌آموز از معلم یا مربی به مراتب بیشتر از والدین است. ارتباط معلمان با دانش‌آموزان نه تنها از نظر کیفی بلکه از نظر کمی نیز بیشتر است. معلمان ساعات بیشتری را با دانش‌آموزان سپری می‌کنند و فضای منفی که ممکن است در خانه وجود داشته باشد، مانند تأثیرات منفی فضای مجازی، در مدرسه کمتر دیده می‌شود. این شرایط بستر بهتری برای انتقال مفاهیم فرهنگی و ترویج کتابخوانی ایجاد می‌کند.

به عنوان یک کارشناس، مهم‌ترین چالش‌های حوزه کتابخوانی دانش‌آموزان چیست؟

مهم‌ترین چالش در حال حاضر، فضای مجازی و اعتیاد بیش از حد کودکان و نوجوانان به تلفن‌های همراه و تبلت‌هاست. این مسئله به شدت جایگاه کتاب را متزلزل کرده است. همچنین، اگر دانش‌آموز تمایلی به مطالعه داشته باشد، متأسفانه به سمت کتاب‌های ترجمه‌ای و کم‌کیفیت می‌رود که ممکن است با مفاهیم فرهنگی ما همخوانی نداشته باشند. این موضوع نیز یک چالش بزرگ است؛ زیرا برخی از این کتاب‌ها حتی ممکن است ارزش‌های واقعی فرهنگی و ملی ما را تخریب کنند.

نظر شما درباره نشان رشد چیست؟

قرار گرفتن این نشان روی کتاب هر ناشر دو معنای مهم دارد: اول اینکه این کتاب از نظر متخصصین حوزه آموزش کودکان و نوجوانان تأیید شده است و دوم اینکه این نشان ناشر را در پیشگاه مخاطب، به ویژه والدین، معتبرتر می‌کند. تجربیات نشان داده که کتاب‌هایی که دارای نشان رشد هستند، سریع‌تر به چاپ‌های بعدی می‌رسند و اقبال مخاطب به خرید آن‌ها افزایش پیدا می‌کند.

کتاب‌های دارای نشان رشد سریع‌تر به چاپ‌های بعدی می‌رسند

وضعیت نشر کودک و نوجوان را چگونه می‌بینید؟

آثار شاخصی در این حوزه منتشر شده و نویسندگان خوبی به این کار مشغول هستند. همچنین، تصویرگران و طراحان بسیار خوبی در نشر کتاب‌های کودک و نوجوان فعالیت می‌کنند که مجموعاً محصولاتی با کیفیت خوب به مخاطبان ارائه می‌دهند. هر ساله شاهد ارتقای قابل توجهی در محصولات این حوزه هستیم، چه از نظر محتوا و چه از نظر طراحی.

به نظر شما چه چالش‌هایی در این حوزه وجود دارد؟

یکی از چالش‌های اصلی، عدم توازن بین کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای برای دانش‌آموزان است. متأسفانه تمایل اکثر دانش‌آموزان به مطالعه کتاب‌های ترجمه‌ای بیشتر از تألیفی است. ما نیاز داریم که کتاب‌هایی تولید کنیم که با فرهنگ و زیست‌بوم ما همخوانی داشته باشند.

به عنوان یک کارشناس، چه اقداماتی را برای بهبود این وضعیت پیشنهاد می‌کنید؟

قطعاً وزارت آموزش و پرورش مهم‌ترین متولی توسعه کتابخوانی در مدارس است. ایجاد کتابخانه‌ها، کتاب‌فروشی‌ها در مدارس و معرفی کتاب‌ها در فرآیندهای فوق‌برنامه از جمله اقداماتی است که باید انجام شود. همچنین، همکاری ناشرین با آموزش و پرورش می‌تواند نقش مؤثری در ترویج کتابخوانی داشته باشد. اخیراً برخی ناشرین اقدام به تاسیس کتابفروشی‌های کوچک در مدارس کرده‌اند که می‌تواند به ترویج فرهنگ کتابخوانی کمک کند.

گفتاری از
طیبه شامانی
شاعر و نویسنده ادبیات کودک و نوجوان

فرهنگ ترجمه بر روی ادبیات نوجوان تأثیر دارد



آن‌ها می‌توانند با استفاده از داستان‌ها و اشعار جذاب، مفاهیم ارزشمند را به بچه‌ها آموزش دهند. من خودم شاهد هستم که برخی معلمان وقت زیادی صرف نوشتن داستان‌ها و اشعار می‌کنند تا مفاهیم مذهبی و اخلاقی را به شکل جذاب‌تری منتقل کنند. این نویسنده گفت: چالش‌هایی در حوزه کتابخوانی وجود دارد که یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها افزایش قیمت کاغذ و هزینه‌های چاپ است. این موضوع باعث شده که ناشران کمتر به تولید کتاب‌های جدید بپردازند و تنوع کتاب‌ها کاهش یابد. شامانی با بیان اینکه فرهنگ ترجمه کتاب‌ها بر روی ادبیات نوجوان تأثیر دارد، گفت: تعداد ترجمه‌ها بیشتر از تألیفات داخلی است و این موضوع می‌تواند بر روی فرهنگ نوجوانان تأثیرگذار باشد. ما باید تلاش کنیم تا ادبیات خودمان را تقویت کنیم و بیشتر به تألیفات داخلی توجه کنیم. وی در خصوص برگزاری جشنواره‌ها گفت: باید فرصتی برای معرفی نویسندگان و تصویرگران جدید باشند. همچنین، گروه داوری باید با دقت و انصاف آثار را بررسی کنند تا بتوانیم شاهد رشد ادبیات کودک و نوجوان باشیم.

طیبه شامانی شاعر و نویسنده، با ویژه‌نامه رشد جوانه در خصوص کتاب‌های منتشر شده برای نوجوانان بیان کرد: وضعیت کتاب‌های نوجوان در حال حاضر چندان مطلوب نیست. وی افزود: با وجود اینکه دوستان خوب کتاب‌های خوبی آماده چاپ دارند، اما تعداد ناشرانی که به چاپ کتاب‌های نوجوان می‌پردازند، بسیار محدود شده است. این ناشران حق دارند، زیرا بازار فروش به مسائل مختلفی بستگی دارد. این نویسنده گفت: من فکر می‌کنم ناشران به دلیل سختی فروش، کمتر تمایل به سرمایه‌گذاری در این بخش دارند. در واقع، اگرچه بچه‌ها به کتاب‌های نوجوان علاقه دارند، اما ناشرانی که تخصص کافی در این زمینه داشته باشند، کم هستند و بیشتر به سمت کتاب‌های خنثی می‌روند. شامانی در خصوص ترویج کتاب اظهار کرد: کیفیت چاپ و تصویرگری جذاب بسیار تأثیرگذار است. جدا از متن خوب داستان یا شعر، این عوامل می‌توانند نقش مهمی در جلب توجه نوجوانان داشته باشند. وی با اشاره به نقش مؤثر معلمان در ترویج کتابخوانی بیان کرد:



گفت‌وگو با
مزگان شیخی
نویسنده ادبیات کودک و نوجوان

ضرورت همکاری بین مدارس و کتابخانه‌های عمومی

خلق‌و‌خوهای آن‌ها نیز مشهود است. بنابراین، بسیار مهم است که در ژانرها و موضوعات مختلف، کتاب‌هایی برای آن‌ها وجود داشته باشد. از علمی و فانتزی گرفته تا مذهبی و عاطفی، باید امکان انتخاب برای همه سلیقه‌ها فراهم باشد.

هیچ اجباری نباید وجود داشته باشد که حتماً یک کتاب خاص یا یک ژانر خاص خوانده شود. تنوع واقعاً مهم است؛ چه در کتابخانه‌ها و چه در تولید و خرید کتاب. برای کودکان، جذابیت ظاهری کتاب، مانند جلد و رنگ‌آمیزی، اهمیت زیادی دارد. برای نوجوانان نیز باید به دغدغه‌ها و مسائل روز آن‌ها پرداخته شود تا بتوانند با کتاب ارتباط برقرار کنند.

در نهایت، کتاب باید جذاب باشد و بتواند سلیقه‌های مختلف را تأمین کند تا بچه‌ها ترغیب به خواندن شوند.

به نظر شما، چه نقشی مدارس و معلمان در ترویج کتابخوانی دارند؟

مدارس و معلمان نقش بسیار مهمی در ترویج کتابخوانی دارند. حرف‌های معلم برای بچه‌ها بسیار ارزشمند است و معمولاً تأثیر بیشتری نسبت به نظرات والدین دارد. اگر معلمان به معرفی کتاب‌های خوب بپردازند، مسابقات کتابخوانی برگزار کنند و برنامه‌های منظم برای خواندن کتاب داشته باشند، می‌توانند تأثیر زیادی بر علاقه‌مندی دانش‌آموزان به کتابخوانی بگذارند.

متأسفانه، بسیاری از مدارس فاقد کتابخانه‌های فعال هستند و این موضوع می‌تواند مانع از رشد علاقه به کتابخوانی شود. وجود کتابخانه‌های مجهز و کتابدارانی که بتوانند بچه‌ها را تشویق کنند، بسیار ضروری است. در برخی از مدارس، معلمان خلاق با استفاده از جعبه‌های مقوایی، کتابخانه‌های کوچک در کلاس ایجاد می‌کنند که بچه‌ها می‌توانند کتاب‌ها را امانت بگیرند و

مزگان شیخی نویسنده کودک و نوجوان با ویژه‌نامه رشد جوانه‌ها در خصوص کتاب و کتابخوانی نوجوانان گفت و گو کرد.

تحلیل شما از فضای عمومی کتاب کودک و نوجوان در ایران چیست؟

در سال‌های اخیر، ما شاهد تالیف کتاب‌های بسیار خوبی برای کودکان و نوجوانان هستیم که با استقبال خوبی مواجه شده‌اند. موضوعاتی که در این کتاب‌ها مطرح می‌شود، بسیار جذاب و متنوع است و بچه‌ها از خواندن آن‌ها لذت می‌برند. همچنین، برخی از این کتاب‌ها به زبان‌های دیگر نیز ترجمه شده‌اند که نشان‌دهنده پیشرفت‌های خوبی در این زمینه است.

اما از سوی دیگر، تیراژ کتاب‌ها به طور مداوم در حال کاهش است. آماری که من دیده‌ام نشان می‌دهد که تیراژ کتاب‌ها به ۱۰۰۰ یا ۲۰۰۰ نسخه کاهش یافته است. در حالی که ما بیش از ۱۶ میلیون دانش‌آموز در کشور داریم. این تیراژ بسیار پایین است و واقعاً نگران‌کننده است.

عوامل مختلفی مانند قیمت کتاب، وضعیت اقتصادی و مشکلات مربوط به کاغذ نیز در این کاهش تیراژ مؤثر هستند. همچنین، جذابیت‌های دیگری مانند موبایل، تلویزیون و بازی‌های کامپیوتری نیز باعث شده‌اند که کتابخوانی کمتر مورد توجه قرار گیرد. با این حال، کتاب همیشه جایگاه خود را دارد و برای جبران این کاهش تیراژ، مدارس و کتابخانه‌ها می‌توانند نقش موثری ایفا کنند. تبلیغ کتاب و ترویج کتابخوانی می‌تواند تأثیر زیادی بر افزایش درصد کتابخوانی بچه‌ها داشته باشد.

بایسته‌های کتاب برای دانش‌آموزان چیست؟

بچه‌ها معمولاً سلیقه‌های مختلفی دارند و این تنوع در روحیات و

بخوانند. این نوع فعالیت‌ها می‌تواند به ایجاد علاقه به کتابخوانی در بچه‌ها کمک کند.

به نظر شما، جشنواره‌ها چه تأثیری در ترویج کتابخوانی دارند؟

جشنواره‌ها می‌توانند تأثیر مثبتی در ترویج کتابخوانی داشته باشند. این جشنواره‌ها به مولفان و مترجمان انگیزه می‌دهند و موجب معرفی کتاب‌های خوب می‌شوند. برگزاری جشنواره‌هایی که وابسته به آموزش و پرورش هستند، می‌تواند اهمیت بیشتری داشته باشد. انتخاب کتاب‌های برگزیده توسط کارشناسان و معرفی آن‌ها به دانش‌آموزان می‌تواند تأثیر زیادی بر فرهنگ کتابخوانی داشته باشد.

با این حال، صرف انتخاب یک کتاب خوب کافی نیست؛ بلکه باید بعد از انتخاب، آن کتاب به دانش‌آموزان معرفی شود و در دسترس آن‌ها قرار گیرد. توزیع این کتاب‌ها در مدارس، فرهنگسراها و کتابخانه‌ها و تبلیغ درباره آن‌ها می‌تواند نقش مهمی در افزایش آگاهی و علاقه‌مندی بچه‌ها به خواندن ایفا کند. در نهایت، هر فعالیتی که در حوزه کتاب و کتابخوانی انجام شود، از جمله جشنواره‌ها و مسابقات، می‌تواند به رشد فرهنگ مطالعه کمک کند و این موضوع باید مورد توجه قرار گیرد.

چه چالش‌هایی در ترویج کتابخوانی در مدارس وجود دارد؟

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها، دسترسی به کتاب‌های مناسب و مورد علاقه بچه‌ها در مدارس است. متأسفانه، در بسیاری از مدارس، کتابخانه‌ها یا وجود ندارند یا به اندازه کافی مجهز نیستند. این موضوع باعث می‌شود که بچه‌ها نتوانند به راحتی به کتاب‌های مورد علاقه‌شان دسترسی پیدا کنند.

همچنین، همکاری بین مدارس و کتابخانه‌های عمومی و نهادهای مختلف بسیار ضروری است. در تجربیات خودم مشاهده کرده‌ام که بسیاری از مدارس تمایلی به همکاری با کتابخانه‌ها ندارند. ما به عنوان کتابخانه‌ها می‌خواهیم به مدارس کمک کنیم و امکاناتی مانند عضویت رایگان یا برگزاری برنامه‌های مشترک را ارائه دهیم، اما متأسفانه برخی از مدارس علاقه‌ای نشان نمی‌دهند.

آیا فکر می‌کنید که همکاری بین مدارس و کتابخانه‌ها می‌تواند بر

روی فرهنگ کتابخوانی تأثیر بگذارد؟

اگر مدارس با کتابخانه‌ها همکاری کنند و کتاب‌هایی را که بچه‌ها به آن‌ها علاقه دارند، در اختیارشان قرار دهند، می‌توانیم شاهد افزایش علاقه به خواندن باشیم. قیمت بالای کتاب‌ها نیز یک مانع دیگر است؛ اگر کتابخانه‌ها بتوانند کتاب‌هایی را برای مدارس فراهم کنند، این مسئله می‌تواند به ترویج کتابخوانی کمک کند. علاوه بر این، کارهای جمعی بین مدارس و کتابخانه‌ها می‌تواند تأثیر زیادی داشته باشد. مثلاً برگزاری مسابقات کتابخوانی یا نمایشنامه‌خوانی از داستان‌های معروف می‌تواند بچه‌ها را بیشتر به مطالعه ترغیب کند. من یادم هست که یک مدرسه

داستان‌های گلستان و بوستان سعدی را به صورت نمایشنامه اجرا کردند. این نوع فعالیت‌ها نه تنها یادگیری را جذاب‌تر می‌کند بلکه باعث می‌شود که بچه‌ها آن حکایت‌ها را برای همیشه در ذهن داشته باشند.

چگونه می‌توان اطمینان حاصل کرد که کتابخوانی به یک عادت مستمر تبدیل شود؟

برای اینکه کتابخوانی به یک عادت مستمر تبدیل شود، نیاز است که نهادهای مختلف دست به دست هم دهند و برنامه‌های منظم و مداومی را برای ترویج مطالعه ایجاد کنند. این برنامه‌ها باید شامل انتخاب کتاب‌های مورد علاقه بچه‌ها باشد و به صورت مستمر در طول سال اجرا شوند.

برگزاری نمایشگاه‌های کتاب، مسابقات مختلف و فعالیت‌های سرگرم‌کننده می‌تواند بچه‌ها را به خواندن ترغیب کند. همچنین، باید توجه داشت که فعالیت‌های مقطعی معمولاً تأثیر کمتری دارند و نمی‌توانند به تنهایی فرهنگ مطالعه را نهادینه کنند. بنابراین، باید تلاش کنیم تا کتابخوانی بخشی از زندگی روزمره بچه‌ها شود.





گفت‌وگو با
سید حمیدرضا سیدناصری
مدیر مسئول موسسه نشر تحقیقات ذکر و نویسنده

والدین نگران سطح مطالعه کودکان هستند

و مقایسه‌ای خود مشاهده کرده‌ام، نگرانی درباره سطح مطالعه کودکان است.

این موضوع نه تنها مختص ایران، بلکه جهانی است و ناشی از گسترش فضای مجازی و دسترسی آسان به بازی‌های آنلاین و محتوای دیجیتال است.

آیا می‌توان گفت که این چالش‌ها فقط مربوط به والدین است یا نظام آموزشی نیز در این زمینه نقش دارد؟

قطعاً. والدین به شدت نگران هستند که فرزندانشان کتاب بخوانند، اما نمی‌دانند چگونه این عادت را در آن‌ها ایجاد کنند. این چالش به نظام آموزشی و ناشران کتاب‌های کودک و نوجوان نیز مربوط می‌شود. ما شاهد ظهور فناوری‌های جدید و اپلیکیشن‌های متنوع

مدیر نشر ذکر گفت: یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های والدین که در تحقیقات میدانی و مقایسه‌ای خود مشاهده کرده‌ام، نگرانی درباره سطح مطالعه کودکان است.

سید حمیدرضا سیدناصری، مدیر مسئول موسسه نشر تحقیقات ذکر و نویسنده با ویژه‌نامه جوانه‌های رشد در خصوص فضای کتاب و نوجوان گفت و گو کرد که به شرح زیر است.

با توجه به تحولات اخیر در فضای مجازی و تأثیرات آن بر عادت‌های مطالعه کودکان و نوجوانان، تحلیل شما از وضعیت عمومی کتاب و نوجوان چیست؟

به عنوان یک پژوهشگر در زمینه کودکان، به ویژه نسل‌های زد و آلفا، یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های والدین که در تحقیقات میدانی

هستیم که توجه کودکان را از مطالعه دور کرده‌اند.

نقش معلمان در این زمینه چگونه است؟

معلمان باید با پیشرفت‌های تکنولوژی همگام شوند. متأسفانه، بسیاری از معلمان هنوز دانش کافی در زمینه فضای مجازی و تکنولوژی ندارند. انتظار می‌رود که آن‌ها از والدین جلوتر باشند و بتوانند راهنمایی‌های لازم را ارائه دهند. اگر معلمان سواد رسانه‌ای و تکنولوژیکی بالایی داشته باشند، می‌توانند نقشی مؤثر در ترویج مطالعه ایفا کنند.

آیا شما نمونه‌هایی از کشورهایی که در این زمینه موفق

بوده‌اند دارید؟

بله، کشورهای مانند ژاپن و آلمان الگوهای خوبی در آموزش سواد رسانه‌ای دارند. اگر ما بتوانیم از این تجارب استفاده کنیم، شاید شاهد تغییرات مثبت‌تری باشیم. همچنین، معلم‌پلاگری می‌تواند یک راه حل باشد؛ یعنی معلمان با استفاده صحیح از فضای مجازی می‌توانند ارتباط بهتری با دانش‌آموزان برقرار کنند.

آیا برنامه‌ای برای آموزش معلمان

در این زمینه وجود دارد؟

متأسفانه، آموزش‌های لازم برای معلمان در زمینه سواد رسانه‌ای و حقوقی هنوز به طور جدی پیگیری نشده است. ما نیاز داریم که معلمان را در این زمینه آموزش دهیم تا بتوانند حریم شخصی و خطرات فضای مجازی را به دانش‌آموزان آموزش دهند.

آیا فکر می‌کنید که تغییراتی در محتوای کتاب‌های درسی لازم است؟

بله، محتوای کتاب‌های درسی باید شامل مباحثی درباره سواد رسانه‌ای، حقوق دیجیتال و امنیت آنلاین باشد. ما باید به دانش‌آموزان بیاموزیم که چگونه از تکنولوژی به طور امن استفاده کنند و خطرات آن را بشناسند.

با توجه به این چالش‌ها، چه اقداماتی می‌تواند مفید باشد؟

ایجاد دوره‌های آموزشی برای معلمان، ترویج خواندن کتاب از طریق برنامه‌های جذاب و استفاده از فناوری به عنوان ابزاری برای ارتقاء مطالعه می‌تواند مؤثر باشد. همچنین، همکاری بین خانواده‌ها، مدارس و ناشران کتاب نیز ضروری است تا یک اکوسیستم حمایتی برای ترویج مطالعه ایجاد شود.

با توجه به تحولات اخیر در نظام آموزشی و فرهنگی کشور، به نظر

شما چالش‌های اصلی در زمینه کتاب‌خوانی و آموزش کودکان و

نوجوانان چیست؟

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در این زمینه، نسل جدیدی است که در فضای مجازی و اینترنت بزرگ شده‌اند. این نسل به مرزهای جغرافیایی توجه چندانی ندارد و هویت ملی و فرهنگی خود را به سختی می‌تواند تبیین کند. این مسئله نیازمند یک بازتعریف و بازاندیشی جدی در نظام آموزشی و فرهنگی ماست.

آیا شما فکر می‌کنید معلمان نیز در این فرآیند نقش دارند؟

بله، معلمان باید به روز باشند و بتوانند با این تغییرات همگام شوند. اما آن‌ها نیز محدودیت‌هایی دارند و نیاز به حمایت و آموزش بیشتری دارند. این موضوع نیازمند یک همکاری گسترده بین نهادهای مختلف است.

درباره جشنواره‌های

کتاب‌خوانی و انتخاب

کتاب‌ها چه نظری دارید؟

جشنواره‌ها می‌توانند نقش مهمی در ترویج کتاب‌خوانی ایفا کنند، اما متأسفانه سیاست‌های هر دولت ممکن است بر روند انتخاب کتاب‌ها تأثیر بگذارد. برای مثال، در سال ۱۴۰۰ دو کتاب با موضوع حقوق بین‌الملل مورد تقدیر قرار گرفتند که نشان‌دهنده خلأ در ارائه محتوا بود. البته نظر می‌رسد که کارشناسان در انتخاب کتاب‌ها محدود شده‌اند و این موضوع می‌تواند منجر به افت کیفیت آثار شود. ناشران باید بتوانند آثار خود را بررسی

کنند و از اینکه کتاب‌هایشان انتخاب می‌شود، احساس رضایت داشته باشند.

تجربیات شما از دوره‌های مختلف چه بوده است؟

از سال ۹۲ تا ۱۴۰۰، دوره خوبی برای رشد کتاب‌های کودک و نوجوان بود. اما پس از آن، با شیوع کرونا و تغییر شرایط اجتماعی، شاهد افت کیفیت و کاهش انگیزه ناشران و معلمان بودیم. خانواده‌ها نیز نسبت به آموزش و پرورش انتقادات بیشتری دارند.

آیا امیدی به بهبود وضعیت وجود دارد؟

امیدوارم با همکاری همه نهادها، بتوانیم شرایط بهتری برای مطالعه و آموزش فراهم کنیم. نیاز به یک فرهنگ‌سازی بزرگ داریم تا بتوانیم هویت ملی و فرهنگی خود را حفظ کنیم.





گفت‌وگو با
حسن احمدی
نویسنده ادبیات کودک و نوجوان

داستان نویسی یک رشته درسی شود

بخوانند و با آن‌ها در مورد سلیقه‌هایشان صحبت کنند. این ارتباط مستقیم می‌تواند به نویسندگان کمک کند تا نوشته‌های خود را متناسب با نیازهای واقعی نوجوانان تنظیم کنند.

آیا شما فکر می‌کنید که نظام آموزشی باید تغییراتی در برنامه‌های خود ایجاد کند تا توجه بیشتری به ادبیات نوجوان داشته باشد؟

آموزش و پرورش باید به ادبیات و نوشتن توجه بیشتری داشته باشد. پیشنهاد من این است که درس‌هایی مانند داستان‌نویسی یا نوشتن مقاله به عنوان یکی از رشته‌های درسی در مدارس گنجانده شود. معلمان باید با آگاهی و شناخت کافی از ادبیات انتخاب شوند تا بتوانند به خوبی به این حوزه بپردازند.

چه چالش‌هایی در این زمینه وجود دارد که باید برطرف شوند؟

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها، عدم معرفی صحیح کتاب‌ها و نویسندگان است. متأسفانه کتاب‌ها به صورت مظلومانه‌ای نادیده گرفته می‌شوند و هیچ تبلیغی برای آن‌ها صورت نمی‌گیرد. این مسئله باعث می‌شود که نوجوانان شناخت کافی از کتاب‌ها نداشته باشند و نتوانند به سمت مطالعه جذب شوند.

آیا شما امیدوارید که با تغییرات در نظام آموزشی و فرهنگی، وضعیت کتابخوانی میان نوجوانان بهبود یابد؟

اگر ما بتوانیم فضایی ایجاد کنیم که نویسندگان و نوجوانان با هم ارتباط برقرار کنند و همچنین کتاب‌ها به درستی معرفی شوند، قطعاً شاهد رونق دوباره فرهنگ کتابخوانی خواهیم بود.

یک نویسنده گفت: آموزش و پرورش باید به ادبیات و نوشتن توجه بیشتری داشته باشد. پیشنهاد من این است که درس‌هایی مانند داستان‌نویسی یا نوشتن مقاله به عنوان یکی از رشته‌های درسی در مدارس گنجانده شود.

حسن احمدی نویسنده، با ویژه‌نامه رشد جوانه در خصوص کتاب و نوجوانان گفت و گو کرد که به شرح زیر است.

تحلیل شما از فضای عمومی کتاب و نوجوان در حال حاضر در کشور چیست؟

متأسفانه این روزها ما شاهد کاهش چشمگیر چاپ کتاب برای نوجوانان هستیم. روند طولانی چاپ کتاب‌ها، انگیزه نویسندگان را کاهش داده و برخی از آن‌ها را به کم‌کاری وادار کرده است. همچنین، عدم شناخت درست از نوجوانان امروزی باعث می‌شود که نوشته‌های بسیاری از نویسندگان به بیراهه کشیده شود. نوجوانان امروز با نوجوانان دوران ما بسیار متفاوت هستند و این تفاوت نیازمند شناخت عمیق‌تری از سلیقه‌ها و دغدغه‌های آن‌هاست.

چه اقداماتی می‌توان انجام داد تا نویسندگان بهتر بتوانند با نوجوانان ارتباط برقرار کنند؟

یکی از راهکارها این است که در مدارس فضایی برای نویسندگان ایجاد شود. به عنوان مثال، اتاق‌هایی مخصوص بچه‌هایی که علاقه‌مند به نوشتن و خواندن هستند، می‌تواند فرصتی مناسب باشد. در این فضا، نویسندگان می‌توانند آثار خود را برای نوجوانان

سلسله نشست‌های علمی-تخصصی
بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد
نشست اول

تولید معنا و مفهوم برای کودک



نشست تولید معنا و مفهوم برای کودک روز دوشنبه ۹ بهمن ماه ۱۴۰۲ در محل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار شد.



الهام مقیسه



دکتر محمد شهراری

است. در ارتباط با مفهوم هویت، مبحث شخصیت مطرح می‌شود. در ادبیات قرآن در این ارتباط محورهایی چون عادات و ملکات مطرح می‌شود. شخصیت فعلیت یافته هویت اولیه انسانی است. به طور کلی تربیت دارای سه رکن است: تربی، مربی تربیت شده یا همان رشید و رشد یافته و محیط تربیتی. در اندیشه آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) در خصوص هر سه رکن اصرار بر توجه به کلیدواژه «مراقبت» می‌شود. مثالی که در اینجا زده می‌شود این است که یک باغبان باید شرایطی را پدید آورد که گلی رشد کند و عوامل مزاحم رشد برطرف شوند. کودک در امر تربیت دارای انعطاف عمل زیادی است و آمادگی و استعداد زیادی در این امر دارد. به عبارت دیگر کودکی دوران طلایی تربیت است. در کنار فطرت‌گرایی، التفات رهبر انقلاب به موضوع دیگری به نام «ایمان‌گرایی» مطرح می‌شود و ذیل این عنوان محورها و عاداتی مانند خردورزی، حلم و بردباری، ژرف‌اندیشی، نظم و ادب و... مطرح می‌گردند.

مراد از ایمان، ایمان به خدا، حقیقت مطلق و اسلام است. البته دو اصل مهم در اینجا مطرح می‌شود؛ اول تناسب ارائه مباحث با شخصیت کودک است تا ظرفیت روحی و جسمی او در نظر گرفته

الهام مقیسه، دبیر علمی این نشست در ابتدای جلسه با اشاره به اینکه کودکی، منعکس کننده ویژگی‌های خاص هویتی و شخصیتی و گره خورده با کلیدواژگان «معصومیت»، «کنجکاوی» و «نیاز به آگاهی» است گفت: در دیدگاه اسلامی، کودکان فطرتی پاک و نفسی سلیم دارند و از این رو به شدت مستعد پذیرش حقایق و معارف‌اند. شناخت، لازمه ارتقای زندگی است و معمولاً به سه شکل آشنایی، مهارت و دانستن حقیقت تحقق می‌یابد. کلیدواژه معنا در فرایند شناخت، مهم است و برای دستیابی به شناخت معتبر باید به منشأ، ماهیت و ویژگی‌های آن توجه کنیم، معنا، حلقه اتصال مفهوم به شناخت است؛ به واسطه معنا، مفهوم به شناخت تبدیل می‌شود. مشاهدات، دریافت‌ها و تجربه‌های ما از صافی مفاهیم می‌گذرند.

دکتر محمد شهراری در ادامه این نشست با تکیه اصلی مباحث تربیتی در اندیشه آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) را «فطرت-گرایی» دانست و گفت: تربیت ذیل بحث هویت قابل پیگیری



دکتر محمد رضا سنگری



سجاد هجری

دکتر محمدحسن شاهنگی در انتهای این نشست ضمن جمع‌بندی صحبت‌های کارشناسان، ابراز داشت: ما از قواعد رایج در مبحث جان‌دار پنداری اشیا یا آنیماتیسم می‌توانیم در خصوص موضوع تخیل‌پردازی ناظر به مخاطب کودک بهره برداری کنیم. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و نیز در مصوبات بالادستی بر کیفیت امر تخیل تأکید شده است. یکی از مهم‌ترین مباحث بخش مربوط به نفس در فلسفه اسلامی بحث قوای ظاهری و باطنی انسان است. از دیدگاه علم‌النفس فلسفی، دستگاه شناخت انسان، دارای پنج قوه ظاهری و پنج قوه باطنی است. از میان قوای پنج‌گانه باطنی دو قوه نقش اساسی در هنر ایفا می‌کنند؛ «قوه خیال» و «قوه تخیله»، که در زمینه تولید معنا برای کودک از این دو قوه باید سود برد.



شود و دوم ساده‌گویی است. تأکید بر استفاده از زبان کودکی در اینجا مورد توجه قرار می‌گیرد.

دکتر محمد رضا سنگری سخنران بعدی، درخصوص «معنای معنا» اظهار داشت: در ابتدا باید به معنای معنا توجه کنیم؛ معنا همان است که مفهوم از آن حکایت می‌کند، مصداق به آن قید می‌زند و واقعیت به آن عینیت می‌بخشد و لفظ برای آن وضع می‌شود. در اینجا ما به چهار توانمندی نیاز داریم؛ قدرت مفهوم سازی، مصداق‌یابی، عینیت‌بخشی و واژه‌یابی معنا باید مورد توجه قرار گیرد.

هفت عنصر در امر تربیت مرتبط با کودک باید مورد توجه قرار گیرد: «کی»، «کجا»، «چگونه»، «با چه فرایندی»، «با چه ابزاری»، «در کدام حالت» و «با چه شیوه ارزیابی» باید مطالب آماده شوند؟ قطعاً فضای داستان شب با داستان صبح برای کودکان متفاوت است. مثلاً در مورد تجسم خدا برای کودک باید به ظرافت‌های مصداق‌یابی توجه کرد. باید شیوه‌های طرح مسائل را از قرآن بیاموزیم؛ خیلی از مواقع قرآن با سؤال شروع می‌کند تا ذهن درگیر شود. پیامبر (ص) بسیاری از مواقع در قالب نمایش با مردم برخورد می‌کند، یعنی مقدمه‌چینی می‌کند، فضا سازی انجام می‌دهد و... کودک مدام در حالت تغییر است. بر همین اساس توجه به پس‌زمینه‌های ذهنی او مهم است؛ مثلاً یک کودک تلقی متفاوتی از مفهومی به نام غیرت می‌تواند داشته باشد. ما در جهان معنا زندگی می‌کنیم. آموزش نباید گسسته از جهان و دور و بر ما باشد؛ کودک را باید آیه‌شناس کرد؛ یعنی با نشانه‌های خلقت او را آشتی داد، باید به او مواجهه با جهان را آموخت.

سجاد هجری به عنوان ارائه دهنده بعدی در این نشست با تبیین مفهوم «معنا» گفت: معنا، مشترک لفظی است و باید به سه گانه مفهوم، معنا و مصداق عنایت داشته باشیم. کشف کودکی امری نو برای جهان جدید و متجدد است؛ این ادعا همواره در طول تاریخ وجود داشته که کودکی فهم نشده است. اساساً برخی از افراد از کودک به عنوان یک بزرگسال کوچک یاد می‌کنند. به طور کلی باید بین چیستی کودک و فلسفه کودک ارتباط برقرار کنیم. در واقع ما در اینجا هم از مسئله‌شناسی و هم از آسیب‌شناسی مبتنی بر حکمت اسلامی، میراث حکمی و حکمت نظری صحبت می‌کنیم. در زمینه حکمت عملی به طور پراکنده مباحثی در برخی آثار مانند تهذیب الاخلاق و ذیل مبحث تربیت صبیان آمده است. ما در زمینه فلسفه کودکی کار جدی انجام نداده‌ایم. بحث جان‌دار پنداری (انیمیزم) می‌تواند نقطه ورود مناسبی در این زمینه باشد. کودک غرق در انیمیزم است و برای همه چیز روح قائل است؛ کلیله و دمنه مبتنی بر همین رویکرد است. انیمیزم بهترین ظرفیت برای روایت معنویت، ماوراء و غیب برای کودک است. از سوی دیگر لب تَفَلُّسُف، پرسشگری و حق‌جویی است؛ کودک را باید پرسشگر بار آورد.



سلسله نشست‌های علمی-تخصصی
بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد
نشست دوم

نشان رشد و اقتصاد کتاب کودک و نوجوان



مجتبی دانشپور

مجتبی دانشپور، مدیر نظارت بر چاپ و توزیع محصولات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در این نشست با اشاره به اینکه بازار نشر کودک به لحاظ اقتصادی بازار خوبی است، درباره نسبت جشنواره کتاب رشد با بازار نشر گفت: جشنواره ملی کتاب رشد در شناسایی و معرفی کتاب‌های ناشران، آثار خوبی دارد اما میزان اثرگذاری آن در بازار نشر به میزان شناخت آن توسط خانواده‌ها و کتابفروشی‌ها بستگی دارد. در وبگاه سامان بخشی منابع آموزشی و تربیتی

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، نشست تخصصی نقد و بررسی «نشان رشد و اقتصاد کتاب کودک و نوجوان» از سلسله نشست‌های تخصصی بیست و یکمین جشنواره ملی کتاب رشد با حضور محمدحسین چراغچی، مجتبی دانشپور، رجب گودرزی، داود یاراحمدی، محمدحسن شاهنگی و ابودر حسامپور روز چهارشنبه ۱۱ بهمن ماه در محل سالن جلسات معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش برگزار شد.



داود یاراحمدی



محمد حسین چراغچی



رجب گودرزی



ابوذر حسامپور

همه اطلاعات موجود است اما مراجعه کننده به این وبگاه نمی تواند موضوع مورد نیاز خود را پیدا کند. این وبگاه به یک موتور جست و جوی قوی، شبکه های اجتماعی مناسب یا راهکارهایی از این جنس نیاز دارد.

مدیر نظارت بر چاپ و توزیع محصولات کانون پرورش با مقایسه نشان رشد و نشان های دیگر ادامه داد: رویدادهای «لاک پشت پرنده»، «مرغک» و «یارستان کودکان» اهداف متفاوتی از «نشان رشد» دارند. این رویدادها در برخی نقاط با هم سنخیت دارند اما یکسان نیستند. تفاوت این رویدادها با نشان رشد این است که بازاری باز دارند. به دلیل ارتباط مستقیم با مخاطب و تبلیغات، بیشتر مورد توجه هستند. باید توجه کنیم که خانواده ها و کتاب فروشی ها مهم هستند. جشنواره کتاب رشد تنها جشنواره ای است که از شورای عالی آموزش و پرورش و رئیس جمهور ابلاغ دارد و از نظر ساختاری و ارزشیابی جشنواره ای حرفه ای است. اما با این وجود هنوز نتوانسته فضای لازم را برای جذب مخاطب ایجاد کند چون شبکه معرفی ضعیفی دارد.

دانشور درباره استانداردهای سامان بخشی منابع آموزشی و تربیتی گفت: جشنواره کتاب رشد اگر بتواند استانداردهایش را شفاف کند همکاری مجموعه های دیگر با این مجموعه افزایش خواهد یافت.

وی درباره سیاست ها و حمایت های مادی و معنوی از آثار جشنواره گفت: در آموزش و پرورش موازی کاری زیاد است. مثلاً کانون پرورش فکری کتابخانه های زیادی را تجهیز می کند اما هماهنگی وجود ندارد. جشنواره «دانایی توانایی» برگزار می شود اما برگزیده های جشنواره رشد تعداد زیادی را در بین کتاب های دانایی توانایی ندارند. جایزه این جشنواره می تواند معرفی به سازمان های مربوطه باشد. تسهیل این فرایندها می تواند به اقتصاد ناشر کمک کند.

در ادامه این نشست، داود یاراحمدی، پژوهشگر حوزه اقتصاد نشر با اشاره به اینکه اقتصاد نشر کشور مورد کم لطفی قرار گرفته است، گفت: به طور کلی اقتصاد فرهنگ در کشور مورد بی مهری قرار گرفته است. نشان رشد تاکنون توانسته جایگاه خوبی را به وسیله رسانه ها به دست آورد، اما اینکه جشنواره کتاب رشد چقدر توانسته مؤثر واقع شود و به اهدافش در جلب توجه مخاطبان خود برسد، جای بحث دارد.

این پژوهشگر حوزه اقتصاد نشر در مورد ویژگی الگوسازی نشان رشد گفت: یکی از ویژگی های نشان رشد امنیت ذهنی است که برای خانواده ها فراهم کرده است. اعتبار آموزش و پرورش در بین خانواده ها در ایجاد امنیت ذهنی تأثیر زیادی دارد. با این وجود به نظر می رسد نشان رشد هنوز موفق نشده به صورت عملیاتی و عملکردی برای مخاطبان، جایگزین دیگر انتخاب ها شود. اگر ناشران مایل به همکاری با رشد هستند صرفاً برای فروش بیشتر کتاب هایشان است.

وی ادامه داد: باید به این نکته توجه شود که کتاب های جشنواره رشد نباید به موضوعات خاصی محدود شوند. برخی ناشران برای مخاطبان و سلیقه های مختلف در بازار تولید دارند. آنچه نشان رشد را تهدید می کند این است که از امتیاز وزارت آموزش و پرورش استفاده می کند. رشد به هویت، ساختار سازمانی مشخص، چشم انداز و شناخته شدن در بازار نیاز دارد.

یاراحمدی با اشاره به لزوم ایجاد پیوست رسانه ای برای رشد گفت: نشان رشد به خواست مخاطب توجه می کند اما ایجاد نیاز نمی کند. مخاطب باید اقناع شود که به این محتوا نیازمند است. یکی از دلایل موفقیت ناشران بزرگ، ترویج کنندگان کتاب هستند. تبلیغ حرکتی مقطعی است ولی کار اساسی این است که به وسیله ترویج کنندگان کتاب، کتاب فروشان، نویسندگان و خانواده ها اقناع شوند.

در این نشست، محمدحسین چراغچی، مدیرعامل مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه) با طرح این سؤال که: «فرهنگ مقدم است یا اقتصاد؟» گفت: ما فرهنگی ها همیشه اولویت را به فرهنگ می دهیم. همان طور که گفته شد اقتصاد کتاب کودک رو به رشد است. ناشران در حال ایجاد و توسعه واحدهای کودک هستند.

وی ادامه داد: نشان رشد حلقه مفقوده ای دارد که شناخت توسط خانواده ها است. نشان رشد در آموزش و پرورش هم غریب است. خریدهای آموزش و پرورش بی اعتنا به نشان رشد است در حالی که این نشان یک نشانی فاخر و استاندارد است. در گام اول باید مخاطب اصلی را شناسایی کنیم و برای ترغیب او تلاش کنیم. باید در بازار حضور فعال داشته باشیم. باید بررسی شود که چند درصد از کتاب فروشی ها با نشان رشد آشنا هستند.

مدیرعامل مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان برای ترویج نشان رشد گفت: نشان رشد نیاز به «سفیر رشد» دارد. همانطور که نشان های مختلف اقتصادی سفیر دارند، افرادی از داخل آموزش و پرورش می توانند به عنوان سفیر رشد در سراسر کشور معرفی شوند. کتاب بیشتر از محصولات دیگر به ترویج نیاز دارد. اگر ناشران با نشان رشد، رشد اقتصادی محصول خود را ببینند، توجه به این نشان تا سال ها تضمین خواهد شد.

چراغچی ادامه داد: استانداردهای جشنواره کتاب رشد هم باید شفاف باشد. نگاه بیرون به رشد، نگاهی ممیزی است. در صورتی که این نگاه درست نیست و آنچه اتفاق می افتد موضوع استاندارد است. در سایر استان ها و حتی در مناطق محروم، خانواده ها نیازهایشان را به خوبی می شناسند، اما دنبال منابع قابل اعتماد و استاندارد هستند. روحانیون روستا و معلمان افراد مناسبی برای ترویج نشان رشد هستند. از طرفی محتوای مناسب نیز باید در دستر مخاطبان باشد.

آموزش و پرورش باید تدبیر کند. مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش یک مصوبه فرادستگاهی است که امضای رئیس جمهور را دارد. متولی اصلی کودکان و نوجوانان در کشور آموزش و پرورش است. دستگاه‌های مختلف باید با آموزش و پرورش هماهنگ باشند ولی متأسفانه برخی بخش‌های دولتی این مصوبه را نادیده می‌گیرند. محدودیت منابع و فرصت‌ها، منابع انسانی و بودجه‌ای و محدودیت‌های فنی و قانونی باید رفع شوند و اگر پایبندی به این مصوبه نباشد تلاش‌ها به اثربخشی مطلوب نخواهد رسید.



رجب گودرزی، مدیر بازرگانی مؤسسه فرهنگی منادی تربیت با اشاره به اینکه نشان رشد برای کارشناسان آموزش و پرورش نشانی غریب است، گفت: در شهرستان‌ها کارشناسان کتاب استان با نشان رشد آشنایی ندارند. باید به استان‌ها اعلام شود که فقط از کتاب‌های دارای نشان رشد خریداری کنند. مؤسسه فرهنگی منادی تربیت، ۱۴ هزار کتاب به مدارس سراسر کشور ارسال کرده است که همه آن‌ها نشان رشد داشته‌اند. برخی ناشران تأییدیه رشد را روی جلد کتاب می‌زنند تا در معرض دید مخاطب قرار بگیرد. دکتر ابوذر حسامپور، معاون ساماندهی منابع آموزشی و تربیتی دفتر انتشارات و فناوری آموزشی و دبیر بیست‌ویکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد نیز در این نشست گزارشی از وضعیت نشان رشد برای حاضران در جلسه ارائه داد. وی گفت: نشان رشد، نشانی داخلی است که حتی بین ساختارهای مختلف ستادی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی نیز شناخته شده نیست. نشان رشد از دهه ۱۳۷۰ کار خود را آغاز کرده است. از همان ابتدای کار استانداردها مشخص شده‌اند اما تنها برای ارزیابی کتاب‌ها مورد استفاده قرار گرفته‌اند. بیش از ۱۲ سال از مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش می‌گذرد.

وی تأکید کرد: اجتماعی شدن نشان رشد مهم‌ترین اتفاقی است که باید رقم بخورد. زنجیره ارزش باید کامل باشد. ما از مرحله رصد و تحلیل شروع می‌کنیم و به ارزیابی و اعطای نشان می‌رسیم. بعد از این مرحله، گفتمان‌سازی و سپس نظارت و پالایش کار اتفاق می‌افتد.

دبیر بیست‌ویکمین دوره جشنواره کتاب رشد ادامه داد: تدوین استانداردها کار بزرگی بوده که انجام شده اما در محدوده سازمان پژوهش باقی مانده است. در آموزش و پرورش تقسیم وظایف وجود دارد. ارزیابی و اعطای نشان رشد به سازمان پژوهش واگذار شده است اما برای ترویج آن، لازم است که سایر بخش‌ها کمک کنند. ما در جهت ارتباط فرایندی تلاش کردیم و تا حدودی هم جلو رفته‌ایم اما هنوز راه زیادی در پیش داریم.

وی با اشاره به اینکه امتیاز نشان رشد یک امتیاز دولتی است، گفت: با این وجود از همین ظرفیت هم به‌طور کامل استفاده نشده است. در راستای ایجاد زنجیره ارزش در سال‌های اخیر در ارتباط با معاونت‌های پرورشی و ابتدایی گام‌های خوبی برداشته شده است. امروز باید قانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مؤسسه فرهنگی منادی تربیت و انتشارات مدرسه ارتباط مؤثری با نشان رشد بگیرند تا این خلاء ارتباطی از بین برود.

حسامپور در خصوص ناشران عمومی گفت: در این خصوص



سلسله نشست‌های علمی-تخصصی
بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد
نشست سوم



سیاست‌گذاری ادبیات کودک و نوجوان در دوگانه تألیف و ترجمه



و مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در حوزه سیاست‌گذاری فرهنگی درباره سیاست‌گذاری عرصه کتاب در ساختار فرهنگی کشور گفت: بخشی از زیرساخت‌های سیاست‌گذاری کارآمد وجود دارد ولی نیازمند تدوین بسته سیاستی کتاب از جمله کتاب کودک و نوجوان هستیم. اولین نگاهت این مصوبه مربوط به سال ۱۳۶۷ است که در سال ۱۳۸۹ و ۱۴۰۱ اصلاحاتی در آن شده است. اما آنچه اکنون وجود دارد را نمی‌توان یک سند سیاستی دانست زیرا با استانداردهای چنین سندی فاصله دارد. مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ادامه داد: برای کتاب کودک و نوجوان در دهه ۹۰ آیین‌نامه‌ای تدوین شد که سال گذشته در هیئت نظارت بر نشر کتاب کودک و نوجوان مورد بازنگری قرار گرفت. در این بازنگری سعی شد نگاه تصدی‌گرایانه دولت تعدیل شود.

دکتر ظریفیان در خصوص فعالیت هیئت‌های نظارت و رسیدگی به تخلفات گفت: هیئت‌های نظارت بر کتاب‌های کودک و نوجوان و بزرگسال پس از سه سال وقفه، سال گذشته فعالیت‌شان را شروع کردند. هیئت رسیدگی به تخلفات ناشران نیز سه سال تعطیل بود. در فقدان این هیات‌ها، کتاب کودک هم صدمه دید و ناشران حوزه ترجمه کتاب‌هایی را بدون مجوز منتشر کردند که مرجعی برای رسیدگی به آن‌ها وجود نداشت. این مسئله به هرج و مرج در حوزه کتاب‌های کودک و نوجوان و همچنین کتاب‌های حوزه بزرگسال دامن زد.

وی افزود: نگاه سودانگاران برخی ناشران در رونق ترجمه بسیار مؤثر بوده است ولی معدودی هم دچار خودباختگی فکری و

مجید مجیدی، مدیر کانون اندیشه‌پژوهی کودک و نوجوان حوزه هنری و دبیر این نشست در ابتدا با اشاره به اینکه در این جلسه از منظر سیاست‌گذاری، تربیت، اقتصاد و حقوق بین‌الملل به حوزه کتاب کودک و نوجوان پرداخته خواهد شد ادبیات کودک را حوزه‌ای گسترده دانست و گفت: ادبیات کودک از زمانی که کودک در بطن مادر قرار دارد شروع شده و پس از تولد گسترده می‌شود.

مجیدی با ارائه آماری از خانه کتاب و ادبیات ایران درباره شمارگان کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای ادامه داد: طبق آمار ماهانه این مجموعه، در بازه زمانی سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ حدود ۱۲۰ میلیون جلد کتاب منتشر شده است که حوزه «کودک و نوجوان» با ۳۰ درصد، «کتاب‌های کمک درسی» با ۱۵ درصد، حوزه «ادبیات» با ۱۰ درصد، «دین و فلسفه»، «روانشناسی»، «علوم اجتماعی»، «علوم پزشکی»، «مهندسی» و... کم‌تر از ۱۰ درصد را به خود اختصاص داده‌اند. بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ نسبت کتاب‌های تألیفی و ترجمه ۷۰ به ۳۰ بوده که این نسبت در پایان سال ۱۴۰۰ به میزان ۶۰ درصد تألیف و ۴۰ درصد ترجمه رسیده است.

مدیر کانون اندیشه‌پژوهی کودک و نوجوان درباره سیاست‌گذاری این حوزه گفت: مصوبه ۶۶۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی، اهداف و سیاست‌های این حوزه را مصوب کرده است. هیئت نظارت بر ضوابط نشر کودک و نوجوان نیز ذیل همین مصوبه تعریف شده است.

دکتر محمدحسین ظریفیان، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران



محمدحسین ظریفیان



مریم جلالی

فرهنگی هستند و دل در گرو فرهنگ مهاجم دارند. بخواهیم یا نخواهیم هجمه به فکر و اخلاق کودکان و نوجوانان ایران واضح و روشن است. ما در میانه میدان جنگ قرار گرفته‌ایم و نمی‌توانیم این جنگ را نادیده بگیریم.

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران گفت: ترجمه آثار علمی اندیشمندان منطقی است اما در برخی حوزه‌ها مثل کودک و نوجوان برای ورود محتوای فرهنگی بیگانه و خصوصاً آلوده، در همه کشورها ملاحظات دقیق وجود دارد.

دکتر ظریفیان در پایان تأکید کرد: نیاز جدی به بسته سیاستی در حوزه کتاب کودک و نوجوان داریم که در این بسته سیاستی باید نسبت بین تألیف و ترجمه مشخص شود. لازم است میدان را واقعی‌تر ببینیم و موانع را در نظر بگیریم تا بتوانیم به نتیجه درستی برسیم. موانعی از جمله اینکه آیا به صرف سیاست‌گذاری، هدف محقق است؟ آیا به لحاظ حقوقی این حق به حاکمیت داده شده است؟ آیا به لحاظ اجتماعی این وجاهت برای سیاست‌گذار تعیین شده است؟ آیا به لحاظ شرایط اجتماعی، پذیرش این موضوع وجود دارد؟ آیا چنین تصمیمی در زمان مشکلات اقتصادی حوزه نشر، تصمیم درستی است؟ پاسخ به این سؤالات و بررسی موانع در رسیدن به تصمیم درست، کمک‌کننده است.

دکتر مریم جلالی، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی و پژوهشگر ادبیات کودک و نوجوان درباره حوزه ادبیات کودک و نوجوان گفت: وقتی می‌خواهیم از این حوزه صحبت کنیم، ابتدا باید بدانیم که زبان مشترکی در تعریف ادبیات کودک و نوجوان وجود ندارد. برخی افراد ادبیات را صرفاً حظ و بهره کودک از آن می‌دانند و برخی آموزش و تربیت را جدا از ادبیات نمی‌دانند و به شکل افراطی به آن نگاه می‌کنند. گروه میانه‌ای هم داریم که لذت از ادبیات را مدخل ورود کودک به حوزه ادبیات می‌دانند، اما آموزش را از آن جدا نمی‌کنند و معتقدند متنی وجود ندارد که عاری از آموزش باشد.

دکتر جلالی ادامه داد: بنده معتقدم کتابی که مخاطب مستقیم آن کودک و نوجوان نباشد، کتاب کودک نیست. گاهی ظاهر کتاب، نشان از کتاب کودک و نوجوان دارد اما محتوای آن چنین نیست. اولین چیزی که در کتاب‌های کودکان باید مورد توجه قرار گیرد، زبان درست است. پس توقع ما اول، زبان مناسب است. در مرحله بعد کتاب باید درک درستی از زمان و مکان به کودک بدهد و در مرحله بعدی باید بتواند در زندگی فردی و اجتماعی آن‌ها نقش ایفا کند. بنابراین کتاب‌های ترجمه‌ای با در نظر گرفتن چنین مواردی باید بررسی بشوند.

این پژوهشگر ادبیات کودک و نوجوان با اشاره به وجود دو دسته‌بندی در ادبیات کودک گفت: در یک دسته‌بندی، متون مقید به نمودار آموزشی در وزارت آموزش و پرورش قرار دارند و در دسته دوم، متون آزادی که فرامدرسه‌ای هستند.

ما در کتاب کودک، با سه بخش مهم سر و کار داریم که شامل نویسنده، متن و مخاطب است. تفاوت ادبیات کودک با بزرگسال

این است که در ادبیات بزرگسال همه چیز از نویسنده شروع می‌شود و به مخاطب می‌رسد. اما در ادبیات کودک نویسنده ابتدا مخاطب را در نظر می‌گیرد و سپس متن تولید می‌کند و کودک محور است. ناشر و مترجم نیز که مخاطب ضمنی هستند، ابتدا کودک را در نظر می‌گیرند.

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی با بیان اینکه کودکان و نوجوانان، مصرف‌کننده آثار آزاد هستند گفت: جهان‌بینی بچه‌های ما در حال تغییر است چون کتاب‌های ترجمه‌ای جای خود را در بازار کتاب باز کرده‌اند. موضوع اقتصاد کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای باعث شده که سایه‌ای تیره و تاریک بر بچه‌های ما انداخته شود. باید از مؤلفان حمایت شود.

مهدی صالحی، از اعضای شورای راهبردی دفتر پاسداشت زبان فارسی حوزه هنری و دبیر انجمن ویرایش و درست‌نویسی درباره سیاست‌گذاری در ادبیات کودک گفت: در موضوع ادبیات کودک، نگاه آینده‌پژوهی نداریم. نمی‌دانیم آینده پیش روی ما چیست. در نتیجه سیاست‌گذاری بدون آینده‌پژوهی بیهوده است.

صالحی با اشاره به چند فرهنگی بودن ایران گفت: ۳۰ پهنه فرهنگی در ایران وجود دارد که جابه‌جا شدن در این پهنه‌ها تغییرات زیادی در فهم ایجاد می‌کند. واژگان پایه برای کودکان باید استخراج شوند. در حال حاضر، چارچوب گفتمانی که باید در کتاب‌های کودک به کار گرفته بشود، وجود ندارد و در این حوزه با بی‌اعتنایی مواجهیم. نیاز به نظام نشانگانی داریم و تا زمانی که این موارد تبدیل به مسائل ما نشوند، امکان حرکت رو به جلو نداریم.





رصد تحولات فرهنگی در تولید و ترویج محتوای کودک و نوجوان

سلسله نشست‌های علمی-تخصصی
بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد
نشست چهارم

رصد و اولویت‌بندی مسائل، در دسترس هستند اما کمتر به صورت محتوایی به این موضوع ورود شده است. وی ادامه داد: بررسی قوانین نشان می‌دهد در این زمینه قوانین زیادی وجود دارد. قوانینی مانند قانون حفاظت از نوجوانان، کنوانسیون حقوق کودک، قانون حمایت از خانواده، برنامه‌های توسعه و... که در برخی موارد به حوزه کودک و نوجوان وارد شده‌اند، اما ورود محتوایی نداشته‌اند و بیشتر به

دکتر رضا مستمع، دبیر این نشست در ابتدا هدف از برگزاری این جلسه را رفع مشکلاتی هرچند کوچک از مسائل حوزه فرهنگ کودک و نوجوان عنوان کرد و گفت: اسناد بالادستی شامل بیانات مقام معظم رهبری (دامه برکاته)، بیانیه گام دوم، نقشه مهندسی فرهنگی کشور، سند ملی حقوق کودک و نوجوان و سند ملی حقوق کودک و نوجوان و همچنین نیازهای پژوهشی و تجربه زیسته در این زمینه، منابعی هستند که برای



محمد صالح مذنبی



محمد سرشار

دارای دو بعد غیر تجربی (تئوریک) و فنی (تکنیکال) است گفت: اگر این دو بعد را شناسیم دچار مشکل می‌شویم. رصد در بُعد فنی، یک مهندسی معکوس مدیریت فرهنگی است. با رصد می‌خواهیم هجده‌های وارد شده در فرایند فرهنگی را شناسایی کنیم تا بتوانیم معکوس آن را انجام بدهیم.

وی ادامه داد: مدیریت استراتژیک را باید از مدیریت فرهنگی جدا کرد. چون برنامه‌های استراتژیک در دنیا موفق نبوده‌اند. در مدیریت‌های صنعتی ۷۰ درصد و در مدیریت‌های فرهنگی بالای ۹۰ درصد از برنامه‌های استراتژیک شکست خورده‌اند. بنابراین اگر رصد بخواهد به مدیریت استراتژیک کمک کند، خود مدیریت استراتژیک شکست خورده است و فقط حجم پرشماری از داده‌ها تولید می‌شود که بی‌فایده‌اند.

دکتر سرشار به لزوم شناخت سه محیط در مدیریت فرهنگی اشاره کرد و گفت: محیط‌های داخلی مانند محیط داخلی سازمان‌ها و ادارات، محیط‌های محلی مثل محیط داخل کشور، محیط جهانی و... باید به درستی شناسایی بشوند. در فضای مجازی، زبان، محیط محلی را مشخص می‌کند. در رأس هرم مدیریت فرهنگی، نظریه‌پردازی قرار دارد. در لایه دوم سیاست‌گذاری راهبردی، در لایه سوم تربیت نیروی انسانی و در لایه چهارم رسانه‌ها و محیط‌های توزیع مانند فرهنگسراها و کتابخانه‌ها. در محیط‌های جهانی نیز حوزه‌های تمدنی مطرح است.

وی ادامه داد: سایر فرهنگ‌ها نسبت به ما چهار حالت دارند. برخی مهاجم هستند، مثل تهاجم فرهنگ غرب. برخی رقیب هستند، مثل اسلام سنتی که منتظر است ما نباشیم و جایگزین ما شود. برخی هم سو هستند، مانند تمام جبهه مقاومت در منطقه و برخی فرهنگ‌ها هم خنثی هستند، مانند یک فرهنگ در آفریقا که با ما هیچ کاری ندارد.

دکتر سرشار مراحل رصد تئوریک مدیریت فرهنگی را چنین برشمرد: در جلوه بیرونی ابتدا مصنوعات و دست‌سازها، در مرحله بعد رفتارهای مصرف‌کننده، سپس ساختارهای فرهنگی، افراد مؤثر، خط‌مشی‌ها و مفاهیم و فلسفه‌ها باید رصد شوند. در بعد فنی (تکنیکال)، مهم‌ترین مسئله تجربه بشری است. باید از تجربه بشری برای تکنیک استفاده کنیم. هر چند ابزارها در نتایج مؤثر است اما فعلاً چاره‌ای نداریم. معمولاً مدیران فرهنگی ما را با «ترندها» و «ترین‌ها» گول می‌زنند. آیا ترندها به معنای مؤثرترین کارهاست؟ پاسخ منفی است. تولید داده‌های کمی در رصد ساده‌ترین کار است. عددها گمراه‌کننده هستند. در رصد اگر به داده‌های کیفی نرسیم، عملیات درستی طراحی نمی‌کنیم. برای مثال درست است که جامعه مذهبی ما مؤمن‌تر شده است اما شیطان‌پرستی هم عمق زیادی پیدا کرده و این مسئله و شکاف بزرگ است که

حقوق اجتماعی توجه شده است تا حقوق فرهنگی.

دبیر نشست در خصوص پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس برای برنامه هفتم توسعه گفت: ارتقای سواد رسانه‌ای خانواده‌ها و دانش‌آموزان توسط وزارت آموزش و پرورش و ایجاد دو پارک علم و فناوری ویژه پویانمایی در هر استان از جمله پیشنهادهایی بود که در این زمینه به دولت ارائه شده است.

دکتر مستمع ارزیابی وضعیت پویانمایی و پیشنهادات تقنینی؛ بررسی چالش‌های توسعه زیست بوم ویژه نوجوان و ارائه بسته سیاستی؛ واکاوی اقدامات سیاست‌گذاری در حوزه بازی‌های رومیزی؛ و چالش‌های صنعت اسباب بازی و ارائه پیشنهادهای تقنینی را از جمله گزارش‌های تولید شده مرکز پژوهش‌های مجلس در این زمینه برشمرد.

دکتر محمد صالح مذنبی، مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی درباره ویژگی‌های «رصد» گفت: رصد تحولات را می‌توان از دریچه‌های مختلف بررسی کرد. رصد به مثابه فرصتی برای شناخت عرصه و اشراف بر میدان، رصد به مثابه فرصتی برای قاعده‌گذاری و تنظیم‌گری، رصد به مثابه فرصتی برای هدایت و حمایت از تولیدات حوزه کودک و نوجوان و فعالان این عرصه و رصد به مثابه فرصتی برای تعامل با نهادهای مختلف دولتی و غیردولتی و مشاوره به این نهادها می‌باشد.

وی در تبیین ویژگی شناخت و اشراف رصد گفت: چگونه رصد کنیم که با آهنگ تحولات همراه باشد؟ محور اصلی تحولات فرهنگی چیست؟ کدام محور است که اگر به آن بپردازیم، بقیه مسائل پیرامونی را هم می‌توان تحلیل کرد؟ چقدر از ظرفیت فناوری استفاده می‌کنیم؟ چقدر از ظرفیت گروه‌های نخبگانی استفاده می‌کنیم؟ تقاطع‌گیری بین پیمایش‌ها و نخبگان لازم است.

دکتر مذنبی درباره ویژگی قاعده‌گذاری، هدایت و حمایت رصد نیز گفت: در رصد به عنوان فرصتی برای قاعده‌گذاری باید ببینیم چگونه نتایج رصد را در قاعده‌ها اشراف کنیم؟ در رصد به عنوان فرصتی برای هدایت و حمایت درخصوص نحوه چگونگی مداخله تأمل شود که نظارت ما فقط پسینی نباشد؟ مداخله پسینی ما بی‌فایده است.

مدیرکل دفتر انتشارات و فناوری آموزشی با بیان اینکه آموزش و پرورش کار بزرگی است و با بخشی‌نگری مسائل حل نمی‌شود عنوان کرد: همه دستگاه‌ها باید به وظایف خود نسبت به تعلیم و تربیت عمل کنند. گزاره‌های سند ۲۰۳۰ به دنبال این هستند که مدرسه را از رسمیت ببندازند و این خطر است. در حالی که سند تحول بنیادین می‌گوید مدرسه مرکز تحول حتی در محله است.

دکتر محمد سرشار، معاون سابق فرهنگی و اجتماعی معاون اول رئیس‌جمهور در ادامه این نشست با اشاره به اینکه رصد



علی جانباز



میثم مهدیار

نمی‌توان به آن بی‌توجه بود.

علی جانباز در ادامه این نشست علی جانباز، رئیس حوزه هنری کودک و نوجوان گفت: ما در یک روند تبدیل از جهان سومی به جهان اولی دچار مقطع نوجوانی شده‌ایم و در ساختار دولتی در آن می‌دمیم. ابداع این مقطع پشتوانه سیاسی و ریشه در آمریکا دارد در حالی که خود آن‌ها از این نامگذاری منصرف شده‌اند. سن نوجوانی بنیه دینی ندارد. ما مقطع‌سازی کرده‌ایم و برای آن در حال تولید محتوا هستیم و به دنبال تأسیس شورای عالی نوجوانان هستیم که کار اشتباهی است. دوره نوجوانی دوره سیالی است. از طرفی با توسعه گونه (ژانر) مواجیم و تولیدات ما در سیطره انواع جدید ژانر قرار گرفته است. ژانر هیجان، ترس، وحشت، جهان موازی، خودآزاری، نابودی جهان، توهم، پادآرمان شهری، گمانه‌زنی و... در مجموع ۶۳ نوع ژانر از داستان‌های تخیلی (فان فیکشن) استخراج شده است. زامبی‌ها امروز به‌عنوان عنصر زیبایی‌شناختی استفاده می‌شوند. بنابراین از حیث محتوا با توسعه گونه‌ها (ژانر) مواجیم و سوء مصرف داریم. گونه‌های سرگرمی متعددی مانند اتاق فرارها، چک استوری، اپیزود، سریال‌های خانگی و... وجود دارند که شناخت ما از آن‌ها کم است. اگر از مسئولان ملی فرهنگی در جمهوری اسلامی درباره «گیم استریم» پرسیم اکثراً آن را نمی‌شناسند.

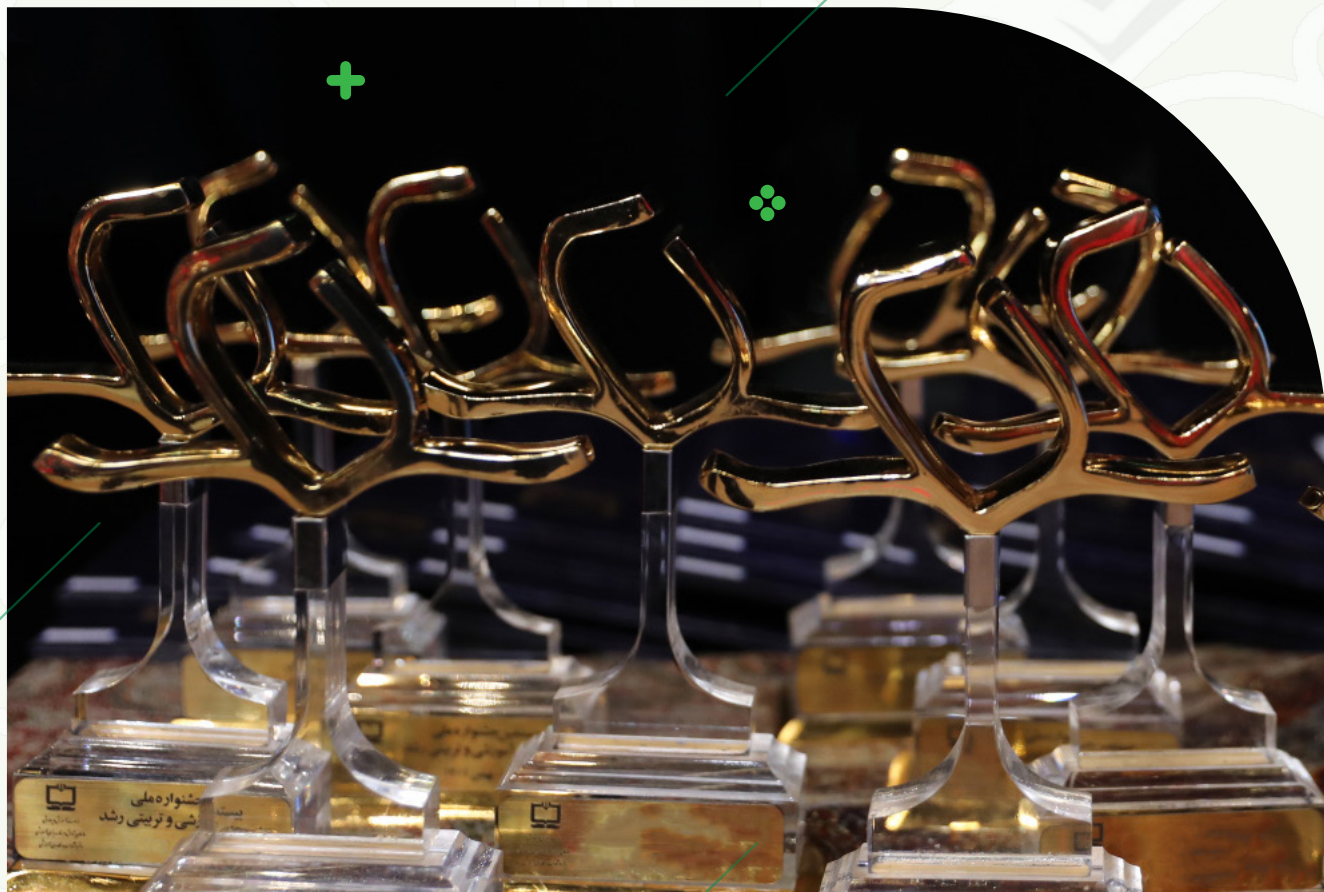
رئیس حوزه هنری کودک و نوجوان درباره موضع تألیف و ترجمه در آثار کودکان و نوجوانان گفت: نسبت ترجمه به تألیف طبق آمار خانه کتاب ۴۰ به ۶۰ است اما این آمار اشتباه است زیرا کتاب‌های نقاشی را هم جزء تألیف به حساب آورده‌اند. این نسبت در ویتترین کتاب‌فروشی‌ها ۸۵ به ۱۵ است. ما با بنگاه‌هایی به نام ناشران ترجمه‌ای مواجه هستیم. امروز به رژیم مصرف نیاز داریم. آمار می‌گوید کودکانی که کمتر از دو ساعت کتاب می‌خوانند، کمتر از افرادی که بیشتر از دو ساعت کتاب می‌خوانند، دچار آسیب می‌شوند. در نماد بیشترین هزینه‌ها را انجام داده‌ایم اما کم‌ترین نتیجه به دست آمده است. از طرفی هم‌زیستی ما با مخاطب کم است. رصد باید مسئله محور باشد. دکتر میثم مهدیار، معاون پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات صحبت خود را با موضوع «ابتدال رصد» آغاز کرد و گفت: در دهه ۸۰ مفهوم نظام مسائل و امروز موضوع رصد را مبتذل کرده‌ایم. لفاظی‌هایی که در مورد رصد انجام می‌شود نشان دهنده تهی بودن ماست. امروز رصد به جای اینکه مسئله ما را حل کند و فربهی داده‌ها به جای اینکه به ما کمک کند، ما را در انفعال انداخته و دست ما را از نوآوری و خلاقیت خالی کرده است. چون اعتماد به نفس نداریم. رصد خوب است اما مقدماتش هم مهم است. مقدمه رصد این است که بدانیم سیاست یعنی انتخاب. چیزی به نام نظام مسائل نداریم. هنر این است که بدانیم کدام مسئله اصلی است و آن مسئله اصلی را انتخاب کنیم.

دکتر مهدیار در باب موضوع شکاف نسل‌ها گفت: به یکباره بحث شکاف نسلی باب می‌شود که بحثی وارداتی است. بعد از آن تمام فضای فکری به سمت درک بیشتر نسل‌های پایین‌تر توسط نسل‌های بالاتر باب می‌شود و همین موضوع شکاف را عمیق‌تر می‌کند. جالب اینکه هم‌اکنون کشورهای مبدأ به سمت پیوند نسلی رفته‌اند و در آمریکا «روز ملی یادآوری» تعریف می‌کنند. در دبیرستان‌ها، دانش‌آموزان را به ثبت تاریخ شفاهی تشویق می‌کنند و بزرگ‌ترین سیاست کلان اجتماعی را از این طریق پیش می‌برند. خودشان را با آمار و ارقام نمی‌ترسانند.

معاون پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات با اشاره به اینکه سیاست‌گذاری فرهنگی به معنای داشتن یکسری منابع برای حل یک سری مسائل است گفت: اگر شناخت ما از منابع درست نباشد کاری از پیش نمی‌بریم. منابع چیست؟ منابع فرهنگی ما ادبیات، تاریخ و دین است که سیاست‌گذار کلان ما این منابع را نمی‌شناسد اما آن را تحلیل می‌کند! این ابتدال است.

حوزه هنری ۴۵۰ میلیارد در سال بودجه دارد که در نهایت یک فیلم، دو کتاب و چند مستند تولید می‌کند. سال گذشته در «پویش هیس‌طوری» فقط با سه میلیارد تومان ۷۰۰ هزار دانش‌آموز را درگیر کرد. اگر حوزه هنری و وزارت ارشاد که به دنبال مخاطب هستند و آموزش و پرورش که به دنبال محتوا است، با هم فعالیت کنند، مسائل حل می‌شوند. اگر فضای بسته آموزش و پرورش برداشته شود، محتوا به فضاهای آموزشی و منابع آموزشی وارد می‌شود. با آموزش و پرورش صحبت می‌کنیم، متوجه نمی‌شوند. دفتر تألیف کتاب‌های درسی گروه علوم اجتماعی دو سال است که مسئول ندارد. تا تصمیمی جدی گرفته نشود بی‌فایده است. آموزش و پرورش مهم‌ترین متولی جوانی و نوجوانی در کشور است و تا زمانی که اصلاح نشود، همین داده‌های رصد کار را خراب‌تر می‌کند چون اعتماد به نفس مسئول را می‌گیرد. نماد بعد از ۱۰ سال نتوانسته همان داده‌ها را هم دسته‌بندی کند و ارائه بدهد. چون نمی‌داند داده‌ها را برای چه می‌خواهد. نیازمند ایده کلان است. صحنه روشن است فقط باید مشکلات تعاملی نهادی را حل کنیم.





کتاب‌های برگزیده و تقدیری وبیانیه‌های گروه‌های داوری

بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد



سعید دین‌پناه



محمد آذر فر



محمد حسین صلواتیان



بیانیه



گروه داوری تصویرگری



نظر به جایگاه کتاب در شکل‌دهی فرهنگ عمومی و عمق و پایداری اثر کتاب نسبت به دیگر رسانه‌های جمعی و قدمت و اصالت کتاب در میان سایر قالب‌های فرهنگی، ضروری است که به صورت پیوسته، جریان تولید کتاب و گسترش فرهنگ مطالعه مورد توجه خاص گرفته و از تولیدکنندگان آثار ارزشمند و تأثیرگذار حمایت صورت پذیرد. یکی از مصادیق این حمایت‌ها، برگزاری جشنواره‌های کتاب است که خوش‌بختانه در کشور عزیز ما از این امر غفلت نشده و جشنواره‌های معتبر و اثربخشی به صورت منظم برپا می‌گردد. از جمله این جشنواره‌ها، جشنواره ملی کتاب رشد است که بحمد الله بیست‌ویکمین دوره آن نیز با موفقیت انجام شد. امید است که در سال‌های آتی شاهد برپایی باشکوه این جشنواره باشیم. به عون الله تعالی. با وجود موانعی که بر سر ناشران کتاب سایه انداخته است، همت بلند، حرکت جهادی و علاقه و دل‌بستگی‌های فرهنگی ناشران و پدیدآورندگان کتاب، راه‌های روشنی را گشوده و جریان کتاب ایران را به عرصه‌ها و دنیاهای نو و تازه هدایت کرده است. متن خوب و خلاقانه، تصویرگری مناسب و نوآورانه، گرافیک قابل قبول و چشم‌نواز، چاپ و صحافی حرفه و در مجموع، کتاب‌سازی فاخر، از ویژگی‌های تعداد قابل توجهی از آثار دریافتی بود. اما عدم رعایت اصول حرفه‌ای و تخصصی در مراحل مختلف کتاب‌سازی و مسیر تولید، تعدادی از کتاب‌ها را از حد پذیرش و سطح قابل قبول تنزل داده بود. جا دارد ناشران گرامی در این زمینه عنایت بیشتری کرده و از نظرات کارشناسان متخصص بهره‌برده و کتاب‌های تخصصی تولید نمایند. برگزاری جلسات نقد و بررسی؛ حمایت از آثار فاخر و هنرمندان حرفه‌ای؛ رصد دائمی و شناخت واقعی از مخاطب و نیز استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها و فناوری‌های نو ظهور می‌تواند چرخه‌ی سازنده از ناشر تا مخاطب را در مدار حقیقی خود قرار دهد.

مجموعه مهارت برای همه

نویسنده: زهرا موسوی

ناشر: کتاب پرند

تقدیری

این کتاب از مجموعه‌ی «مهارت برای همه» است. این مجموعه با استفاده از شعرهای ساده و تصاویر به صورت غیرمستقیم به آموزش مهارت‌های زندگی برای کودک می‌پردازد. کودک در این کتاب می‌آموزد که جهان هستی و همه موجودات همیشه در حال کار کردن و تلاش هستند و همه موجودات دنیا برای کاری آفریده شده‌اند. کودک باید بیاموزد که کار کشردن علاوه بر گذران زندگی و معیشت، او را به اهداف و خواسته‌هایش می‌رساند.



صبح روز هفتم

نویسنده: مهدی بادیه‌پیما

ناشر: به‌نشر



این داستان درباره مردی است که راهزنان به او و کاروانش دستبرد می‌زنند و در دهان او برف می‌ریزند. بعد از این واقعه مرد نمی‌توانست حرف بزند. دهانش هم بد بو شده بود و هیچ طبیبی نمی‌توانست مشکل او را حل کند. زمانی که امام رضا(ع) از آن مشکل مطلع شد ترکیبی گیاهی برایش تجویز کرد. مرد پس از مصرف آن دارو توانست سخن بگوید و بوی بد دهانش رفع شد. این اتفاق یکی دیگر از توانایی‌های امام هشتم(ع) را بر مردم آشکار کرد.

دریا (مجموعه زمین به من چی گفت؟)

نویسنده: مهرانه جندقی

ناشر: به‌نشر



یکی از ویژگی‌های برجسته این اثر، تصویرگری زیبای آن و برش‌های متفاوت در هر صفحه است که برای کودکان جذاب خواهد بود. پیام‌های این کتاب در یک فضای مقایسه‌ای به کودک ارائه می‌شود؛ بدین نحو که وقتی کودک رنگ‌های سرد، اندوه و نازیبایی طبیعت دستکاری شده را در کنار تصاویر و رنگ‌های شاد طبیعت بکر قرار می‌دهد، احساس او درگیر این موضوع شده و بهتر آن‌ها را متوجه می‌شود.

کاشف دریاهای نور

نویسنده: مهدی بادیه‌پیما

ناشر: به‌نشر



کتاب حاضر درباره زندگی علامه "محمد باقر مجلسی" از دوران کودکی تا زمان وفات است. در حدی که کلیت زندگی و منش و روش ایشان را به مخاطب برساند. نحوه تاثیر ایشان در جامعه، احترام به معلم، بی تفاوت نبودن به اوضاع حکومت در عین توجه به کارهای علمی، نبوغ همراه با تواضع از مطالب کتاب است.



نگین صدری زاده



فهیمه شانه



مریم جلالی



بیانیه



گروه داوری داستان هویت کودک



تقویت و تعالی پیوسته‌ی هویت برای کودکان و نوجوانان دستاوردهایی چون احساس استقلال، وفاق و توسعه ملی و امنیت روحی روانی را به ارمغان می آورد. هویت و ایجاد آن پدیده‌ای آنی نیست، بلکه نیاز به استمرار در استقرار دارد. ادبیات اولین دروازه ورود به این وادی است. شکی نیست که داستان‌ها نقش اساسی در راه اثبات و تثبیت هویت برای فرزندان ایران زمین دارند. در این میان جشنواره رشد در بخش داستانی، موضوع "شناخت، ایجاد و تقویت هویت ملی اسلامی" را در اولویت پذیرش آثاری با مخاطبان خردسال و کودک قرار داده است. غنای ادبی، جذابیت محتوایی و بصری، روایت غنی، مخاطب محوری از زاویه ایجاد و تثبیت هویت ملی و اسلامی مستقل، ازجمله مؤلفه‌های اصلی در پذیرش و انتخاب آثار ارسالی به دبیرخانه بوده است.

از میان آثار رسیده به دبیرخانه، ۲۲ کتاب به مرحله نهایی داوری راه یافت. از این میان ۶ اثر (تألیف و ترجمه) در فهرست نامزدی قرار گرفت. در فرایند ارزیابی، نهایتاً یک اثر با درجه برگزیده و یک اثر با درجه تقدیری انتخاب شد. داستان‌های رسیده به این بخش از جشنواره رشد، مبین موضوعاتی چون: خودشناسی، خدا شناسی، بین مفاهیم و آرمان‌های انقلاب اسلامی، کسب استقلال، پایداری در تصمیم‌گیری، عزت فردی و اجتماعی، سبک زندگی ایرانی-اسلامی و ارائه الگوهای دینی بوده‌اند. این آثار از منظر قالب و محتوا، مولفه‌های داستانی مناسب مخاطب و گروه سنی، جذابیت بصری، ارتباط متن و تصویر، تمرکز بر مفاهیم آموزنده غیرمستقیم و بیان‌کنندگی و تأمین‌کنندگی مسائل کودکان امروزی (با توجه به هجده‌های فرهنگی) هم‌چنین تاثیرگذاری و ترویج فرهنگ ملی اسلامی شاخص‌های لازم را جهت انتخاب داشته‌اند.

پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران با تحقیق در حوزه نیازهای کودکان و نوجوانان و خلاقیت موجود، در جهت اثبات و تثبیت هویت، برای نویسندگانی که به مفاهیم بومی، ملی و اسلامی پرداخته یا می‌پردازند تسهیلات بیشتری تحت حمایت از آثار، قائل شوند و به منظور توسعه بیشتر این التفات، اصول و راهکارهای عملیاتی تنظیم کنند.

من این شکلی هستم؟

نویسنده: مسعود قره‌باغی

ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

تقدیری

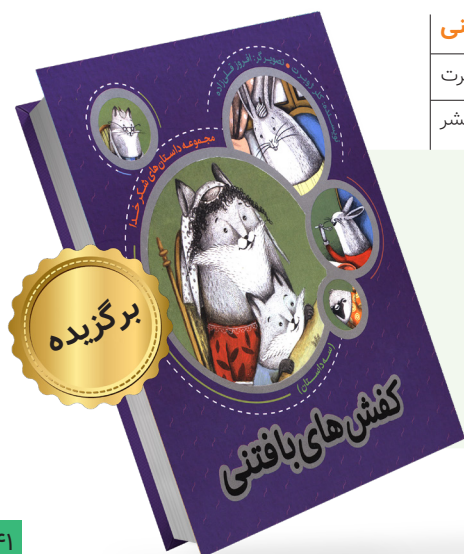
هدهد در درخت‌زار زندگی می‌کرد و کلاغ در شهر. هددهد تصمیم گرفت سری به دوستش کلاغ در شهر بزند. هددهد تا به حال به شهر نرفته بود. در راه خسته شد و لبه‌ی یک پنجره نشست. تصویر خودش را در شیشه دید... یک هددهد کج و میج! گردن کج، پاهای کج، تاج کج و میج!... هددهد هی خودش را نگاه می‌کرد و از خودش عیب می‌گرفت. با هر چیزی که به دستش رسید گردن و پاها و تاجش را پوشاند. هددهد دیگر شبیه خودش نبود؛ حتی شبیه هیچ چیز دیگر هم نبود. آیا کلاغ او را خواهد شناخت؟



کفش‌های بافتنی

نویسنده: کلر ژوبرت

ناشر: به‌نشر



کتاب پیش رو با استفاده از داستان‌های تخیلی بر لزوم شکرگزاری و قدردانی از خداوند به خاطر نعمت‌هایش تأکید می‌کند. شخصیت‌های داستان حیوانات هستند. آنها به ما می‌آموزند که آشتی کردن بهتر از قهر کردن است، چاره‌جویی برای حل مشکل بهتر از دعواکردن است و مهربانی بهتر از بدی کردن است.





محمد حسن حسینی



فهیمه فداکار داورانی



سجاد مهدی زاده



بیانیه



گروه داوری تفکر و سبک زندگی



یکی از مسیرهای تحقق سبک زندگی صحیح در بین مردم یک جامعه توانمند شدن اعضای آن، خصوصاً نسل کودک و نوجوان آن با مهارت‌های زندگی است. در سال‌های اخیر نیز یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد علاقه جامعه ایرانی، در تمام رده‌های سنی، موضوع مهارت‌های زندگی و مسائل ناظر به سبک زندگی به شمار می‌رود؛ الحمدلله این موضوع در چند سال اخیر نیز این موضوع مورد توجه جدی‌تر مؤلفان و ناشران ایرانی قرار گرفته است، هرچند به هر حال در طی این مسیر شاهد ترویج آثار زرد و بازارپسند و البته انبوهی از آثار ترجمه‌ای غیربومی نیز بوده‌ایم که با نیازها و واقعیت‌های فرهنگ ایرانی چندان سازگار نبوده است. گستردگی موضوع مهارت‌های زندگی و مولفه‌های آن و البته عدم شناخت دقیق دوران کودکی و الزامات تولید محصول برای این حوزه نیز موجب ابهاماتی در این عرصه شده است. در این دوره از جشنواره عموماً با کتب رده سنی کودک تا سن ۱۲ سال مواجه بودیم و رویکرد تمام این کتب ادبیات داستانی کودک بود و لذا جای کتب حوزه نوجوان و پرداختن به موضوعات در رویکرد غیرداستانی و آموزش مهارت‌های زندگی در این گروه تقریباً خالی بود. هم‌چنین برخی کتب با محتوای تکراری در این حوزه نگارش شده بود که قابلیت بررسی مجدد نداشت. ضعف در ترجمه‌ها و عدم رعایت ملاحظات فرهنگی و از سویی انتخاب برخی آثار و منابع مناسب برای ترجمه و البته حسن ترجمه از ممیزات جدی آثار این دوره بود. وجود ترجمه‌های مختلف از کتاب‌ها و امکان گزینش بهترین؛ توجه ناشران به کتاب‌سازی مناسب؛ توجه مدارس به کتاب‌های چاپ شده در این حوزه؛ چاپ مجموعه کتاب‌های مهارتی و کمک به درک کلیت‌ها به جای جزییات از جمله نقاط قوت آثار دریافتی بود. در پایان به منظور بهبود کیفیت کتاب‌ها به ناشران، پدیدآورندگان یا سیاست‌گذاران فرهنگی پیشنهاد می‌شود که با نظارت تخصصی سازمان‌های ذی‌ربط، عناوین و محدوده‌ی محتوایی مهارت‌های زندگی بازتعریف و شفاف‌تر شود و با نیازسنجی دقیق و بومی ناظر به مخاطبان در رده‌های سنی مختلف نقشه جامعی به‌عنوان نقشه راه برای ترجمه و تالیف در این حوزه تهیه شود.



اولین پرواز مل

نویسنده: کوری تیبر

مترجم: معصومه نفیسی

ناشر: سیمای شرق

تقدیری

در ابتدای کتاب تصور خواهید کرد که پرنده کوچک قصه، مل، در حال سقوط است و نیاز به کمک دارد، اما کمی بعد متوجه خواهید شد که او پرنده‌ای ماهی‌خوار است و برای به‌دست آوردن شکار باید به درون آب شیرجه بزند و این اتفاق ظاهراً سقوط به‌نظر می‌رسد.

این داستان به کودکان «مرغ ماهی‌خوار» را معرفی می‌کند و به آن‌ها نشان می‌دهد سقوط کردن همیشه به معنای شکست خوردن نیست، شاید پشت سقوط، صعودی پیروزمندانه منتظرمان باشد.



من باهوش هستم!

نویسنده: جوری جان

مترجم: آناهیتا حضرتی

ناشر: پرتقال

تقدیری



کتاب ماجرای یک کلوچه‌ی شیرین است که فکر می‌کند باهوش نیست. تا اینکه یک روز خانم معلم به بچه‌های کلاس می‌گوید برای جلسه‌ی بعد باید چیزی خلق کنند. کلوچه چیزهای مختلفی را امتحان کرد اما در هیچ‌کدام نتیجه نگرفت. تا اینکه فکری به ذهنش رسید! و ...

این کتاب به کودکان می‌آموزد چطور می‌توانند بهترین خودشان باشند؟ کافی است آن‌ها پیدا کنند به درد چه کاری می‌خورند و برایش تلاش کنند.





جواد کلاته



گلعلی بابایی



کامور بخشایش



بیانیه



گروه داوری مستندنگاری (خاطره)



مستندنگاری و خاطره‌نویسی، گونه‌ای ادبی برای نگارش وقایع و رویدادهاست که در سال‌های اخیر رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است. این پیشرفت همراه با تمایز در کیفیت صورت گرفته است و از خاطره‌نویسی محض و یا مستندسازی برنامه‌ها و پروژه‌ها به تبیین و معرفی جنبه‌هایی از زندگی انسان‌های بزرگ و فرهیخته متمرکز شده و ارتقا یافته است. مستندنگاری، پاسداشت وجوه انسانی، کرامت و آزادگی انسان‌هایی است که راه‌رستگاری را به دیگران نشان دادند. مستندنگاری، قالبی برای تبدیل خاطرات به حکمت و معرفت ماندگار با زبانی بلیغ و ادبی است. حس ناب انسانی، تعالی، حکمت و بصیرت، افزایش قابل توجه مستندنگاری در بیست و یکمین دوره جشنواره کتاب رشد، نشان از نگاه ویژه ناشران و نویسندگان به نقش و جایگاه این گونه‌ی ادبی در امر تعلیم و تربیت کودکان دارد. بخش قابل ملاحظه‌ای از آثار دریافتی، مربوط به نویسندگان نو قلم بود که بنابر علاقه و تعهد گام در این مسیر نهاده بودند. رهاورد این اقبال، پرداختن به جنبه‌های جدیدی از زندگی بزرگان و نیز آشنایی مخاطبان با برخی شخصیت‌های گمنام بود. اما آسیب مشترکی که در این دسته از آثار دیده می‌شد، دانش ناکافی آنان از اصول خاطره‌نویسی و مستندنگاری بود. یکی از معیارهای ارزیابی در این بخش از جشنواره، توانایی نویسندگان در تبدیل خاطرات و رویدادها به داستانی خاطره‌انگیز بود که در بخش قابل توجهی از آثار دریافتی قابل مشاهده بود. تناسب محتوا با گروه سنی کودک و نوجوان؛ برجسته کردن آموزه‌ها و پیام‌های تربیتی و فرهنگی؛ اهتمام بر ثبت وقایع به صورت مستند و پرهیز از تخیل؛ بیان واقعیات و پرهیز تحریف؛ پرداخت موضوع و رنگ آمیزی هنرمندانه؛ جذابیت و کشش متن برای کودک و نوجوان از دیگر معیارهای مورد توجه هیئت داوران در این بخش از جشنواره بوده است. این هیئت، نویسندگان جوان و علاقه‌مند را به افزایش آگاهی و مطالعه در خصوص اصول مستندنگاری و نیز احاطه‌ی کافی بر زوایای مختلف زندگی شخصیت‌ها و اهتمام و پای‌بندی به رعایت امانت و استناد مطالب توصیه می‌نماید و ناشران محترم را نیز به افزایش دقت در انتخاب، ارائه خدمات و پشتیبانی از نویسندگان با استعداد و اتخاذ راهکار مناسب برای معرفی و توزیع مناسب این آثار فرا می‌خواند.



مادر ایران

نویسنده: نورالهدی ماه‌پری

ناشر: راه‌یار

تقدیری

تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی عمیقاً به (روایت زنان) این انقلاب بدهکار است. چه بسیارند زنان مبارز دوران انقلاب و دفاع مقدس، همسران شهدا، جانبازان و ایثارگرانی که هنوز شناخته و معرفی نشده‌اند. آن‌ها در سکوت به جهاد و مبارزه پرداختند. از همین رو در این کتاب به سراغ روایت خاطرات بانو عصمت احمدیان، مادر شهیدان اسماعیل و ابراهیم فرجوانی رفته‌ایم. خانم احمدیان که از جمله بانوان فعال در ستاد پشتیبانی دفاع مقدس اهواز بود، پس از جنگ، به صورت جدی وارد فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی می‌شود. به طوری که او امروز یکی از بانوان تأثیرگذار و الگو در اهواز است و همچنان در ۷۳ سالگی، علاوه بر امور خیریه، با پیگیری‌های فراوان، به دنبال کارآفرینی و ایجاد شغل برای مردم است.



سفیر ما در بهشت

نویسنده: حبیبه آقای‌پور

ناشر: شهید کاظمی



کتاب روایتی است مستند از زندگی شهید منا «محمد رحیم آقای‌پور». ایشان مدت‌ها به‌عنوان دیپلمات و سفیر ایران در کشورهای لیبی، فرانسه و اسلونی حضور داشته و در واقعه منای سال ۱۳۹۴ به شهادت رسیده است. یکی از ویژگی‌های کتاب «سفیر ما در بهشت» این است که نویسنده، فرزند شهید آقای‌پور بوده و سال‌ها از نزدیک در کنار شهید زندگی کرده و به‌خوبی با شخصیت، روحیات و ریزه‌کاری‌های رفتاری شهید آشنا بوده است. او در این کتاب زندگی پدر خود را به‌صورت کاملاً مستند برای مخاطب بیان می‌کند.





علی اصغر عبادی



محمد حسین بدری



محمد رضا سنگری



بیانیه



گروه داوری داستان نوجوان



هیأت داوران بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد در بخش داستان نوجوان، ضمن قدردانی از نویسندگانی که در جشنواره شرکت کردند، به اطلاع می‌رساند، پس از بررسی آثار رسیده به جشنواره (بیش از صد اثر)، بیست و هشت اثر به مرحله نهایی راه یافتند. که گروه داوری از بین کتاب‌های راه یافته به مرحله نهایی، شش اثر را شایسته نامزدی جشنواره و دریافت «نشان برگزیده» تشخیص داد. در این میان به دلیل تفاوت‌های عمده‌ی میان آثار و اقتضائات موجود، دو اثر را حائز عنوان اثر برگزیده تشخیص داد. اولین اثر برگزیده، کتاب «پیامبر» است. این کتاب حاصل دوازده سال تلاش نویسنده است که با مطالعه منابع مختلف تاریخی، مقاطع مهم زندگی پیامبر اسلام را در یک ساختار داستانی و تاریخی سامان داده و اثری بسیار خوب خلق کرده است. دومین اثر برگزیده نیز، کتاب «تنگه سیاه گرگ» است؛ که در دسته کتاب‌های ماجراجویانه قرار دارد و به خوبی توانسته یک داستان جذاب و پرحادثه و ماجراجویانه بومی و ایرانی بیافریند. کتاب کوچکی که در مخاطب اثر جدی و مهمی می‌گذارد و دارای جنبه‌های آموزشی و تربیتی خوبی است. به صورت کلی ضعف در ساختار، شخصیت‌پردازی نامناسب، عدم تناسب مفاهیم و محتوا با نیازهای تربیتی مخاطبان، مغایرت برخی آموزه‌ها و پیام‌ها با فرهنگ اسلامی و ایرانی و تصویرگری نامناسب از مهم‌ترین نقاط ضعف سایر آثار بوده است. هیأت داوران این بخش از جشنواره، ناشران محترم را به سرمایه‌گذاری و اهتمام جهت انتشار آثار تألیفی استاندارد و افزایش دقت بر روی محتوای آثار ترجمه دعوت می‌نماید.

مهری: داستان سروهای بلند

نویسنده: فاطمه غلامی

ناشر: جمال

تقدیری

مرتضی و مهری دو فرزند زیر هفت سال دارند. مرتضی راننده لودر است و در جبهه نیز با همین مهارت، کمک می‌کند. مهری در نبود مرتضی برای بچه‌ها، هم پدر است و هم مادر. زندگی‌ای سراسر شاد اما پر از فراز و نشیب دارند. نوبت آخری که مرتضی به جبهه می‌رود، اسیر می‌شود و پدر و مادرش فکر می‌کنند مرتضی شهید شده و برایش مراسم ختم می‌گیرند اما



پیامبر

نویسنده: تقی سلیمانی

ناشر: به‌نشر



درحقیقت قصه زندگی محمد (ص) با نزول آیه قرآن شکل می‌گیرد، با هر آیه در طول سال‌های وحی، قرآن به حالات، شخصیت و حوادثی که بر پیامبر (ص) می‌گذشته، اشاره‌های ضمنی یا مستقیم دارد، که این خود سرنخ‌هایی برای یافتن وقایع طول زندگی پیامبر (ص) و روش او به‌دست می‌دهد. این کتاب یک رمان بلند است که در آن زندگی پیامبر اسلام (ص) در دوران‌های گوناگون براساس قرآن و با استفاده از نهج‌البلاغه، کتاب‌ها و روایت‌های معتبر از پیش از تولد تا زمان بعثت و پس از آن، برای نوجوانان، بازگو شده است.

تنگه‌ی سیاه‌گرگ

نویسنده: مهین‌دخت حسنی زاده

ناشر: جمال

«پدرام» و «پیام» دو برادر هستند که پدرشان پس از گرفتن کارنامه تحصیلی و دیدن نمره‌های پایین‌شان تصمیم می‌گیرد آن‌ها را به خانه خاله «منیر»شان بفرستد، یک روز پدرام و پیام به همراه «حسین آقا» به بیرون از باغ خاله منیر می‌روند و مجبور می‌شوند با اتفاقی که برای حسین آقا شوهر خاله منیر رخ می‌دهد شبی را در تنگه‌ای به نام «تنگه سیاه‌گرگ»، صبح کنند. وقتی افسانه‌ها رنگ حقیقت به خود می‌گیرند دیگر جرئت و جسارت به تنهایی برای رویارویی با آن‌ها کافی نیست، با وجود این آیا اندوخته‌ها و تجربیات پدرام و پیام آن‌ها را از این مهلکه نجات می‌دهد؟





حبیب نظاری



کمال شفیعی



غلامرضا بکتاش



بیانیه



گروه داوری شعر



شعر، زبان شگفت‌انگیز گفت‌وگو در باب مفاهیمی است که به سادگی قابل بیان نیست. یک قطعه شعر زیبا، علاوه بر ایجاد التذاذ ادبی، بازتاباننده‌ی امیدها، بیم‌ها، غم‌ها، شادی‌ها، نگرش‌ها و باورهاست. یکی از کارکردهای مهم شعر، رسالت تعلیم و تربیت است. کودکان به شنیدن شعر علاقه‌ی وافری دارند و همین اشتیاق می‌تواند به طرح و ارائه‌ی مجموعه‌ای از مفاهیم پیچیده و ناب و تکوین و تعالی هویت آنان کمک کند. شعر، عالی‌ترین و ناب‌ترین شکل بیان و برقراری ارتباط دلپذیر با دیگران است. آن‌گاه که شعر، متضمن آگاهی‌ها و شایستگی‌های مورد نیاز کودک باشد، تأثیر شگفتی برجای خواهد نهاد. جشنواره‌ی ملی کتاب رشد، فرصتی را برای شاعران پدید آورده است تا پیوند عمیقی میان فرهنگ با آموزش ایجاد کنند. در این دوره از جشنواره، کیفیت آثار دریافتی در حوزه‌ی شعر، قابل ملاحظه و امیدبخش است اما از نظر کمی شاهد وضعیت چندان مطلوبی نیستیم و برای رشد و شکوفایی نیازمند توجه جدی است. به دلیل اقتضائات مخاطبان کودک و نوجوان، استقبال شاعران از قالب‌های شعری چارپاره، غزل، مثنوی و شعر سپید بیشتر بود و شاعران به قالب‌های نو و کوتاهی اشعار گرایش بیشتری نشان داده‌اند. هیئت داوران جشنواره در ارزیابی آثار دریافتی، خلاقیت‌ها و نوآوری‌ها، ساختار و زبان شعری؛ موسیقی شعر؛ آرایه‌های ادبی و تناسب محتوا و پیام با نیازها و اقتضائات مخاطبان را مدنظر قرار دادند. بخشی از آثار دریافتی دچار ضعف و تزلزل ساختار، زبان، وزن و موسیقی شعر بودند و تلاش کافی برای مضمون‌یابی و دریافت‌های خلاقانه و مبتکرانه صورت نگرفته است. هیئت داوران جشنواره و رای نام و عنوان افراد، به شاعران جوان و رصد رویش‌ها توجه ویژه‌ای نشان داده است اما متأسفانه بخش قابل ملاحظه‌ای از شاعران از مضمون‌های تکراری و گاه بزرگ‌سالانه در شعر خود استفاده کرده‌اند و کشف‌ها از پختگی و استحکام کافی برخوردار نیستند. در پایان هیئت داوران بخش شعر، ناشران محترم را به نظارت بیشتر در انتشار کتاب شعر کودک و پرهیز از چاپ شعر محاوره دعوت می‌نماید و شاعران ارجمند را نیز به جهت اهمیت بالای شعر برای کودکان و نوجوانان، به بذل دقت بیشتر و پرهیز از تعجیل و شتابزدگی در انتشار و چاپ اشعار خود و افزایش دانش و مطالعه در این زمینه، توصیه می‌نماید.

نام این پرنده چیست؟

نویسنده: اکرم سادات هاشمی پور

ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

تقدیری

این کتاب شامل ۱۸ قطعه شعر شامل «جاده»، «زنگ‌ها»، «عبور»، «لحظه‌ها»، «نام این پرنده چیست؟»، «سیب‌ها»، «ابر بی‌قرار»، «آفتاب صبح زود»، «حرف‌ها»، «چرا»، «شال‌گردن»، «پرده‌های تیره»، «در سکوت»، «خورشید»، «کسی شبیه من»، «عطر خاک»، «رها» و «پدر» است. این اشعار به برداشت از طبیعت و موضوع‌های مرتبط با آن می‌پردازد. همچنین تعدادی از شعرها مضمونی عاشقانه دارند. در این کتاب هدف از پرداختن به طبیعت، توجه بیشتر نوجوانان به محیط پیرامونشان است.



سینه‌ام پر از دویدن گوزن‌هاست

نویسنده: مهدی مردانی

ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

تقدیری

کتاب ماجرای یک کلوچه‌ی شیرین است که فکر می‌کند باهوش نیست. تا اینکه یک روز خانم معلم به بچه‌های کلاس می‌گوید برای جلسه‌ی بعد باید چیزی خلق کنند. کلوچه چیزهای مختلفی را امتحان کرد اما در هیچ‌کدام نتیجه نگرفت. تا اینکه فکری به ذهنش رسید! و ...
این کتاب به کودکان می‌آموزد چگونه می‌توانند بهترین خودشان باشند؟ کافی است آن‌ها پیدا کنند به درد چه کاری می‌خورند و برایش تلاش کنند.



جنگل

نویسنده: معصومه معصوم زاده

ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

این کتاب شعر، مجموعه‌ای از ۲۳ شعر کوتاه سپید است که موضوعاتی گوناگون و ملموس همچون سیل، خواب، ریشه درخت، برف و... را با کلماتی ساده توصیف می‌کند. این مجموعه اثر، در تلاش است تا به قوه تخیل نوجوانان علاقه‌مند به شعرسرایی، خصوصاً در قالب آزاد و نو، کمک کند.





کوثر ده‌دست



رمضان عقیلی



سوسن کشاورز



بیانیه



گروه داورى علوم تربیتی و روانشناسی



در طول تاریخ بشر، کتاب همواره اصلی‌ترین محمل دستیابی انسان‌ها به معرفت و آگاهی بوده است. چرا که محتوای آن می‌تواند، امکان رشد و کمال را برای آدمیان فراهم آورد. جشنواره ملی کتاب رشد، موقعیت تربیتی هدفمند و عالمانه‌ای است که می‌تواند دستاوردهای مختلفی را برای دانش‌آموزان، مربیان و خانواده‌ها به همراه داشته باشد. از یک سو، جشنواره می‌تواند موجبات انس با کتاب و گسترش فرهنگ کتاب‌خوانی را در جامعه و در بین مخاطبان خاص خود، فراهم آورد و از سوی دیگر سازوکاری برای معرفی کتاب‌های مفید و سازنده به مخاطبان خود می‌باشد. هم‌چنین نشان رشد می‌تواند بستر خوبی برای توجّه دادن نویسندگان و ناشران خلاق و متعهد، به مساله‌ها و دغدغه‌های جامعه تعلیم و تربیت باشد. ماهیت مجموعه کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای رسیده به جشنواره در گروه مطالعات علوم تربیتی و روان‌شناسی فراز و فرود قابل تأملی دارد. برخی دارای محتوایی کاملاً تخصصی با مخاطب محدود و کاملاً خاص بوده، برخی دارای محتوایی نیمه‌تخصصی و غیر اولویت‌دار بوده، برخی دارای محتوایی تکراری و کلیشه‌ای و برخی دیگر نیز محتوایی کاربردی برای مخاطب اصلی جشنواره یعنی دانش‌آموزان، مربیان و خانواده‌ها داشته‌اند. از میان ۶۲ عنوان کتاب راه یافته به مرحله نهایی جشنواره، در غربالگری اولیه ۱۰ عنوان کتاب با نظر به معیارهای مساله‌مندی، کاربردی بودن، دارا بودن وجه تربیتی و جذابیت و خلاقانه بودن انتخاب گردیدند. در گام دوم از بین این آثار، ۵ عنوان کتاب که از امتیاز بیشتری برخوردار بودند، انتخاب شده و در گام نهایی پس از مشورت و بررسی نظرات اعضای هیئت داوران، دو عنوان کتاب «شایسته تقدیر» شناخته شده و ضمن احترام به تمامی نویسندگان و ناشران محترم، هیچ‌کدام از آثار، شایسته‌ی کسب عنوان «کتاب برگزیده» تشخیص داده نشد.

مدرسه کتاب‌خوانی

نویسنده: حمید سپهر

ناشر: طه

تقدیری

این کتاب تلاش می‌کند تا ابتدا ریشه و علت پایین‌آمدن سطح مطالعه و کتاب‌نخوان‌شدن مردم از دیدگاه تربیتی را پیدا کند و سپس نقش مدرسه‌ها و نظام آموزشی در شکل‌گیری و تداوم این بحران را بررسی کند. نویسنده سعی دارد تا با حفظ «اختصار» و «روانی» متن، دسترسی و توجه خوانندگان را جلب کند و راهکارهایی را برای نهادینه‌کردن فرهنگ کتاب‌خوانی از دوره مدرسه و با خانواده به مخاطبان ارائه دهد.



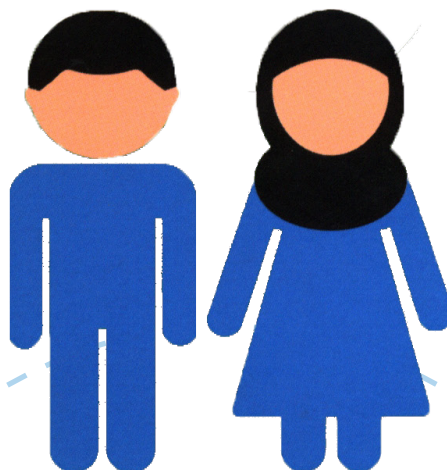
مجموعه‌ی من یک دخترم

نویسنده: لیلا سلیقه‌دار

ناشر: انتشارات مدرسه

تقدیری

نویسنده کتاب قصد دارد با رویکرد سبک زندگی اسلامی، برای دختران نوجوان همچون راهنما ظاهر شود و آن‌ها را با مضرات کارهایی همچون آرایش‌کردن، ارتباط برقرارکردن با جنس مخالف و... آشنا کند. نام برخی از فصل‌های کتاب عبارت‌اند از: حقوق و مسئولیت‌های من: یک بیراهه خطرناک؛ تصمیم‌گیری و حل مسئله؛ سرعت‌عمل در انتخاب‌های روزانه؛ ارتباط با دیگران: می‌خواهم موانع را بردارم.





احمد رضا دوراندیش



محسن بهرامی



حسن آقابابایی



بیانیه



گروه داورى علوم کاربردى و مهارتى



ترجمان علم نافع در برنامه‌های درسی، آموزش مبتنی بر شایستگی است. از این رو هیئت‌داوران این جشنواره چون جویندگان مروارید در بحر کتاب‌های کمک‌آموزشی به دنبال آثاری بوده‌اند که در نیل مخاطب به شایستگی انجام کار، موفق‌تر بوده باشند. اینک که کاروان بیست و یکمین جشنواره ملی کتاب رشد به منزلگاه پایانی رسیده است، هیئت‌داوران گروه مهارتی-کاربردی ضمن آرزوی قوت قلم و ثبات قدم برای ناشران، مؤلفان، مترجمان و اهالی فرهیخته نشر اعلام می‌دارد که در این دوره تلاش بر آن بوده تا با معرفی آثاری که بیشترین توجه به برنامه‌های درسی را مبذول داشته‌اند و بیشتر مقوم آموزش‌های رسمی و عمومی بوده‌اند، مصاییحی برای ادامه طریق فعالان این عرصه فراهم گردد. اگرچه به نظر می‌رسد که ورود ناشران به حوزه آموزش‌های فنی و مهارتی کاهش یافته است، برای احترام به برگزیدگان ادوار گذشته و حفظ شأن جشنواره، هیئت‌داوران تلاش نمود تا با وجود قلت آثار واصله، از معیارهای اصلی جشنواره عدول ننماید. در انتخاب آثار نیز تلاش شد تا زمینه‌های مختلف صنعت، هنر، خدمات و کشاورزی موردنظر قرار گیرند و امتیاز ویژه‌ای برای آثار تألیفی لحاظ شود. امید است که با مشارکت و حضور هر چه بیشتر بخش غیردولتی، شاهد رشد و توسعه تعلیم و تربیت ایران اسلامی باشیم. آثار دریافتی در این دوره از جشنواره نسبت بیشتری از ترجمه داشت تا تألیف و تحقیق. به همین جهت ارتباط و پیوند کمتری با برنامه‌های درسی داشت و نمی‌توان از آن‌ها به عنوان مکمل آموزش یاد کرد. از جذابیت بصری بهره‌ی کمتری داشتند و به اهداف اسناد بالادستی در حوزه آموزش و پرورش به قدر کافی توجه نشده بود. در همین راستا به منظور ارتقای کیفیت محتوا و افزایش اثربخشی، توجه ناشران و نویسندگان محترم را به برنامه‌های درسی و اسناد بالادستی نظام تعلیم و تربیت و نیز افزایش کیفیت و جذابیت معطوف می‌داریم.

تأسیسات و ادوات باغبانی

نویسنده: مرجان نوروزی

ناشر: اکسیر قلم

تقدیری

برای تمام فعالیت در امور باغبانی نیاز به شناخت تأسیسات و ادوات مورد نیاز در این زمینه است. در این کتاب سعی شده است تا تأسیسات و ادوات باغبانی برای مخاطب هنرجوهای رشته باغبانی مورد بررسی قرار گیرد. کتاب شامل شش فصل است: فصل یک: ادوات مخصوص تهیه زمین و کاشت؛ فصل دو: ادوات مخصوص داشت و برداشت؛ فصل سه: شناخت تأسیسات باغبانی؛ فصل چهار: گلخانه؛ فصل پنج: عوامل محیطی در گلخانه؛ فصل شش: چمن.



پیچ‌ها

نویسندگان: زهرا آریامند، ژاله نوینی، معصومه نوروزی، حمیدرضا غلامرضایی

ناشر: موسسه فرهنگی مدرسه برهان

تقدیری

هدف این کتاب آشناکردن دانش‌آموزان با ابزارهایی مثل آچار، پیچ‌ها و مهره‌ها است تا بتوانند با آگاهی و شناخت به سراغ این ابزارها بروند. نویسنده به زبان ساده، ساختار ابزار و کاربردهای آن‌ها در زندگی روزمره و صنعت را توضیح می‌دهد.





طیبه شامانی



کلر ژوبرت



زهرا محسنی فرد



بیانیه



گروه داوری داستان آموزشی کودک



با نگاهی اجمالی به فضای نشر در سال‌های اخیر، به سادگی می‌توان پیرنگ شدن جایگاه کتاب کودک و نوجوان را دریافت. این بخش در این سال‌ها گوی سبقت را از تمامی حوزه‌های دیگر ربوده و بیشترین سهم از نشر را به خود اختصاص داده که این امر نشان از اقبال قابل توجه مخاطب به این حوزه دارد. میزای بالای عناوین جدید کتاب، بازنشرها، ترجمه و تجدید چاپ‌های کتاب کودک از طرفی امیدبخش و از سوی دیگر مسئولیت‌آفرین است. به نظر می‌آید که مخاطب کتاب کودک و نوجوان برای یافتن و شناختن کتاب خوب و مناسب به کمک نهادهای متولی حوزه کتاب و تربیت نیازمند است. جشنواره رشد، یکی از معتبرترین این نهادها در اعتباربخشی به کتاب‌های کودک و نوجوان بوده و هست و امید است که بتواند نقش خود را در مسیر پیش رو بازتولید و پرورش دهد. در این محور از جشنواره تمرکز بر کتاب‌هایی است که هم جنبه‌ی آموزشی دارند و هم در قالب داستان ارائه شده‌اند. تعداد کتب مد نظر در مقایسه با سایر گروه‌ها کمتر بوده است. تمرکز هیئت داوران در این بخش بر کتاب‌های تألیفی بوده که خوش‌بختانه در این سال‌ها به‌ویژه در بخش تصویرگری پیشرفت شایان توجهی داشته است. اما هم‌چنان بسیاری از کتاب‌های دریافتی از ساختار داستانی دارای قوت، انسجام و خلاقیت محروم هستند. تا آن‌جا که هیئت داوری نتوانست کتابی را به عنوان «اثر برگزیده» انتخاب و معرفی نماید. این گروه پیشنهاد می‌کند پژوهش‌های انجام شده با رویکرد جامعه‌شناختی و روان‌شناختی که نظام مسائل کودک و نوجوان ایرانی را شناسایی و دسته‌بندی کرده است در اختیار ناشران و نویسندگان قرار گیرد تا تولید و بازتولید مضامین و مفاهیم کتاب کودک نه بر اساس منطق سود، فروش و بازار که منطبق با نیازهای اصلی و اساسی فرهنگی-اجتماعی کودکان و نوجوانان سرزمین‌مان صورت پذیرد. ان‌شاءالله

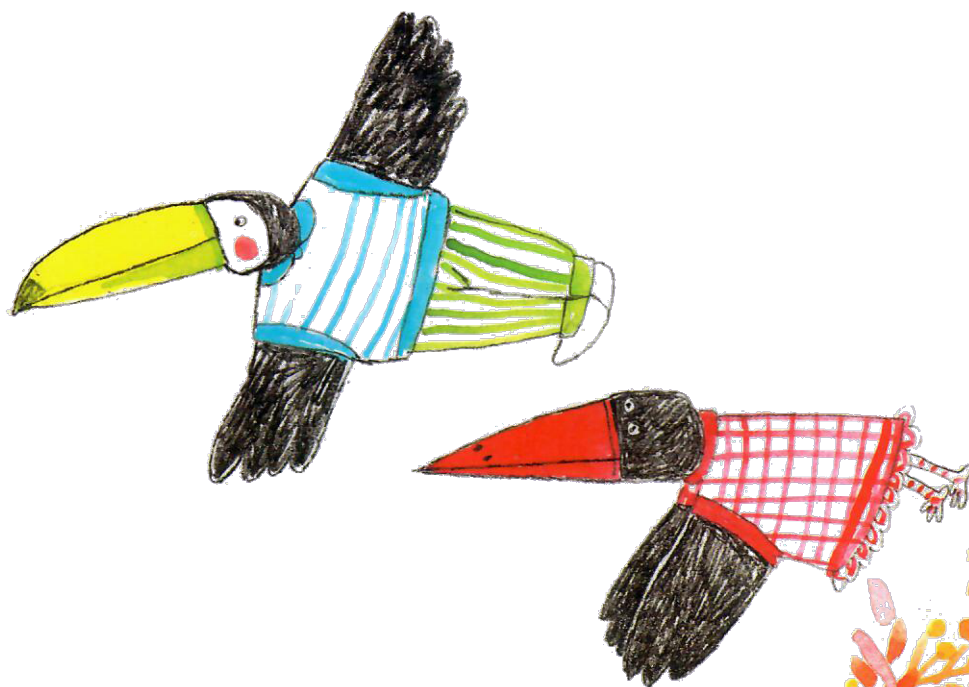
توک توکی

نویسنده: محبوبه یزدانی

ناشر: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

تقدیری

توک توکی جوجه کلاغی است که دوست ندارد پرواز کند. مامان توکی و بابا توکی هر کاری می‌کردند توک‌توکی از جایش تکان نمی‌خورد. وقتی بادهای پاییزی وزیدند، پدر و مادر توک‌توکی به جای دیگری همان نزدیکی رفتند. اما باز هم توک‌توکی تکان نخورد که نخورد. تا این‌که گرسنه‌اش شد؛ ولی او که پرواز کردن بلد نبود تا دنبال غذا برود!... بالاخره با کمک کلاغ همسایه پرواز کرد و به زالزالک‌های خوش‌مزه رسید. مامان توکی و بابا توکی از دور شاهد پرواز کردن جوجه‌شان بودند و از خوش‌حالی گفتند: «بالاخره می‌توانیم همه با هم پرواز کنیم.»





خسرو داوودی



الهام رخشنده دوست



احمد احمدی



بیانیه



گروه داورى دانش افزایى



کتاب‌های کمک آموزشی نقش مهمی در ارتقای سواد علمی و فناورانه دارند. این دسته از کتاب‌ها می‌توانند ضمن کمک به دانش‌آموزان و دانشجویان در تعمیق یادگیری و درک بهتر مطالب، زمینه‌ی کاربست آگاهانه‌ی آموخته‌ها را در موقعیت‌های واقعی زندگی ایجاد می‌کنند. کتاب‌های کمک آموزشی استاندارد، می‌توانند به تقویت مهارت‌های علمی و فناورانه کمک کنند. این کتاب‌ها علایق دانش‌آموزان را مشخص می‌نمایند، مسیر آینده‌ی زندگی ایشان را آشکار می‌کند و تلاش و کوشش آنان را در همین راستا هدایت می‌کند. در این دوره از جشنواره ۱۳۳۰ اثر عنوانی در حوزه کتاب‌های دانش‌افزایی به مرحله غربالگری رسیدند که البته تعدادی از این عناوین به صورت مجموعه هستند. کتاب‌های راه یافته به این مرحله، از استانداردهای لازم و حداقلی برخوردار هستند، اما براساس ضوابط، در این مرحله باید بین آنها انتخاب صورت گیرد. در مرحله غربالگری فقط کتاب‌هایی که نظر مثبت هر سه داور را کسب کردند، جهت بررسی بیشتر و دقیق‌تر به مرحله نهایی راه یافتند که تعداد آنها ۵۶ عنوان (۱۰ عنوان مستقل یا مجموعی) بوده است. پس از بررسی و مطالعه دقیق کتاب‌ها در مرحله نهایی، هیئت داوران پس از گفت‌وگو و مشورت و در نظر گرفتن امتیازات کسب شده هر اثر، ۴ عنوان کتاب مستقل و یک اثر مجموعی (شامل ۱۴ جلد کتاب) را کاندید تقدیری و برگزیده کرده است. اغلب کتاب‌ها از ویرایش مناسب ادبی برخوردار هستند و زبان‌گویی مناسب و ساده‌ای دارند. در برخی از کتاب‌ها محتوای تألیفی، کاملاً ایرانی است و به فرهنگ و ارزش‌های ایرانی توجّه نموده و سازماندهی خوبی دارند و نیازهای مخاطب خود را به خوبی برآورده می‌کنند. اما در عین حال حجم بالایی از کتاب‌های دانش‌افزایی به صورت انتقالی و ترجمه از کتاب‌های خارجی هستند و کمتر کتاب‌های اصیل و نوآورانه‌ای تولید می‌شوند. در پایان توجّه و اهتمام ناشران محترم را به: در نظر گرفتن نیازهای جامعه؛ توجّه به ترجمه کتاب‌های جدید در حوزه‌های مختلف دانشی و فناوری برای ارتقای دانش به روز و کاربردی مور نیاز؛ تقویت جریان تألیف کتاب‌های متناسب با نیازهای جامعه؛ ارائه محتوا به شکل فعال و درگیر کردن دانش‌آموزان در فرایند مطالعه و یادگیری و توجّه به مهارت‌ها و شغل‌های آینده معطوف می‌داریم.

وای چقدر زباله

نویسنده: جس فرنچ

مترجم: سپیده شهیدی

ناشر: افق

تقدیری

این کتاب با آوردن اطلاعاتی همچون: «مقدار منابع کره زمین»، «زباله‌ها به کجا می‌روند»، «زباله‌های فضایی» و... سعی دارد بشر را نسبت به وضعیت بحرانی محیط‌زیست زمین آگاه کند. نویسنده با ارائه‌کردن راهکارهایی مثل «کاشت درخت»، «تفکیک زباله» و... مخاطب را برای نجات محیط‌زیست فعال می‌کند.



یک آدم بیست

نویسنده: علی شعیبی

ناشر: جمال

در زندگی همه‌ی ما اتفاقات زیادی می‌افتد. گاهی انسان با این اتفاقات خوشحال می‌شود، گاهی غمگین، گاهی خشمگین، گاهی خسته و... در شرایط و زمان و مکان‌های مختلف ممکن است رفتارهای مختلفی از انسان‌ها سر بزند؛ انسان با توجه به شخصیتی که دارد با این اتفاقات روبرو می‌شود. در این کتاب بزرگ‌ترین و جامع‌ترین شخصیت برای الگوبررسی در شرایط مختلف به کودکان معرفی می‌شود. جامع‌ترین شخصیت، حضرت محمد مصطفی (ص) است که در این کتاب به عنوان الگو در شرایط مختلف، برای «بهترین انسان شدن» که در قالب داستان به کودکان معرفی شده است.





نفیسه نجفی قدسی



فاطمه مؤیدی



سارا عرفانی



علی عباسی



بیانیه



گروه داوری داستان شایستگی کودک



هیئت داوران بخش «داستان شایستگی کودک» با نگاهی کاملاً علمی و بی‌طرفانه از میان آثار دریافتی، ۵۰ اثر را که به مرحله نهایی راه یافته بود، مورد ارزیابی و بررسی قرار داد و در نهایت، یک اثر برگزیده و یک اثر تقدیری معرفی شدند. از نقاط قوت این دوره می‌توان به انتخاب خوب زاویه‌های دید و انتخاب عنصر خیال‌پردازی ناب سخن گفت. وانگهی، انتخاب موضوع‌هایی که در پیوند با بافت امروز ایران هستند از نظر دور نماند. علاوه بر این ویژگی‌های مثبت، انتخاب این آثار دارای یک ساختار روایی خوب و منطقی (پیرنگ روایت، انتخاب درست زاویه‌های دید، شخصیت‌پردازی بر اساس کنش اصلی روایت و...) و همچنین دارای خیال‌پردازی بکر بودند. شایان ذکر است، هنگام تحلیل و ارزیابی این آثار، به بافت اجتماعی-فرهنگی‌ای که اثر در آن خلق شده، توجه ویژه‌ای شده است. از ویژگی‌های بارز آثار برگزیده و تقدیری می‌توان به این موارد اشاره کرد: ساختار منسجم و مرتب، پیرنگی که بر یک کنش اصلی پایه‌ریزی شده و امکان این انسجام درونی را فراهم ساخته و الهام گرفته از بافت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران امروز است. همچنین صبر و استقامت شخصیت اصلی داستان و یادآوری ارزش‌های مثبت به مخاطبان کودک، از مجموعه نکات مثبتی است که در آثار منتخب به چشم می‌خورد. هیئت داوران این بخش امیدوار است نویسندگان با اهتمام به این موارد، بتوانند آثار خلاقانه‌ای برای کودکان و نوجوانان ایران و جهان خلق کنند. ان‌شاءالله.

هیچی هیچی برای خدا

نویسنده: کلر ژوبرت

ناشر: رود آبی

تقدیری

«سَنجَاب کوچولو»ی این قصه یک تصمیم عجیب گرفته و آن این است که برای خدا هیچی هیچی نخورد، یا به قول بزرگ‌ترها تصمیم گرفته که روزه بگیرد. بقیه حیوانات می‌گویند که او نمی‌تواند، از عهده آن بر بیاید، اصلاً سَنجَاب کوچولو چرا می‌خواهد این کار را انجام بدهد؟



روزی که بابا توی جیم بود

نویسنده: منیره هاشمی

ناشر: سروش

دخترکی در آرزوی هم‌قدم شدن مسیر خانه تا مدرسه با پدر بود، چون پدر او شهید شده بود. ناگهان روزی پدرش از صبح هنگام در کنار او صبحانه خورد، شال و کلاه بر سر دختر کرد و راهی مدرسه شدند. در راه، از آرزوهایش برای بابا گفت و بلوزی که انتخاب کرده بود به بابا نشان داد. زنگ تفریح همراه پدر بود که اتفاقی افتاد و پدر دیگر نبود، او کجا بود؟ دخترک چگونه او را پیدا کرد؟





سعید خدائیان



حجت الاسلام محسن دریابیگی



سید محمد دلبری



بیانیه



گروه داوری مطالعات دینی



خدا را شاکریم که ساعاتی در بوستان اندیشه‌ی عالمان دینی تفرج نموده و از شمیم رایحه فرحبخش معارف دینی بهره بردیم. امید این که صاحبان دانش در مدارس اخگری از شعله معارف الهی برگرفته تا مسیر راه خود را روشن نمایند. شاخص‌های ارزیابی کتاب‌های راه یافته به بخش مطالعات دینی جشنواره ملی کتاب رشد بر اساس معیارهای تراز انقلاب اسلامی بوده تا رشد همه جانبه معارف دینی تحقق پذیرد. این مهم تنها با نظارت و ارزیابی عالمانی آگاه با حوزه معارف دینی امکان‌پذیر بوده که با کوشش متخصصان این حوزه انجام پذیرفت.

اگرچه فضای نشر به صورت کلی گرفتار التهابات و چالش‌هایی است ولی با این حال در حوزه کودک و نوجوان کوشش‌های مثمر ثمری رخ داده که تشویق نویسندگان و ناشران می‌تواند در ارتقای کیفیت مؤثر باشد. تنوع موضوعی و استفاده از جنبه‌ها و زمینه‌های هنری در نشر کتاب‌های دینی از جمله نقاط قوت آثار دریافتی بود اما کیفیت پایین چاپ برخی آثار، ضعف در معرفی و توزیع کتب دینی، در دسترس نبودن بسیاری آثار و بی‌اطلاعی برخی ناشران از ظرفیت‌های جشنواره‌های داخلی را می‌توان به عنوان نقاط ضعف برشمرد. هیئت داوران این بخش از جشنواره، ایجاد ارتباط مؤثر بین نهادهای انقلابی و اسلامی مانند مجمع ناشران انقلاب اسلامی و... با جشنواره ملی کتاب رشد را در ارتقای کمی و کیفی آثار منتشر شده مفید می‌داند و به آن توصیه می‌کند.

مجموعه سیره تربیتی پیامبران؛ حضرت یوسف (ع)

نویسنده: محمدرضا عابدینی

ناشر: دفتر نشر معارف

تقدیری

این کتاب جلد اول از مجموعه کتاب‌های سیره پیامبران است. اثر پیش‌رو زندگی و سیره حضرت یوسف (ع) را به صورتی تحقیقی جامع برای خوانندگان ارائه کرده است. برای گردآوری این کتاب از قرآن کریم؛ تفسیر سوره‌ها و روایات استفاده شده است. اثر حاضر فصل‌های گوناگونی دارد که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: نگاهی گذرا به شخصیت حضرت یوسف (ع)؛ دوران کودکی یوسف (ع)؛ برادران یوسف (ع)؛ نجات یوسف از چاه.



هو معکم: دیدار حق

نویسنده: منصوره شایسته

ناشر: موسسه فرهنگی آرمان رشد

تقدیری

کتاب حاضر قصد دارد شهود و توجه به حق تعالی را در مخاطبان خود بیشتر کند؛ یعنی مخاطب را نسبت به این موضوع هشیار کند که در هر لحظه از زندگی به سخن گفتن با خدا و انس و استمرار نجوا نیاز دارد. نویسنده در چهار فصل این کتاب تلاش کرده است تا حضور قلب، ملاقات نجوایی، رؤیت عقلی و معرفت خواننده را افزون کند. مخاطب نیز باید با تمرین ذکر و نجواها سعی کند تمام طبیعت و موجودات را نشانه‌ای از باری تعالی ببیند و خدا را همه‌جا حس کند.





سجاد صفارهرندی



ایمان عرفان منش



میثم مهدیار



بیانیه



گروه دآوری مطالعات اجتماعی، فرهنگی



مطالعات فرهنگی و اجتماعی گستره و تنوع قابل توجهی را شامل می‌شود و از مرور کتاب‌های دریافتی توسط دبیرخانه‌ی جشنواره، آشکار است که این آثار به شکلی جامع و کامل، جریان چاپ و انتشار کتاب‌های فرهنگی و اجتماعی کشور را نمایندگی و مطرح نمی‌کند. جشنواره‌ی کتاب رشد می‌تواند با هم‌سو ساختن، آگاهی‌بخشی و جلب مشارکت بیشتر ناشران، این نقیصه را جبران نماید. ارزیابی آثار راه یافته به این مرحله نشان می‌دهد، انتقال و شناساندن سنت‌ها و ارزش‌های فرهنگی، تحلیل و تقویت هنجارها، ترویج روحیه‌ی امیدآفرینی، علم‌آموزی و تلاش، انعکاس دستاوردهای فرهنگی و تحلیل زمینه‌های پیشرفت، معرفی شخصیت‌ها و جریان‌های مؤثر در این حوزه، تلاش برای انطباق بیشتر با زیست‌بوم فرهنگی و اجتماعی کشور از جمله نقاط قوت آثار دریافتی است. اما در عین حال هم‌چنان برخی کاستی‌ها مشهود است از جمله: نسبت نامشخص و مبهم محتوای کتاب‌ها با حوزه‌ی تعلیم و تربیت و برنامه درسی، محدود شدن محتوا به حوزه‌ی مبانی نظری و تئوریک، تحلیل‌های ناکافی و گاه سطحی، نبود منطق و پشتوانه علمی در خصوص برخی ترجمه‌ها، مغایرت‌ها و تفاوت‌های فاحش میان برخی ترجمه‌ها با آموزه‌های دینی و فرهنگی کشور، ابتدائی محتوای آثار بر گروه سنی بزرگسالان و غفلت از تولید محتوای فاخر و متناسب برای گروه‌های سنی کودک و نوجوان. در پایان هیئت داوران، ناشران محترم را به افزایش دقت و اهتمام در گزینش محتوا و چاپ کتاب توصیه می‌کند و تأکید می‌نماید محتوای آثار منتشر شده باید در راستای مسائل و نیازهای فرهنگی و تربیتی کشور باشد و نباید نیازهای اقتصادی و مالی، ناشران و نویسندگان را به جریان ترجمه‌ی سطحی، نامرتب و عامه‌پسند سوق دهد. غفلت و سوءمدیریت در این حوزه تبعات سنگین و لطمات جبران‌ناپذیری به ویژه در حوزه آموزش و پرورش، در پی خواهد داشت. شناسایی و پشتیبانی از ناشران آثار فاخر و نویسندگان اصیل و متعهد و تلاش برای پشتیبانی علمی از اهداف نظام تعلیم و تربیت و هم‌سوایی و هم‌خوانی با برنامه‌ی درسی، موضوعی است که در کنش مؤثر و تعامل میان جامعه‌ی نشر و آموزش و پرورش اتفاق خواهد افتاد.

دوجان: خرده روایت‌های بارداری

نویسنده: زهرا قدیانی

ناشر: موسسه جام جم

تقدیری

این کتاب مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه است که از زبان زنان باردار روایت شده‌اند و این دوره سخت و پرچالش را معرفی می‌کنند. هر کدام از زنانی که خاطرات و حالات خود را عنوان کرده‌اند در شرایطی خاص و عجیب بوده‌اند و از همین بابت این قصه‌ها راوی ماجرای هیجان‌انگیز و جالب هستند.



حقوق محیط زیست در اندیشه قرآنی علامه طباطبایی

نویسنده: علی رضایی بیرجندی

ناشر: بوستان کتاب



این کتاب با محور قراردادن «المیزان فی تفسیر القرآن» و موضوع «الهیات محیط‌زیست در اندیشه علامه طباطبایی(ره)» چگونگی ارتباط خدا با انسان و محیط‌زیست را با روش توصیفی و تحلیلی بررسی کرده است. نویسنده در دو بخش به پژوهش پرداخته است: بخش نخست: تسبیح‌گویی و هوشمندی محیط‌زیست؛ بخش دوم: امانت‌داری و رسالت انسان در حفظ محیط‌زیست.





سعید طاووسی



علیرضا عزیزگل



یعقوب توکلی



بیانیه



گروه داوری مطالعات تاریخی



تاریخ معلّم انسانهاست. نقل خاطرات، وقایع و فراز و نشیب زندگی یک نسل به صورت شفاهی و سینه به سینه به نسل‌های آتی گام اول انتقال تجربیات یک ملت و جامعه است. اما نگارش و تدوین مکتوب این تجربیات مسیر تاریخ و تعلیم آن را هموار می‌سازد. بر همین اساس ملت‌های فرهیخته و فهیم برای نوشتن تاریخ خود آستین همت بالا زده تا ترسیم دقیقی از وضعیت سرزمین خود را به هم‌میهنان خود عرضه کنند. بهترین و موثرترین مردان و زنان یک ملت کسانی هستند که با فهم مسیر و راه طی شده یا همان جایگاه و نقش تاریخی ملت خود راه آینده را به درستی تشخیص دهند و مسیر حرکت حق و باطل را با تجربه و دانش تاریخی به دست آورده‌اند. این افراد در این راه دانش تاریخی خود را از نویسندگان و پژوهشگران منصف تاریخ فرا می‌گیرند. بر این اساس «جشنواره ملی کتاب رشد» آثار تاریخی دریافت شده را مورد قضاوت قرار داد. اولاً اذعان می‌نماییم که این آثار همه آثار منتشره در سطح کشور و به زبان فارسی نبوده و نیست. ای بسا، بسیاری از نویسندگان و ناشران به فضاهای جشنواره‌ای علاقه‌مند نباشند و یا فرصت و حوصله لازم برای این اقدامات را نداشته‌اند و یا توقع راهیابی به مراحل بالاتر را ندارند. در مسیر داوری جشنواره کتاب رشد در زمینه تاریخ دست به ابتکار متفاوتی زده و آن کنار گذاشتن آثاری بود که در گذشته جوایز لازم را دریافت کرده بودند و عدالت «التفات» اقتضا می‌کند که داوری شامل آثاری شود که پیشتر جوایزی را به خود اختصاص نداده باشند. بر این اساس آثاری که در سایر جشنواره‌ها جوایز متعددی کسب کرده بودند، در روند داوری قرار نگرفتند. در این فرایند، آثاری که مورد ارزیابی قرار گرفتند با خوانشی جدی و عمیق و فراتر از حدّ معقول، داوری و آثار برگزیده، مورد نظر مشترک و حائز بالاترین نمره براساس معیارهای جشنواره شدند.

چاپید شاه؛ اندر احوالات امانتداری و مملکت داری پهلوی‌ها

نویسنده: سپیده انوشه

ناشر: جمکران

تقدیری



این کتاب بازگوکننده حوادث پنجاه و چند ساله تاریخ پهلوی است و سعی دارد خواننده را با کارها و آسیب‌هایی که حکومت پهلوی به مردم ایران وارد کرد، آشنا کند. ابتدای کتاب با شرح حکومت رضاخان آغاز و در ادامه، قراردادهای تجاری و اقتصادی که همگی به ضرر مردم ایران بوده‌اند معرفی و بررسی شده‌اند و نهایتاً به انقلاب اسلامی ختم می‌شود.

کار من بود

نویسنده: محمد رحمانی

ناشر: راه‌یار

در این اثر، تاریخ مشروطه و مشروطه‌خواهی از زمان قاجار تا کودتای رضاخانی در سال ۱۲۹۹ تحلیل و نتایج آن بازگو شده‌اند. نویسنده در تلاش است تا با مستندات و مدارک تاریخی به‌جامانده از آن دوران، چرایی و چگونگی شکست دولت مشروطه و در نهایت روی کار آمدن پهلوی را برای مخاطبان شرح دهد. هدف‌های کتاب پیش‌رو آشنا کردن خوانندگان با شخصیت‌های مهم تاریخ معاصر ایران مثل «سید ضیاء» و تقویت دانش تاریخی مخاطبان است.





منصوره خانزاده



فاطمه نوروزی



اسما اسدی‌پور



الهام رخشنده دوست



بیانیه



گروه دآوری اولویت‌های ویژه



بعضی موضوعات با توجه به مقتضیات زمان نیازمند توجه ویژه اند. سیر طبیعی امور، نیازها را در موضوعات فوری و ضروری برطرف نمی کند. بنابراین نیاز است به موضوعات دارای اولویت توجهی مضاعف شود تا اهمیت آنها در نظر همگان روشن شود. به همین دلیل علاوه بر دسته بندی های مرسوم عموماً قالبی برای گروه های جشنواره، با توجه به موضوعات خاص، پنج محور ویژه در نظر گرفته شد تا محتوایی که امروز نیازمند آن هستیم برای بسترسازی پیشرفت، مورد توجه ویژه قرار بگیرد:

ایران و افتخار: ایرانی اگر به هویت خود افتخار نکند، نمی تواند ادامه مسیر تمدن سازی که از انقلاب اسلامی آغاز شده را پی بگیرد. افتخار به هویتی که ثمرات متعدد و نوبه نو آن امروز هر لحظه یعجب الزراع است. وصف این زراعت پر ثمر که دهقانان را نیز به تعجب واداشته ضرورت دارد تا در تلاطم حملات رسانه ای بدخواهان و دشمنان، ملت ایران مهم ترین دارایی خود، این هویت افتخار آفرین را بشناسند، از ادامه مسیر بازماند و به شکوفایی خود ادامه دهد. محور "ایران و افتخار" وصف دستاوردهای انقلاب و الگوهای افتخار آفرین است. **روشنا:** اندیشه مقاومت موتور پیشران و نقطه قوت انقلاب ماست که به هر کجا نفوذ کرده، عاملی شده برای حرکت و صبرورت جوامع از بردگی و وابستگی به خودباوری و آزادی. نظریه مقاومت آن منبع نوری ست که وقتی بتابد روشنایی بخش آینده است. **معنای زندگی:** حرکت و تعالی فرد و جامعه بدون فهم عمیق معنای زندگی نشدنی است. انسان به سبب روح خداجویی که در نهاد نوع او موجود است، به دنبال کشف معنای حیات و زندگی است تا این معنا، مبنایی باشد برای عمل همه عمر او. **رسم زندگی:** انسان و جامعه دو عامل مهم برای تغییر دارد. چه تغییر و تحول مثبت و چه منفی. یک عامل تغییر اندیشه است. تغییر اندیشه می تواند تغییر جدی در رفتار انسان ایجاد کند، در محور معنای زندگی به این جنبه توجه کردیم. اما یک عامل مهم دیگر که عام تر است، سبک زندگی است. سبک زندگی به عنوان یک عامل موثر و نسبتاً ناخود آگاه، تحول و یا ارتجاع را در پی دارد. بنابراین مهم است که ما چگونه زندگی می کنیم. **دست بوسیدنی:** انسان هایی که این مسیر را پیموده اند، اهداف بلند را محقق کرده اند و از این تجربه نورانی با ما سخن می گویند، دست هایی بوسیدنی دارند، از این جهت که امکان رفتن و رسیدن را بطور عملیاتی اثبات کرده اند و این اثبات به پرجمعیت تر شدن مسیر کمک می کند.

جایزه ویژه: افتخار ایران

تقدیری



امواج اراده‌ها

نویسندگان: میلاد حبیبی، عرفان عرب
ناشر: راه‌یار

سلول‌های بهاری

نویسنده: بهنام باقری
ناشر: راه‌یار



جایزه ویژه: دستی که بوسیدنی است

تقدیری



نگاه سرنوشت‌ساز

نویسنده: ابراهیم کارخانه
ناشر: شهید کاظمی

هفدهمین روز

نویسنده: موسسه رویش رسانه
ناشر: شهید کاظمی



جایزه ویژه: روشنا

تقدیری



آخرین روز جنگ

نویسنده: رقيه کریمی
ناشر: شهید کاظمی

الی...

نویسنده: فائزه غفار حدادی
ناشر: شهید کاظمی



جایزه ویژه: معنای زندگی

تقدیری



حانیبه

نویسنده: حامد عسکری
ناشر: دفتر نشر معارف

وریا

نویسنده: سیده زهرا محمدی
ناشر: آرما



جایزه ویژه: رسم زندگی

تقدیری



اسم رمز

نویسنده: نفیسه زارعی حبیب آبادی
ناشر: شهید کاظمی

ماجرای کلاس پر حاشیه

نویسنده: محمدحسین حاجی علیان
ناشر: ستاد اقامه نماز





مجتبی نورانی



مهدی رضایی



اسما اسدی‌پور



الهام رخشنده دوست



بیانیه



گروه داوری جایزه ویژه فرهنگ کار



وابستگی فرهنگ به اندیشه، اندیشه به گفت‌وگو و گفت‌وگو به کتاب بر اصحاب خرد و دغدغه‌مندان عرصه فرهنگ پوشیده نیست. کتاب که خود آینه‌دار اندیشه است، گفت‌وگورادر سطح گسترده جامعه انسانی منتشر ساخته و بر اندیشه دامن زده و فرهنگ را تحت تأثیر قرار داده و زمینه اندیشه‌های نو را فراهم خواهد ساخت. وبی‌شک ارتقای فرهنگ بدون بهره‌مندی از کتاب خوب و سازنده اگر نگوئیم غیر ممکن بسیار صعب و دور از دسترس تر خواهد بود. وزارت تعاون کارورفاه اجتماعی فرصت حضور در بخش «جایزه ویژه فرهنگ کار» بیست و یکمین دوره جشنواره ملی کتاب رشد را مغتنم شمرد تا با مشارکت و همراهی عزیزان دست اندرکار جشنواره، در جهت شناسایی، تقدیر و تشویق آثاری که می‌توانند با بسط و گسترش گفتمان فرهنگ کار متعالی، مؤلفه‌های فرهنگ کار را در میان آحاد جامعه به ویژه کودکان و نوجوانان نشر دهند، گامی بردارد و با دعوت از صاحب نظران و اندیشمندان و نویسندگان، توجه بیش از پیش به این مقوله را که در جنبه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه اثر گذار است، به انتظار بنشیند. به همین منظور ضمن تدوین ملاک‌ها و شاخص‌هایی به شرح ذیل، به ارزیابی و داوری آثار همت گماشته شد:

- انعکاس مؤلفه‌های فرهنگ کار (وجدان کاری و مسئولیت پذیری، تلاش و پشتکار، نشاط و امیدواری، انضباط کاری، صداقت، خودباوری، تعاون و کار گروهی، یادگیرندگی و مهارت‌آموزی، انگیزه، خلاقیت و نوآوری، شجاعت و...) در محتوای کتاب
- شیوایی و روانی قلم و برقراری ارتباط خوب و موثر با مخاطب
- پرداختن به موضوعات مهم و ارزشمند جامعه در موضوع و مضمون کلی اثر
- کیفیت و کمیت مناسب اثر از لحاظ طراحی، ابعاد، تعداد صفحات و ...

براین اساس دو هزار عنوان کتاب ارسال شده به این دوره از جشنواره در سه مرحله مورد ارزیابی و داوری قرار گرفت. در مرحله اول ۶۸ عنوان، مرحله دوم به ۳ عنوان کتاب از سوی هیأت داوران در بخش «جایزه ویژه فرهنگ کار» انتخاب گردید.

از چیزی نمی‌ترسیدم

نویسنده: سعید مهاجر، مسعود آذرباد

ناشر: مکتب حاج قاسم

تقدیری

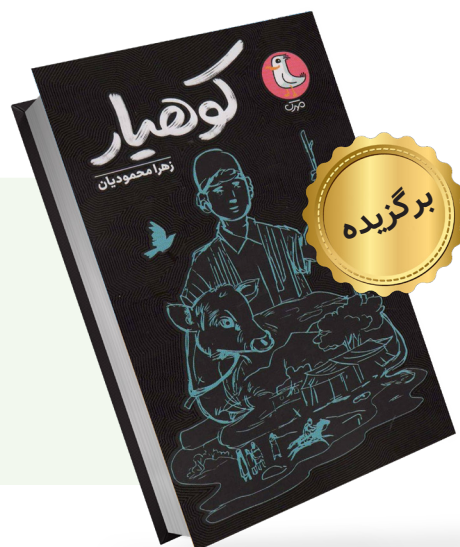


کتاب پی‌نما حاضر زندگینامه‌ای است که حاج‌قاسم با دست مجروحش نوشته است. شرح زندگی مردی از دل روستایی دورافتاده در کرمان که چند دوره از زندگی ساده و کوتاهش را روایت کرده است و نشان می‌دهد که انسان از چوپانی قادر است به جایگاه رفیعی برسد. آنان که سردار سلیمانی را فقط با لباس نظامی دیدند خوب است ببینند که او چگونه پرورش یافته است.

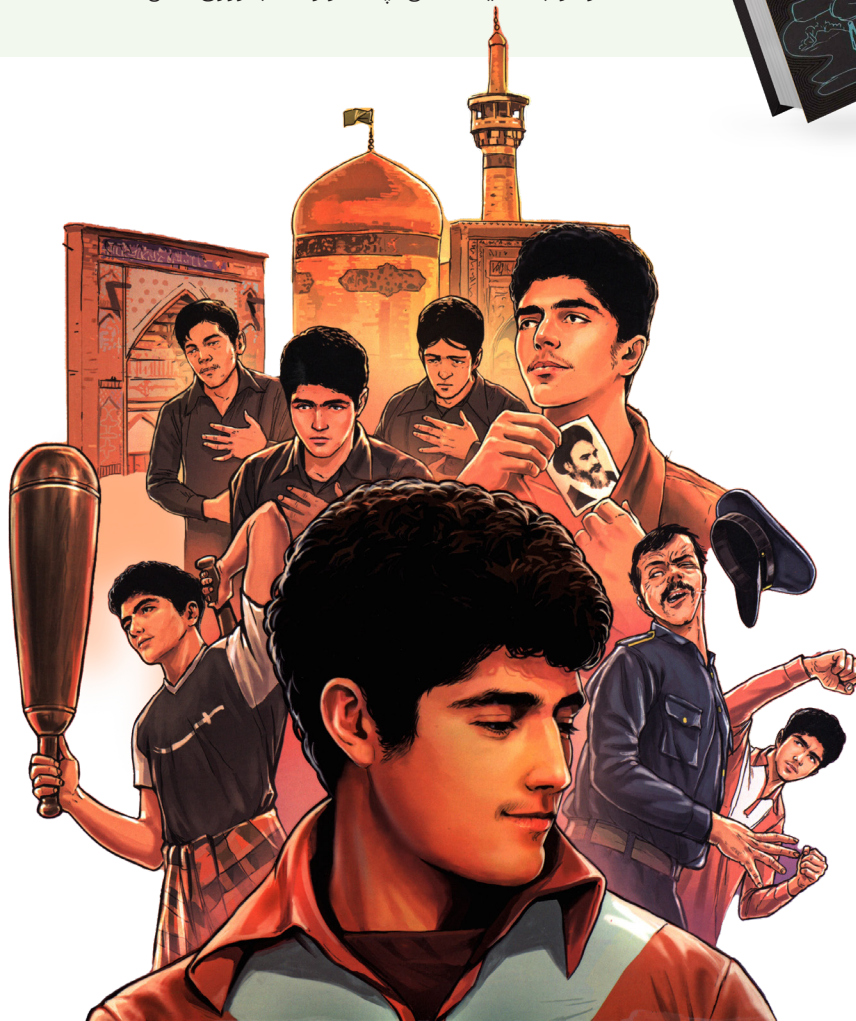
کوهیار

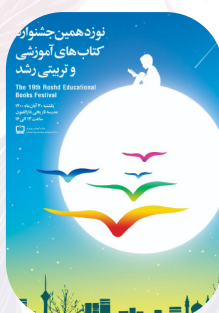
نویسنده: زهرا محمودیان

ناشر: سوره مهر



این داستان درباره پسری نوجوان به نام کوهیار است. او پس از مرگ پدرش، ناچار شد مشغول به کار چوپانی شود تا بتواند برای امرار معاش و تأمین مخارج زندگی به مادرش کمک کند. یکی از روزها که کوهیار از چراگاه بر می‌گشت، اتفاقی عجیب که شبیه به معجزه بود، زندگی او را دگرگون ساخت. نویسنده این داستان سعی دارد خوانندگان نوجوان خود را با اهمیت تلاش، پشتکار و کسب روزی حلال آشنا کند.





وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و فناوری آموزشی

samanketab.roshd.ir